DE NATURA DAEMONUM IO. LAURENTII ANANIAE TABERNATIS THEOLOGI, LIBRI QUATUOR. QUORUM 1. AGIT DE...

Giovanni Lorenzo D'Anania

ILLVSTR.[ma]

CONSTANTIAE CARRECTE

IO. LAVRENTIVS ANANIA TABERNAS

S. D.

TSI *Pericles Atheniensis, Illustriß. Domina, laudes quidem feminarum ... omo efferri oportere aiebat; tamen eam sententiam popularibus, non autem principibus, conuenire, vetus scena argumento est, quæ plebeias virgines in comœdijs loqui non passa, Regias in tragœdijs ostentare solita fuit. Virtus enim, & laudis, & gloriæ ... s, eo honestior est, atq. splendidior, quo altio... ... tatis gradu locata est, tantoq. ad ho... ... memoriam latius emanat, quanto exemplum ad plures, atq. excellentiores transire potest. Quod si vllius vmquam primariæ feminæ, aut heroines vita, atq. acta in ore hominum cum laude versata sunt; tua profecto ita florent, vt nulla umquam obliuione deleri posse videantur. Etenim, vt genus consideretur; Paternu... tibi a Germanis Imperatoribus descendit; Ma...rnu... ...um ...manis Pontificibus coniunctum es... M... ...nius Carrectus, Melphicensium Princeps, Regiæ Classis pr... ..., pater tuus,*

† 2 ... d Mar-

à Marchionibus Finalis, Cœuæ, S.
longa serie ortus est, qui a Saxonica In
milia originem ducunt. Mater vero e gem..
Ilbominea Pios Pontifices arctissima attingit nec..j-
tudine. Est igitur tua in familia præter plerosq. Prin
cipes, & Maiestas Imperatorum, qui Regibus præ-
stant, & Pontificum Sanctitas, qui ipsis Imperatori-
bus antecellunt. Quod si hæ dignitates, duo lumina
rerum humanarum existimantur, quantus tandem
in te erit splen..r, quæ vtraq. claritate illustrata es?
Verum enim ... vt hisce orr mentis fulges, ita par
ua præ te eadem putans, tuis ipsa viribus ad gloriam
niteris. N.. n cum tibi abunde omnia, quæ a fortu-
na pref.. ..untur, bona contigissent, quasi tua illa
non e.. , virtutem solam amplexata es, quæ certa
possessio, ...uaq. habetur. Iam primum Carolo Auo-
iæ Sulmon..sium Principi nuptui tradita, clarissi-
mo, ac fortissimo viro, antiquissimam familiam ad
summam spem, & maio..m gloriam tua virtute, atq.
ope excitasti, a qua ..mmi viri interitu tantisper di-
sclusa, ita in totius familiæ beneuolentia perseuera-
sti, vt nec magis eam disiunctam doleāt, quam amore
coniunctam perpetuo gaudeant. Et cum liberi abs te
suscepti nō essent, Christi pauperes, recteq. facta tuos
liberos esse existimans, pietate, ac beneuolentia in-
numerabilem, nulloq. tempore perituram p..olem, ti-
bi in cœlis parasti, atque quoti..e pa.. .. San-
ctarum Aedium peregrinat...es, ac .. ..s uisita-
tiones pro pietate susceptas. Omitto V irgines loca-

tas

tas nuptijs. Omitto templa restituta, ornata, posita; quæ etsi ita facis, vt sciri, inane mundi nomen spernens, nolis, ceu vere Christum, dictis, factisq. sectans; magnificentia tamen sese produnt, & stylo æterno in Christi lapide ab Angelis scribuntur. Vita vero pure honesteq. acta, qui cum comparetur? an cum aliqua Romana? non inquam. at cum ijsdem diuinis Nuntijs, qui vt te ad bene agendum excitant, ita ab insidijs dæmonum semper defendunt, ac tuentur. Quod cum ita foret, cogitanti mihi hos de natura Dæmonum libellos, a me tantum ob Dei laudem, ac gloriam compositos, cui potissimum nuncuparem; Tu ipsa in primis vere virtutum exemplar in hac vrbe, quæ inter alias vsque adeo caput extulit, facile occurristi, quæ illorum artes, astutias, perpetua continentia, vitæ integritate, ingenij solertia, beneficiorum munere, Angelorum præsidio, summa denique Dei Opt. Max. gratia, ac benignitate perpetuo eluseras. vt lætandum tibi potius esset, tot, tantisq. dotibus auctæ, cum tibi imponere non potuerint, quam verendum, ne illorum technæ, aut doli noti non essent. Sed tibi inscripsimus, quod alijs scripsimus, vt tibi oblectamento, reliquis documento esse possent. Paruum munus omnino quis est, qui neget? Sed neque diuiti opes, nec ornamenta omnibus rebus ornatissimæ addenda fuerũt. Lætare igitur, proprijs bonis, ac Deo gratias age, quod, in altissima fortuna posita, supra altissimam fortunam uirtute emineas. Vale. Neap. Kal. Mart. M. D. LXXXI

† 3

INDEX RERVM MEMORABILIVM.

A

CA-

Ima-

Na-

QVAN-

Tu-

FINIS.

DE NATVRA
DAEMONVM
IO. LAVRENTII ANANIAE TABERNATIS THEOLOGI

Liber Primus.

AEMONVM *naturam, eorumq. vim nosse, rem summè arduam ac difficilem semper extitisse, cum apud Philosophos, qui de his nonnulla verè aliquantum scripta reliquerunt, tum ipsos etiam Theologos, quibus horum facultatem, non nihil altius scrutari, cælitus datum est, neminem esse uel in literis mediocriter tinctum, qui ignoret, pro comperto habeo. Proinde, nec mirum cuiquam videri debet, si de eorum potestate, operandiq. modo, ne dicam simplici natura, nec dum hodie, ulla scientia, suis numeris absoluta, ac undiq. perfecta, haberi potuit; cum & de Astrologia, quam ante alias omnes ingenuas artes, ac scientias, mortales & colere & profiteri cæperunt, cuius materia tamen oculorum obtutui patet, adhuc exacta cognitio haberi, minimè creditur; licet hanc non pauci,*

A *vel*

vel ante ipsum etiam diluuiu⁻ⁿ, cognouerint, posterisq. temporibus ipsi Chaldæi, Hebræi, & Aegyptij, passim obseruarint, quos simili studio exinde Græci, Latini, demum Arabes, Persæ, Indi, & Seres subsecuti sunt. Huius etenim rei causa fuit, eorum natura adeò abstrusa, & a nostro intellectu magis remota, immò, cùm sensilis haud sit, penitus occulta: de quorum tamen spirituum substantia ac facultate, gentium sacerdotes, cùm non pauca olfecerint, multa scriptis prodiderunt, & siminus veriora, vt nostri, cùm Syri, & Græci, tum Latini Theologi scripserint: de quibus profecto Spiritibus, haud cum eo (vt res ipsa postulare videbatur, atq. in cæteris contingit scientijs) dicendi lumine, aut ordine, hisce omnibus pertractatũ fuit. Videre enim est, cunctos gentium peritos, & si de his eleganter admodum disseruerint, nihilominus tamen, ob eorum (qua sunt) difficiliorem cognitu, naturam, delusos forsitan, vel à propria eorundem spirituum astutia, plurimum à rei veritate declinasse: nostri uero Catholici sapientes, licet magis vera scripserint, nullo tamen Latinitatis stylo, nec elegantiæ alicuius splendore, ob temporum illorum iniuriam, vsi sunt. Hinc factum, vt non omnino ab re, operæq. pretium fore existimaui, si quæ magis consona, atq. sparsim hinc inde, de natura, & potestate illorum, scripta reperi, cum à Platonicis, alijsq. gentium scriptoribus, tum etiam à nostris Theologis, ea, pro virili nostra, ex ordine,

ne, ſingula ſuo loco, in unum collata, pijs animis, ob oculos legenda proponam. In quorum equidem uarijs atq. diuerſis, uariorum multorumq. auctorum, quos præmanibus habere potui, colligendis opinionibus, ita elaboraui, ut diu multumq. inſudauerim ſimul, & alſerim; apum ipſarum naturalem ſagacitatem & ſolertiam inſecutus, quæ, & ſi diuerſos peruolitant floſculos, ex ijs tamen duntaxat ſuccos excerpunt, quos ſuis in ſtipandis fauis, naturæ inſtinctu, utiles eſſe, cognoſcunt deprehenduntque. Cunctæ enim Platonicorum ſententiæ, quæ ab Aegyptijs & Chaldæis, de dæmonibus, relatæ, hisq. acceptæ fuerunt, ſi veritati, nulle pacto, mihi conſentire poſſe, uiderentur, eas, ut erroneas, reieci, & exploſi. At, ubi quid ueri, ſub cortice continere, apparerent, eas concordes (quo ad eius fieri potuit) noſtris cum Theologis, reddendas curaui; ea uero, quæ noſtri omnes, uel abſurda uocabulorum barbarie, uel abditis uerborum ambagibus, ob Latinæ Phraſis penuriam, temporumq. iniuriam inuoluerunt, nulloq. diſpoſitionis ordine collocarunt; hac (inquam) puriori Latini ſermonis phraſi efferre, ſuisq. ſingula locis diſponere ſic enodate, quantum licuit, ſtudui. Tuum itaque erit, (benigne lector, hunc noſtrum laborem, eo, quo nos in publicum damus, animo, bono nimirum & candido, accipere, hilariq. & alacri fronte legendum aggredi. in ſpe ſum enim non dubia, quicquid in hiſce perlegendis, temporis otijq. poſueris,

ris,eius te, (instar agri non ita sterilis) inde fructum uberrimum,abunde,relaturum.

Dæmones, ergo, iam diu certatum est inter Philosophos,aliosq. antiquorũ peritos,sintne,quos Deus in rerũ natura fecit, an quos solummodo hominum intellectus atque ingenium,sibi effinxit. nec ulla inter eos concordia esse potuit: quoniam, & si horum sectæ plures fuerint, nihilominus hi omnes, hac in re, tantùm in duas diuisi sententias, maior horum pars, Epicureorum ac Peripateticorum opinionibus, inhæsere: quiquidem nihil, quod non ualidis argumentis, demonstrationibusq. consequi ualuerunt, approbando, hos, in rerum uniuersitate Spiritus, ceù superfluos, ac superuacaneos,à natura prorsus exterminarunt; eosq. duntaxat Poetarum figmentis, uetularum fabulis, ac prudentum legibus, effictos esse, asseuerando, ut & inferorum pœnas, quò mortales, à malo perpetrando horum terrore,abstinerent,ac iustè, humaneq. uiuere, consuescerent; idcircò hos Spiritus, in hominum opinionibus, nomine tantùm uagari, re ipsa autem nihil omninò esse,autumarunt. Quibus omnibus obnixè refragando Stoici,qui Socrati, hos esse, acceptum referunt, ac etiam Platonici, qui uarijs proborum sapientumq. narrationibus freti, atque antiquis oraculis, plerisq. historijs, quæ cuncta, hos apertè ostenderunt, innixi ferè omnes, Dæmones in rerum natura, & existere, & multarum rerum causam esse, proculdubio, asserere non dubitarunt:

Itaque

Itaque Peripateticis, & alijs quibuscunque, multi enim, vt dixi, fuerunt, diuersum hac in re sentientes, aqua (ut aiunt) & igni, quasi profanis, ac religioni, quæ nobis natura, vt existat, comparatum est, penitus aduersarijs, atque ab eo non consuetudine renitentibus, optimo iure interdixere; in quorum sanè opinione ac sententia, quod nostris cum Theologis hac in re, pedibus iuerunt: his enim, fidei afflatis lumine, vera de eis, vt dictum est, supernè concessum manifestore fuit, sanæ doctrinæ neminem unquàm discrepasse, in confesso est. Ea itaque de causa hi, tanquàm omnino à veritate aberrantes, immò prorsus eam respuentes, omnes posthabendi, in minimisq. ponendi sunt, qui, cunctis, hac in re Epicureis, Peripateticis, ac nonnullis etiam suffragantur hæreticis, qui vno cum ipsis ore, impudenti tamen, vel animæ immortalitatem, ne dicam corporis (cum Saducæis) resurrectionem, omninò abnuunt & abijciunt: nobis enim satis est, horum naturam ac facultatem, Stoicorum, atque Platonicorum opinione probari, nullamq. esse legem, in qua horum substantia ac potestas, verè abnegetur; verùm etiam Arabibus, eorum secta, & Hebræis, Moysis lege, nobisq. fide, omni demonstratione longè meliori, firmiter credi & amplecti. Quod nimirum patet, tum ex veteri testamento, Gen. Sub metaphoris, ac Serpentis, Euam alloquentis, forma, & sine uelamine, in eodem, penès Iob, cùm etiam ex nouo, apud Matth. ubi legitur; Discedite à

me maledicti, in ignem æternũ, qui paratus est diabolo, & angelis eius, idemq. alibi sæpius: ex quo sit, vt Dæmones, in naturæ statu existere, lippis (uti paroemia fert) & tonsoribus liqueat. De quibus profectò spiritibus, quoniam, & nomine, & substantia adde etiam facultate, haud parum a Platonicis, nostri discrepant Theologi, quæ horum sit differentia, dicere, nunc animus est. Aiunt namque Philosophi, hoc nomine, Dæmon, cùm sciens Græcis sonet, & bonos, & malos angelos, vbi id vtrosque non dedeceat, crebrò innui: vnde & εὐδαίμονες καὶ κακοδαίμονες, frequẽs apud eos mentio reperitur: ex quorum sententia nostri Theologi, quibus hæc semper nomenclatura infensa ac odiosa habita est, omnes valdè dissentiunt; inquiunt enim, hoc uocabulum, licet eorum creationis principio, his, & Angelis cunctis simul, ob communem inditam, propriæ naturæ scientiam, conuenerit; nunquàm tamen hos beatos Spiritus, nec apud Hebræos, nec penes nostros Theologos, demõstrasse: etenim hac voce, non quod eis natura dedit, sed quod sibi, & ob propriam eorum malitiam, ob prætẽnsamq. nostros in protoparentes, calumniam, obuenit, qua etiam & Diaboli nuncupantur, utique nec iniuria, ut inferius manifestabitur, omnes nostri periti intellexere. Quapropter nusquam non malum hoc nomen pijs auribus resonuisse inuentum est. neque mira res; cum scientiam, & iniquos, & prauos consecutos, reperiri, nihil

ob-

obstat: unum enim ex his donum est, quod haud quicquam, quo mereat, perficit habētem, neque hoc duntaxat nomine, hi nequam Spiritus nuncupati sunt; at diuersas, ut uarias in nos struxere calumnias, appellationes, sortiti fuere. Omnia tamen hæc, uel propriora eis, uel metaphorica sint, eos, vt & opera eorum aduersantur nos, prauos, iniquos, impios, ac crudeles nobis ostendere altius euenit. Hinc fit, ut, uel exorcismo constricti, eorum sic nomina spernant: sic aufugiant: de quibus singulis, suis in locis, dicendum restat. Verùm, de dæmonibus, quòd ad eorum naturam spectat, haud modò, omnibus in rebus, ubi à nostris, antiqui gentilium Theologi dissenserunt, cunctorum referam errores, cùm hoc obiter omnes, opportunius referendi, offeret occasio. At solùm (inquam) quidnam maior nostrorum, de his scribentium pars, opinata sit, quibus, tum ex eorum operatione, tum etiam ex fide, circa multa de his, omnis penè ueritas illuxit; quorum quidem opinio, neotericorum præsertim, non enim omnes sic una concordant, ut secum nihil discrepent, hæc est. Dæmones scilicet spiritus esse, substantia bonos, quippè à Deo Opt. Max. creatos, intellectu præpollentes, incorporeos omnes, & immortales, sua uoluntate malos, quibus furor, rationis expers, inest, demens concupiscentia, cogitatio præceps, atque proterua. Qua in re, quantùm errauerit Plato, eiusq. imitator Porphyrius, ex hoc cernere licet; cùm alter apertè, hos spiritus, ae-

reo; prætenuiq. ac uti astra, rotundo corpore tegi; alter uerò, inter eius asseclas doctrinæ haud uulgaris, eosdem dicit, genus esse, natura fallax, uniforme, Deos simulans: quandoquidem, quod Plato sentit, falsum demonstratur, uel ex eorum actione, quæ (ut Philosophis placet) formam sequitur; nihil enim ipsi, licèt appareant, quod sensus habet, uerius operantur: Cæterùm, quicquid faciunt, solùm ab intellectu, ut suo in loco clarius apparebit, totum procedit, ac proficiscitur; atque quod alter maximum esse errorem, uel ob id ostenditur; cùm hi spiritus è tenebris, ut sibi nonnulli hæretici finxerunt, mali non exurrexerint, quoniam nullum in mundo principium malum esse quiuit, ne duo cuncti potentes, (quod absurdum est) dari cogantur; quando certè omnia, quæ uidentur; aut, quæ oculorum acie comprehendi non possunt, ex uno tantum bono emanant initio: Cunctarum etenim rerum una est causa, a qua, cum sit summè bona, nihil uitij proficisci ualet. Quamobrem, haud ullum datur, ut autumauit Manes, summum in rerum natura malum: uidit enim Deus cuncta, quæ fecerat, & erant ualde bona. Reliquum est igitur, ut dæmon, alio sit, quàm natura malus, uoluntate scilicet, cuius quidem firmam ac stabilem, post suum ipsius errorem, malitiam atque perfidiam, Aegyptij, qui hieroglyphicis quibusdam, pleraque arcana absconderunt. Scaleno, imperfectum quid continente, pingebant. Ex his habes

(can-

(candide, pieque lector) dæmonum naturam spiritalem eße initio perfectam a Deo creatam, dehinc hos omnes in eorum cogitatione, ut satis in sequentibus patebit, corruptos, lapsosq. quò tempus nos admonet, ne ordinem, cunctis in rebus, apprimè necessarium, uel hilum quidem transgrediamur, ut de eorum creatione, quid nostri existimarint Theologi, quàm exactißimè referamus. Hanc igitur, & si per simplicem emanationem, absque ulla temporis inter capedine, motusue interstitio, extitiße uolunt; Deo tamen haud coæternam, quòd ab æterna Dei substantia, quasi a Sole radij effluxerint, ut arbitratus de mundi productione Philosophus, cogitare tantum, abest, dicere, fas est; cum ut ij extiterint, quia opera sunt propria, extra Dei substantiam, sola diuina uoluntas in causa fuit, qua eos, ut & Angelos, ubi sibi placuit, omnes una produxit, ac effinxit; non enim unus alterum genuit, quemadmodum Cabalistæ nonnulli sibi somniarunt: quorum opinioni satis Auicenna, haud profectò postremæ inter Arabes eruditionis, tractans de intelligentijs, firmius adhæsisse uidetur. Creatio namque ipsa, cum infinitam sibi potestatem exigat, creaturæ certè finitæ, nullo pacto impartiri ualuit: sic enim & propria eius natura destrueretur, & Deum, quem esse necesse est, alijs cunctipotentia impertita, existere possibile esset: quod, ut absurdissimum, eße minimè potest. Nec creati ex sinistro massæ latere, ut Thalmutistæ sibi fingunt,

quo-

quodammodo mali, quasi ranæ ac muscæ, ex subiecto putri; intellectiles enim sunt, omnisq. vt ostendetur, materiæ expertes: hinc ne mori quidem unquàm eos contingit, quemadmodum falsò nonnulli Philosophi ac etiam Arabes, vt dicetur inferius, ab ipsis spiritibus delusi crediderunt; nec etiam malorum animæ, ut Plotinus sensit philosophus, existunt, cuius opinioni Tertullianus adhærere uidetur: cuncti enim simul, ex nihilo, Dei præpotentis imperio producti sunt, quando, (ut ex superioribus uidere est) sibi placitum fuit, ab animis quæ corpora vt informent opus habent satis diuersi: at non ante hanc mundi constitutionem, vt plerique ex Græcis opinati sunt, qui spiritalem hanc naturam, multis iam sæculis corpoream, quò seipsos Deumq. supernè, ut sui contemplaretur, principium, præstitisse asserunt; cùm uerisimile id non est; quandoquidem Deus, cuius perfecta sunt opera, si seorsum à corporea, Angelicam creasset naturam; cùm hæc pars mundi existat, hanc mundi substantiam imperfectè fecisset; quod uel opinari, ne dum dicere, satis absurdum est, atque profanum. Sed creatos (inquam, ut quamplurimi Latini saniores asseuerant (sub cœli nomine, prima die; quod quidem uerius esse, ipsa Scriptura sacra testis est locupletißimus, vbi Deum dixisse legitur: Quando facta sunt sydera, laudauerunt me Angeli mei. Quis enim eße potest, in lectione sacrarum literarum uel mediocriter uersatus, qui adeò cæcutiat,

vt

vt quarta die, ſydera creata fuiſſe, penitus non uideat? An ergo, ſi tunc ſydera facta ſunt, & Angelos ipſos, tum ſimul factos fuiſſe, non oportuit? At oportuit profectò; alioquin, quomodo, (cum ni forent quidem) Deum ipſi laudauiſſent. Nec dicere ſatis eſt, eos ſecunda, aut tertia die creatos fuiße, cùm horum mentio hiſce diebus, ſacra in pagina, nulla omnino reperiatur. Reſtat ergò, conſequiturq. ex dictis ſuperius, ut prima die, ſub Cæli nomine facti ſint, maximè cùm & Propheta dicat: Fecit cœlos in intellectu; quod quidem, de intelligentijs multi non vulgares exponunt, quas initio cum cœlis, ut eos mouerent, ac virtutes influerent, creari neceſſe fuit. Ex his itaque ſatis intelligi, breuiſſimè quidem, non dubito, quidnam, de creationis eorum æuo, plerique ferè Latinorum Theologorum cœtus meditati ſunt; quinimò, & ipſa Eccleſia, æterna veritate confirmata, aſſerere videtur. Nunc uerò reliquum eſt, ordine rerum attento, vtpote in rebus enarrandis maximè neceſſario, vt, quonam pacto creati fuerint, apertius, quo ad fieri poteſt, à nobis explicetur. Facti ſunt ergo, vt & cæteri Angeli boni, ac perfecti omnes; at illi, non ex æquo, hanc ſuſceperunt perfectionem; licet hac de re, nihil inter eos, inuidiæ ortum fuerit; uerùm, cuncti, pro naturæ eorum captu, contenti fuerunt: quam quidem naturam, inter ſe differentem his omnibus, à materia, Hebræi, ac Platonici, obueniſſe, aſſerunt: non enim abnegant, hos

Spi-

Spiritus, omni prorſus materia carere; tametſi, quæ eos donent, haud ſit, ſicuti noſtra, diuerſarum formarum, ob contrarias ſcilicet, quas habet, qualitates, auidiſſima: uerùm continuæ corruptioni minimè, ut cæleſtis, obnoxia. Quod cùm procul a rei ueritate remotum, repertum ſit, tum ex eorum ſubſtantia, atque operatione, quorum altera, omni corpore caret, altera tantùm intellectilis exiſtit, ut inferius copiosè demonſtrabitur; tum etiam ex Dionyſii autoritate, omnem ab eis, materiam amouentis; mirum non eſt, ſi multi, haud quidem ſpernendi Theologi, hos, qui ſecus aſſeuerant, & ſentiunt, ceù prorſus ignaros, ab eorum claſſe, omnes eijciunt, expelluntq. nec tamen eſt, quin & ipſi ſecum, haud diſsentiant, ac diſceptent, quandoquidem in duas diuerſas, ſeparati animi ſententias, qui a Diuo Thoma ſunt, eos tantummodo forma inter ſe differre dicunt, a quorum profecto opinione, iterum atque iterum diſcrepant, quicunque Scotum ſectantur; ſectantur enim eum multi, ijq. minimè contemnendi Theologi, qui haudquaquàm temerè, ſibi ſentire uidentur, aſſerentes nimirum, nihil omninò incõcinnum ac abſurdum eſſe, horum Spirituum, plurimos, ſub una forma exiſtentes, propria, qua ſunt, indiuidua natura, mutuò, unumquemque, ſua differre; ubi, & animæ unius formæ omnes, abſque tanta formarum uarietate, ſpecierumue multiplicatione, in primo, ut inquiunt, naturæ inſtanti, quibuſdam internis, propriæ eſſentiæ gradibus, inuicem

inter

inter ſe diſtent, ac differant. Cui quidem rei, quò opinio eorum reddatur probabilior, libenti addunt, annectuntq. animo, præter talentorum, quæ initio ipſis data ſunt, varietatem, ſatis naturæ ordinem dedecere, tot Angelorum ſpecies, intellectili ac glorioſo in mundo, Dæmones cùm æternum apud Tartara damnentur, deeſſe; quando, ſi una quidem ſpecies deſiiſſet, hoc ne corporeo ne ſenſibili orbe, quem illius inſtar ac ſimilitudinem creatum, aiunt, imperfectus meritò dici poſſet, eoq. magis, quòd, omnibus ex nationibus, linguis, ac artibus, quàmplurimi apud homines, ab æterno cruciatu, Dei tamen ope adiuti, incolumes reddantur. Qui profectò dæmones, quàmuis creati fuerint omnes, quòd Spiritus, quòd indiſſolubiles, quodque immortales, æquales, vt Angeli, ac ſimiles cuncti: non tamen eſt, cùm ex omnibus ceciderint, (vt infra oſtenditur) Angelorum ordinibus, vbi complurium formarum exiſtit varietas, qui mutuò ſibi, & ſpecie nonnulli, & poteſtate, quamplurimi diſtent, differantq. Quorum quidem differentia, quæ, & quanta inter eos ſit, Deum ſolummodo, qui cuncta, numero, pondere, ac menſura fecit, & ſtellas, vnamquamque illarum, ſuo nomine vocans, minimè latere poteſt; nobis verò, hoc tantùm diuina reuelatione patefactum eſt, quòd, licet tres eſſent Angelorum claſſes, nihilo tamen ſecius, nec excellentioris naturæ vigor, quin hi ſpiritus ſtarent, nullam infirmitatem adduxit, nec minor ſapientiæ

virtus,

virtus, ne intelligerent, vllam ignorantiam ingesſit, nec etiam inferior libertas, arbitrio, aliquam, vt caderent, neceſſitatem impoſuit: Quinimmò ex hac eorum varietate, quæ in mundo intellectili facta ſunt, admirabile ac ſtupendum, vt in hoc præſenti, ob rerum ſenſibilium diuerſitatem, decorum, ornamentumq. emanauit: Nec ex tanta horum variatione, quicquàm eis imperfectius euenit, quò de ſuo creatore, iuſtè conqueri poſſent; quamquàm natura, quantò quis ſuperior eſſet, tantò ſe inferiore, per pauciores rerum ſpecies intelligit, & ampliori virtute valet. Cunctorum ſiquidem, propria, cuiuſq. virtus tanta fuit, vt eis, nihil aliud perfectionis, quod natura capere poſſent, abſque propriarum, vniuſcuiuſque formarum mutatione, vnquàm addi potuiſſet; quod ob eius propriam deſtructionem, vnuſquiſque renuit, ac recuſat. Hoc ergò modo producti fuerunt dæmones omnes, vt reliqui Angeli, quoquo pacto, vt eis par erat, natura felices. Tanta namque eis naturæ indita fuit perfectio, in qua ſic omnino perdurare ac conſiſtere poterant, ſi quidem ipſi vellent; (vt quamquàm flexibilem, tum quo animo ducerent, arbitrij libertatem ſortiti eſſent) nullo, ſi id intenderent, pacto, cadere poſſent. Suo igitur ipſorum, crimine, culpaq. cecidere omnes, cùm ipſi proprio, quod facere noluerunt, Marte, ſtare valebant; ex quo tandem tali ac tanta deſuper, ſi modo conſtitiſſent, omnes gratia obumbrati donatiq. fuiſſent, ut hanc ultimam

timam felicitatem, quæ haud naturæ, sed eiusdem finis est, consecuti, instar Angelorum, diuina semper essentia, conspectuq. fauentes, essent; & si non ex æquo, ob præstantiorem eorum naturæ gradum, diuersamq. quam habuissent, gratiam, vt nec Angeli, nacti forent. At illorum, qua fuerant, animi instabilitate, vt prælium in ipso cœlo, inter eos magnum exortum sit, effectum est: quoniam Lucifer (ita, à præstantiore, qua donatus erat natura, nuncupatus) quem reliqui eius complices, proteruiæ suæ consentientes, ultrò hunc, in tam funestissimum errorem, duci adhæserunt, tanta inflatus superbia, venenata prorsus rabie ac vesania tumens fremensq. dum suam pro se eo quod Angelus in qualibet rerum, specie intuenda naturam, quam ea de re continenter intuebatur, aliorum omnium substantia, pulchriorem atque excellentiorem conspicatus: vt corrupto sibi animi intellectu, non vlla quidem perturbatione sensibili, cùm nulla ei talis ineße potuerit, sed iniqua sua ipsius voluntate, dicere non erubuerit: Ponam sedem meam in Aquilonem, & ero similis Altissimo. Quod quidem omnium grauissimum peccatum, maximeq. omnium execrandum scelus, nefas, horribilisq. blasphemiæ nulla unquàm ratione, vt falsò Origenes censuit) expiandum, alio enim nullo suggerente, ab ipsomet spontè, patratum fuit; quod non verè extiterit, mirum in modum Theologi certant, & adhuc sub iudice (vt fertur vulgò) lis est.

Quan-

Quandoquidem nõnulli fuiſſe aiunt, quod dæmon, natura contentus, qua donatus erat, vltimam, ad quam duntaxat, gratia conſequendam, procreatus fuerat, diù, felicitatem reſpuit. Aliqui, volunt fuiſſe, quod fortitudinem ſuam, non ab ipſo Deo, à quo cuncta bona, tanquàm fonte perenni, promanant, ſed à ſe ipſo proficiſci, ſibi perſuaſit, pro certoq. habuit; hinc factum eſſe, inquiunt, vt cùm mutabilis foret, natura; immutabilis culpa; malo tamen liberè ſemper adhærendo, vtique efficeretur. Quidam uerò exiſtimant, quod, vel omittens, vel proprijs viribus innixus, id quod gratis conſecutum eſſet, vltrò tentaſſet. Nec etiam deſunt, qui hoc peccatum fuiſſe dicant, quod ſibi Meſſiæ locum vendicare, ſtatuiſſet; propterea, quod, cùm ſe videret, cæteris omnibus (vt relatum eſt) natura præſtantiorem, ſatis, diuq. optauit, ut eius cauſa, reliqui omnes, ſua ipſius, quò penes Deum, conſequerentur gloriam, opera uterentur. Verùm alij, hanc tanti piaculi anſam fuiſſe, affirmant, varijsq. argumentis corroborant; quod Dei ſplendorem, quem altiſſimi voluntate, diuini quadam luminis reuelatione, incarnandum præuiderat, (veniret enim hic ſanctiſſimus Dei character, niſi, nos vt redimeret; cum opus tum non eſſet, ut ſua humanitate, maiori gloria nos afficeret) adorare, ut cæteri Angeli, ob ſuæ naturæ ſuperbiam, iterum atque iterum detractauit ac renuit. Solum, qui Scotum ſectantur, a litera minus recedunt. id enim

peccatum fuiße aßerunt, quod Dei, verè æqualitatem ac omnipotentiam, quod litem sonat, quæ tamen nullo vnquàm pacto, ulli creaturæ communicabilis est, perturbato, peruersoq. appetijt animo: quod profectò haud aliunde, quàm suaipsius peruersa prouenit voluntate: cum ob essentiæ præstantiam, maiori potius, Deum prosequi amore, debuisset, cæteris omnibus submissis se gerendo, Deoq. gratias immortales habendo, id quod hic in terra, apud nos, dum illius proprium cultum tantopere expetit, apertè præseferre uidetur. Quorum quidem opinioni, vtpote veritati ipsi, haud parum consentaneæ, multi ex Theologis facilius adhærent: qua de causa, hoc scelus crimenq. nefandum & abominabile, haud exiguos belli apparatus inter eos, ob disparem nimirum, eorum, ab Angelis, voluntatem, excitasse, credere par est; Vbi Michael bonorum dux, tanta fortitudine, Draconi pugnanti restitit, (hoc enim nomine Luciferum, malorum principem nuncupari, ob lethiferum, in cæteros effusum virus) vt magno eis, vltrò citroq. prælio certatum sit, non corporeis quidem armis, cùm ipsi spiritus sint, omnisq. corporeæ molis, (ut suo docebitur loco) expertes, nec cæli ob eorum naturam scindi, queunt, at sola animi voluntate, quæ omnium actuum sibi clarior reddita, non secus, ac Solis radij, uaria pertranseuntes specula, Draconis, vt peruersa atque impia; sic ingratis superbisque hanc intus eis simul ortam, ac deforis

ostensam, omnibus approbantibus, ita renuitur, ac incusatur cunctis bonis, vt vtrinque obnixè certantibus, postremò, ipsius factio, proprijs freta viribus, adeò debilitata est, ob gratiam Angelis, viua fide, desuper infusam, quam in Messiam forsan, vt aliquibus placet, futurum, aut magnam, veramq. summi Dei bonitatem habuere, vt vel à bonorum minimo quoque de cœlis omnes deturbari ac deijci potuerunt, vsque adeo natura superatur a gratia. Veruntamen, vbinam cœlorum, id certamen peractum, & quamdiu huius certaminis acies durauerit, magna inter Theologos, cùm diuersa plerique hac in re sentiant, controuersia, etiam num est. Thomistæ namque cum multis alijs Ezechielis auctoritate moti, qui Diabolum, in Dei delicijs fuisse inquit, atque ob similitudinem terrestris Adæ peccantis, in Paradiso persuasi, tradunt hoc prælium commissum, in cælo Empyreo, vbi beatorum spirituum, ac deliciarum locus est. Alij, quorum primus Diuus Augustinus non exigui momenti fuiße videtur, apertè aiunt, hanc Angelorum pugnam, in suprema aeris extitisse regione, quam cælum, interdum nominari, consuetum est. Ego verò, si hoc mihi dicere fas est, neutrobique hoc prælium factum, apertius referre, ausus fuerim: quandoquidem, nisi prorsus conniuentibus (ut fertur) oculis prætercam, vbi hanc rem, vt Aquila in suos pullos, firmius Solem inspicere enitor, perspicuè mihi videre videor; nullo Angelis pacto, qua sunt

incorru-

incorruptibili natura, hunc aeris tractum, ob eius corruptibilitatem ac mutationem, initio conuenisse, qui postea eis non nulli pœnarum generi, ac ignobili exercitationi datus ac concessus est; nec etiam cælum Empyreum, gloriæ, ac non naturæ locum, ob supernaturalem, superq. eminentem eius excellentiam; neque illud Ezechielis dictum, nobis quicquam aduersatur, cùm id verbum, non loci qualitatem innuere videatur, sicut, nec nostri etiam Saluatoris, in cruce pendentis, ad latronem facta promissio: Hodie mecum eris in Paradiso; at eius conditionem, ac status qualitatem, qua Lucifer altius aliquanto, quàm cæteræ tum omnes creaturæ, Deum, vt totius naturæ auctorem & principium, magna cum eius delectatione, ob propriæ essentiæ præstantiam, cum aliis contemplari potuit. Quodquidem verosimilius esse, haud parum ad hanc nostram sententiam facit, quod Diabolus inflatus, & elatus superbia dixit: In cælum ascendam, & super astra ponam solium meum. Nam si in cælo Empyreo hæc pugna facta, quorsum hæc verba? cùm locus, hoc, nullus superior; an allegoricè tantùm interpretandum? haud certè. cùm ex litera sensus, vbi id fieri potest, eliciendus sit; non ergo is locus hoc certamen, at firmamentum sustinuit. quod Ioannis auctoritati innixus, conuenienter dici posse, mihi videor, qui in Apocalypsi sua Draconem, nostrum antiquum hostem, tertiam, secum stellarum partem traxisse ait, quod eos, vt pro-

pria eorum mobilis, ac incorrupta natura oſtenderetur, nihil magis decuit, quàm hoc cælum, quod mouendo, abſque ſui mouetur corruptione. quo peractum eſt, vt alibi de more Angelorum, triumphus fuerit; & alibi, quàm ubi diſceptando obtenta eſt victoria, dæmonum atrociſſima pœna æternumq. ſine fine ſupplicium; atque vt Angeli, vel loco Paradiſum: ita dæmones inferna eodem tempore, non iniuria ſenſerint. Verùmtamen, quanto hi Spiritus tempore, in cælo, ab hac eorum ruina ſteterunt, ac quandiu cum Angelis mutuò concertauere, nondum apud Theologos decretum eſt. Nam, qui D. Thomæ (qui non minus apud Theologos, quàm ipſos etiam Philoſophos, tanquàm alter Ariſtoteles celebratur) ſic addicti ſunt, vt ne unquàm ab eius opinione vel ſententia, tranſuerſum etiam (vt aiunt) vnguem recedant; duo tantum inſtantia ab eorum creatione ad ruinam uſque interceſſiße tradunt, vnum ſcilicet, quo puris naturæ dotibus duntaxat omnes extitere; alterum, quo peccato obnoxij, à cælo, Angelorum miniſterio, qui gratia confirmati ſunt, excluſi & expulſi fuerunt; At eorum, qui non ita in uerba ſui magiſtri iurarunt, quàſi, vt ſeſe ſui animi omni iudicio ac opinione peruenit, non omnes eiuſdem omnino ſunt ſententiæ; ſed bifariam inter ſe diuiſi aliqui, qui Scotum ſuum ducem agnoſcunt, (qui & non ſine cauſa, Subtilis, nomen meruit) ij quatuor ab eorum productione, ad caſum

ſum

ſum vſque moras interueniſſe aſſerunt, nonnulli uerò multis argumentis tres tantùm affirmare conantur; Et primam quidem, quam cunctos naturæ muneribus contentos fuiſſe, aſſeuerant, ſecundam, quæ tantum naturæ Angelicæ ualuit, quantùm nobis totius, quo viuimus temporis interuallum; qua quidem ſecunda mora, ſic eos à ueritate declinaſſe, nonnulli affirmant, vt primo ab ipſis commiſſo crimine, & ſi nimia inflati fuerint Philautia, poterat tamen eos, modo vellent, cùm adhuc eſſent in uia, ſatis pœnitere, ac facile miſericordiam, ueniamq. à Deo, qua utitur in opus ſuum clementia, ac longanimitate propenſus, conſequerentur. Quãuis huic contradicant plerique Theologorum, qui omnibus viribus contendunt, nullum omnino in hoc innocentiæ ſtatu, errorem, venia vlla dignum eſſe potuiſſe. adhuc enim nulla creatura corrupta erat; ex qua quidem corruptione, peccatum, tanquàm ex Epimethei pixide, cumulatum in mundum inuolauit, quod haud negari poteſt; At ſic, quod nihil tum uenia dignum fuerit, cùm vel propter liberam Angelorum voluntatem, ita fuiſſe, certè decuit, quod vſque ad ultimam ipſorum damnationis moram duraſſe, non pauci perhibuere Theologi, ne ſcilicet adeò nobilis ſpiritalis creatura, uel exiguo temporis momento, erroreq. modico obſtinationis inquam ratione, cui obnoxius ſtetit, præſertim cùm mutabilis ſuomet principio omnis creatura extiterit, tam repentè, æternis cruciatibus,

paulò postquàm esset producta, manciparetur, eò maximè, quod in suis, vt Scriptura inquit, Angelis reperit mutationem. Verumtamen Dæmones (libet enim inceptum ordinem prosequi) plus iusto et æquo diutius, à voluntate sui Creatoris sese abstrahendo, vsque adeò omnes, sui ipsorũ amore immoderati, stulti, & ebrij, in hac secunda mora processere, vt tandem iustißimo Dei iudicio, honorem suum alteri non dantis, in ea præfracta ceruice, in odium Dei obstinati perseuerantes, ad unum omnes in tertia damnarentur mora, nulla prorsus iusta excusatione ipsos releuante: siquidem hoc iudicio & sententia non præcipitatione quadam, sed potius æquißima Dei longanimitate, iustitia, nempe, ipsa misericordia temperata, contra ipsos processum est. Adde, quòd non vnius, vt nonnulli opinantur, tantùm criminis rei peracti fuerint, sed & diuersorum, quibus omnes simul, sua tamẽ quisque peculiari malitia, ineffabili cum cupidigine agitabatur. Hi enim varijs flagitijs sceleribus implicti a minoribus ad maiora & atrociora, semper adeò progreßi sunt, ut, & si non ex æquo cuncti, suæ naturæ præstantia; at voluntatis certè imperio, frenum sceleratißimis cupiditatibus laxando, in infinitum peccauerint, adeò ut in Dei extremum contemptum & odium (horribile dictu) sic prolapsi & demersi sunt, quod inde pedem referre, retrocedereque, tandem ipsis integrum minimè fuerit. Hinc factum, vt hac tandem sua postrema &

fune-

funesta mora, ipsi dæmones è Cælo, non secus, ac plumbum, in aquam, ***Angelorum****, vt dictum est, ministerio, eiecti præcipitatiq. fuerint, non sine summa extremaq. suorum ignominia, sic interni, verminis numquàm morientis, arrosionis dolore, & ad inferna plerumque relegati; eorum enim plurimi adhuc, (Diuo Iacobo innuente) huic caliginoso frigidoq. aeri inhærent; quem quidem ipse Deus, pro sua miranda & infinita prouidentia, vt nos in cautos exerceant, & ad timorem Dei somnolentos exuscitent, vsque ad diem magnum Domini, ne & ipsi penitus sine causa ibi relicti viderentur, ipsis ita concessit permisitq. quibus etiam interdum in executione suæ diuinæ iustitiæ in nos homines vtitur, vt suo loco dicetur. Atque hos omnes, qui huic inclusi sunt aeri, inferiores fuisse tradunt: magnates enim ob eorum nobilitatem, propriæq. voluntatis à Deo se auertentis furorem & impetum atrocius alijs in creatorem suum peccando, iustißima Dei trutina rem examinantes, ad infima Tartara detrusi sunt, vnà cùm eorum principe Dracone. Hic enim cùm suę ipsius stolidæ superbiæ ueneno, plus cæteris inflatus, nobiliores suæ eßentiæ a Deo conceßis donis ad id elatus, reliquisq. tam turpißimæ, æternisq. doloribus expiandæ apostasiæ, ansam præbuisset; haud iniuria qui amisit mēsuram, qua summo torquetur opere, & Dei iure opimo, pœnas delictis commensurantis, acerbiores quoque luit, sustinetq. Cæterùm, quanta pars*

lapsu illo ceciderit, & an ij omnes vnius, vel diuersorum ordinum fuerint: non minima inter Theologos, ea de re dissensio est. Quidnam enim considerantes, multò maiorem hominum turbam, ad inferos, cum diabolis ibi cruciandam detrudi, quàm ad cœlestia gaudia cum Angelis perfruenda, euehi: huius quiddam instar ac simile in ipsis etiam Angelis, vsu venisse, opinati sunt: qua de re, maiori eos etiam numero ad inferos detrusos, hinc colligunt. Alij verò, sanioris aliquantò hac in re (ut mea fert opinio) iudicij, oculis defixis in bonum illud, quod spiritibus, vt intellectus purioris capacibus, inerat, ideò minorem eorum partem, hoc lapsu corruisse, voluerunt; quorum quidem opinio, vt vero magis consentanea, ita magis amplectenda, mihi videtur. Quotus tamen quisque eorum sic præcipitatus è Cœlis fuerit, a diuersis in diuersas opiniones, itum est. Nam quidam, partem decimam, huius flagitij ream peractam fuiße, referunt; alij vero, nonam his æternis pœnis destinatam. nec pauciores reperire est, numero, qui tertium duntaxat Angelorum agmen, damnatum asserunt; quorum sententiæ aut opinioni, vtputa D. Ioannis suffultæ auctoritati, ex ipsa veritate hæc uerba depromentis: Draconem, sua ipsius cauda tertiam partem stellarum, secùm traxisse, plerique tutius inhærendum prædicant. Verùm, a quotis quibusue ordinibus, pars hæc deiecta fuerit, quod non secundum gloriæ statum intelligendum, cùm nec etiã

in

in meriti, vt multi volunt, conditiones vnquàm ste terunt: at, vt in puris fuerint naturæ dotibus, inferioribus, nempe, an superioribus ordinibus, an mixtim ex omnibus, satis superque inter Græcos ac Latinos Theologos contenditur. Illi enim spirituum pronitatem, ut materiæ magis appropinquantium solummodo considerando, retulerunt, vnà cum non nullis Platonicis, qui Cacodæmones, ut Ioui rebellarent, materiam in causa fuiße, produnt, vel omnes, cùm eorum principe diabolo, quem Ophineũ, veritati alludendo, vocant, de inferiori sede deturbatos. Nostri autem cùm nihil eis materiæ adscribant, de cunctis eiectos fuisse ordinibus, meditati sunt; licet propter horum minus nobilem, minusq. quàm superiorum, præstantem naturam plures, ex inferioribus deturbatos fuisse, asserant, negando prorsus, Diabolum, cum aliquibus, qui excellentioris essentiæ fuerunt, de inferiori classe extitiße; quem profectò longè omnium pessimum, non temerè, cunctorum supremum, haud pauci Theologi asseuerant, præsertim, cùm nihil, quod nonnulli obijciunt, de Ezechielis dicto obstare inquiunt: In Cherub extentus, & protegens, posui te in monte Sancto Dei: vbi multi Theologorum sunt, qui aperte confitentur, sic Draconem: a Sancto Propheta nuncupari, ob præstantiorem eius scientiam, qua propriam, quam habuit, ob naturam, reliquos omnes facile superauit: cæterùm qui alio nomine, quod ei immensus Dei ardor indidisset, ni propriu

ipsi-

ipsiusmet peruersa voluntate, Deo reluctando, perdidisset, vtique appellandus foret: etenim capitali charitatem peccato, quòd ipsi omninò aduersa, & ex diametro contraria sit, nec persistere, nec exhiberi, in conj. ßo est. quo agitur. vt eius nobilem essentiæ gradum exprobrando, alio nomine vocari non potuerit. Nec quicquàm impedimento est, quòd hanc firmam eorum sententiam, Draconem scilicet, bonis omnibus, ab initio aduersantem, æternamq. oppugnantem ueritatem, de Seraphico ordine, apertè expreßèq. in sacris literis non reperiant; cùm id satis elici per eos possit, qui non oscitanter sacram Scripturam scrutantur, vel ex eodem etiam Propheta, haud perperam intellecto, qui eius ruinam enarrans, ait: Quomodo enim mane oriebaris Lucifer, & reliqua. ex quibus profectò verbis, si saniori iudicio examinantur, pensanturque, clarè admodum liquet, pessimum hoc caput, ad aliud quicquàm, quam supremum omnium ordinem, in quo primũ Dei voluntate conditum est, referri minime posse; tum ex stellæ magnitudine, ac perlucido eius fulgore, tum ex diei, potiori ac nobiliori parte, cuius tanti criminis, nunquàm eũ, sicut nec cæteros dæmones, immensa, & infanda malitia, perfidia, & obstinatione prohibente, vel minima etiam ex parte pænituit; quamuis ob tam execrandum facinus, ex cœlo ipso, partim in hanc (vt supra dictum est, tenebrosi, algidiq. aeris regionem, partim, & ad infima tartara, extrema

cum

cum eorum pernicie, summa omnium turpitudine, æternis denique cruciatibus afficiendi, deturbati sunt. in qua tamen humanum omnem captum excedente summè miserrima conditione & statu, longè nihilominus quotidiè eis miseriora metuenda, formidanda, expectandaq. sunt, denique adeò peccato sese manciparunt, eoque, ut sus lutò delectantur, occalluerunta.ut non nisi malum, & uelint & agāt: id, quod non hinc solùm euenit, quòd Dæmones omnia intellectu percipiunt, quo per prima, ut & nos, principia mouentur; Verùm inde multò magis, quòd hoc modo diuinæ iustitiæ ordini placitum est confirmari, horrēdæ nempe a Deo defectionis crimine non aliter promerente, ita vt nulla dehinc amplius uenia gratiaq. qua rursus subleuentur, digni videantur, immò potius in omne æternùm grauioribus indies, magis magisque pœnis meritò miseri subijciantur.

DE NATVRA
DAEMONVM
IO. LAVRENTII ANANIAE TABERNATIS THEOLOGI

Liber Secundus.

EX his itaque, quàm breuissimè id potuit fieri, præmißis, cùm de nomine ac natura, tùm etiam miserrimo dæmonum lápsu, eiusque causis, unicuique facile rem constare posse, arbitror. Ex quo autem, sæpius dicto modo, pars eorum ad infimos tartarorum abyssos præcipitati, pars uerò altera eaque potior, huic nos circundanti obscuro, ac gelido aeri, inhæsere, uariam quoque tentandi uoluntatem, atque potestatem nacti, pro varijs ab ipsis commissis criminibus, quorum quidem causa, ne uel minima ducuntur pœnitentia; immò, quod in ipso cœlo sese assequi potuisse desperarunt, id hic in terris, omnibus neruis uelis remisque (quod dicitur) freti sua astutia, perficere contenderunt. Hinc & factum, ut cùm primum Adamum iam factum formatumq. conspicarentur, nihil omninò intentatum

certè

certè reliquere, Acheronta etiam ipsum mouendo, donec, cæterorum conspiratione facta, ipse Lucifer, ceu Vertumnus in uaria rerum miracula sese animo transformans, tum autem speciem serpentis simulans, ipsius sociam uenenata sua astutia circumueniens, socium suæ à Deo, creationis auctore, defectionis (proh dolor) faceret. Dracopeta enim Græcè serpens est, qui Euæ causa seductionis fuit: nullum enim aliud animal, quam ipsum anguem, ita horribilem aspectu, ei ut, subiret permissum fuit, nec ut alio vllo signo, quàm, ut loquendo suæ uoluntatis sensum clarè exprimeret, conceßum; ea maximè de causa, quò nostri primi parentes, id conspicati, quasi præmoniti, tam sibi, quàm suis posteris, eo cautius prospicerent, malumq. id omnium maximum declinarent, id quod & ipse Dominus, si ex contumacia, sui obliuiscerentur præcepti, sibi euenturum prædixerat. Ipsi, porrò, Dæmones, hanc eorum non tàm duram, quàm magis miseram & horrendam prouinciam, non solum, ut Deo aduersarentur, sed etiam ob eã, qua laborant, inuidiam susceperunt, cùm hosce in præsenti statu innocentiæ creatos uiderent, ac in futuræ gloriæ, si stabiles permansissent, perstitissentque, conditione, quæ gratia dehinc confirmati auctiq. consequerentur, qua ipsi Dæmones, ab hominibus, uera & perpetua felicitate honoreq. superarentur æterno: uerùm & hoc insuper metuentes & ueriti, ne & homines, in eorum sedibus, ex quibus

bus

bus summa & perpetua cum ignominia, gementes & fremebundos deturbatos se minimè obliti essent, summa, viceuersa, & perpetua, cum gloria, & honore coronandi, collocarentur, substituerenturq. Cuius quidem rei cogitatio, quantum dolorem æmulationemq. in eis concitarit, dictu haud facile est. in ijs præsertim Spiritibus, quibus nihil unquam stolida superbia, magis elatum, &, vsque dum rumperentur, inflatum, auditum est. Inde, tantum in odium, tantumq. furorem & rabiem, contra Deum, eiusq. denuo formatum opus acti, ex proprijs secundæ moræ actibus concepta insania inflammati ardent horrendum in modum, vt omnia, nunc eorum consilia, acta & facta scelestissima, in eum solum scopum, quasi colliment, tendantq. v,t si, ullo pacto, foret possibile, Deum honore suo diuino, exuere & spoliare, eundemq. sibi falsò uendicare, omnibus neruis contendant. Cumq. id uirulentum odium in ipsum Deum sine ullo successu, & frustra quidem se euomiturum Lucifer uideret; at in eius creaturam hoc facere, tentandum duxit, cum in terrestri Paradiso, ad Euam primam nostram matrem, utpote figmentum imbecillius, phaleratis uerbis, mira astutia, uiam affectauit, porrigendo, & ad gustandum imitando, pomum illud, vt aspectu pulcherrimum: ita gustatum, ac comestum, omnium in mundo rerum, infelicissimũ, causam nempe primam, ac præcipuam, omnium, quorum terra & mare, plenum est, malorum,

lorum, mortis denique uniuersæ carnis sempiternæ & perpetuæ. Veruntamen, & si hinc potissimum appareat ipsum Diabolum, hac sua prima seductione, & in posterum, quoque perpetuum, & ἀσπονδὸν bellum toti hominum generi indixisse, adeò vt omnibus pijs perpetuò magisq. quàm alijs, cum eo decertandum sit: simul tamen nihilominus, Dei omnipotentis in suum figmentum, hinc insignis & paterna elucet pietas & prouidentia non adeò Diabolo laxantis frenum, vt, sua quam animo cõceperat, sibiq. certo promiserat, perfecta potiretur victoria, siquidem, ipsum Adamum, (& si postea non minus peccantem) aggredi primum dubitauit, quod tamen in Eua, vtpote imbecilliori creatura Dei, ipsi magis (proh dolor) successit. Adam enim nobilioris naturæ, totius generis humani principium, magnum mundi miraculum, non primum à serpente, sed persuasu potius mulieris suæ, delusus legitur, vnius tamen & eiusdem pœnæ socius iustissimo Dei iudicio factus, misericordia tamen Dei ineffabili, qua quodammodo se ipso maior est, semperq. iustitia diuina temperata, hoc tantum inflictum malum, alijs æterna morte piandum, remedio & antidoto longè efficaciori ipso morbo, haud multò post (prolatis primis promissionibus ex sinu æterni Patris,) ostẽso, verus Samaritanus, sanare non destitit, adeò, vt nemo unquàm, nisi hoc malo pueris Dei uisione in Lymbo orbari, suaq. ipsius quisq. culpa ad Tartara cũ ijs affligendos detrudi, æternumq.

perire

perire necesse habebāt. Neque hoc tam scelestissimū facinus ipse Dæmon cū suis complicibus, tulit inultum, cùm longè atrocissimis pœnis, in omnem æternitatem afficiendus, dehinc à Deo, condemnatus sit. dictumq. serpenti semen ipsius mulieris contriturum caput eius, Quod & signo diuino vnicæ pellis mysterio obumbratum est, qua parentes nostri, sese exterius nudos cooperire tegereq. iussi. interius animo crimen vulnusq. tandem tegendum, sanandumq. fore, non sine maxima animorum lætitia perceperunt. vel tum etiam, cum destituti omni spe, præ dolore animi infando, in æternam desperationem, præcipites fuissent acti, peculiaris Angeli illuminatione subleuati, quem secretiores Theologi, Raziel fuisse asserunt, pelle illa ouina, verùm & immaculatum agnum ipsis præfigurante. Hinc, cùm, & quod hac via aggressus erat, non sibi ex animi sententia, succedere, uideret dæmon, non potuit non maiorem in modum tristari ac dolere; cùm tamen ob nostram præuaricationem, ab ipso, tanquàm auctore, profectam, nonnullam, neque eam minimā in nos potestatem sibi accessisse, haud ignoraret, eam in nos exercendi, occasionem nullam prætermittit, diuersis technis retia tendens, nunc nostris corporibus, nunc verò bonis, vtinam non insuper, pelle tectis, & sanguine agni conspersis, multorum animabus, hinc & Satanas, quod perpetuò nobis aduersetur, alio nomine dicitur, vnum adhoc, alterum ad aliud flagitium perpetrandum,

trandum, in quod ſcilicet, cuiuslibet naturam pronam per ſe eſſe, videt[?], incitando. Varia autem atque diuerſa dæmonum, nocendi facultas, non tam a præſtantiori horum (vt aliquibus placet) forma, unde omnis noſtra operatio, quàm, ut alijs, & fortaſſe rectius, ex ultimo eorum uario nixu, magnoq. conatu procedit, quo cum adhuc in cælo exiſterent, magis procliues ad hæc, quam illa flagitia, criminaq. vltrò in diuinam ad peccandum rapiebantur iuſtitiam, quod nempe æquo etiam Dei euenit arbitrio, vt, quanto uehementiori, propriæ uoluntatis cupiditate in facinus aliquod, aduerſus Deum ferebantur: tantò ardentius, eiſdem nos oppugnare delictis pertentando, pluſquam ingrati in eorum creatorem, atrociori ſupplicio, æternoq. cruciatu ad tartara detruſi, mille tormentorum pœnarumq. generibus, afficiendi. Verùm & hæc dæmonum in nos quæſita poteſtas, noſq. ſine fine ſeducendi ſtudium, ſuis etiam finibus & carceribus a Deo, & miſericorde & iuſto, incluſum eſt. Ipſe enim, qui nullum ſibi fidelem, dictoq. audientem, vltra uires tentare permittit, Angelos ſingulos, ſingulis, ſeu plures omnibus, pro uaria eorum, diuerſaq. dignitate attribuit, quibus, etſi ante lapſum, non abſimiles erant; tamen nunc, vt viliſſima mancipia, (maxima certè capitis diminutione minuti) velint, nolint, ſubiecti ſunt diaboli. Quamquam autem, veteris ſuæ ſuperbiæ fermento in dies magis magisq. inflati, non ſecus, ac ſimia hominum facta, ita dæmones Angelorum, imi-

C *tari*

tari ſtudent, in eo tamen vtpote re impoſſibili, ſeſe antea plus ſatis turpes, turpiſſimos tamen magis dant. quod uel ex Pharaonis magorum tertio ſigno ipſa meridiana luce, clarius oſtenditur. At quænam hæ res ſint propriæ, & quando eueniant, humani ingenij imbecillitatem fugit: id nobis ſufficiat ſcire, ſæpenumero dæmones, cum antea maiora feciſſent, minora tamen multò facere, fuiſſe probibitos. Ii dæmones ipſi a prima ſtatim hora atque in lucem ſumus editi, immò in ipſo utero materno, nobis ſummè aduerſantur. hic & malos genios, nuncupauere Latini Poetæ, quòd eos falsò nobiſcum naſci cenſerent. ob peccatum enim originis, uariam ſibi nobis nocendi anſam datam arbitrantur, minori aut maiori malitia præpollẽtibus, quibus ſæpenumerò Angelorum non adiuti præſidio, dubio procul, ſuccumberemus. Si quam autem uictoriam inde reportamus, (quam quidem frequentiſſimam ſanctos Dei reportaſſe ſcimus) id diuinæ gratiæ auxilio, caſtorumq. Angelorum præſidio, non immeritò, adſcribẽdum eſt. Nobis certè, qui nec aſtu, nec per nos ipſos armis, pares vnquam eſſe poſſumus hoſti antiquo Draconi, ſemper ſuccumbendum eſſet, diuino auxilio deſtitutis. & ſi ex vltimo & infimo Angelorum ordine defecerint Spiritus hi nequam; excepto eo, qui primos parentes, in terreſtri Paradiſo, & in deſerto, Chriſtum tentationibus aggreſſus eſt, quem quidem ſupremum certè, reſpectu præſtantiæ ſubiecti, quod tentauit, eſſe oportuit. Duo quinenim prin-

principia, ſtatus innoxij unum, gratiæ alterum, quorum neutri ſeruitus inerat, ubi alter ſic in gratia conſtitutus fuit, ut poßet, quamquàm deliquit, non delinquere, alter autem eiuſmodi naturæ, ut in eum nullum omnino peccatum cadere potuerit. Nec mirum, quòd hi ſpiritus ſæpenumero unius ſint formæ, tentatum accedentes; minimè tamen habeant inter ſe tentandi æquam poteſtatem, cùm & inter cunctas animas, unius formæ, magna tamen reperiatur uarietas, ex internis propriæ eſſentiæ gradibus promanans, ex quibus etiam gradibus, uaria ſpiritibus in peccando, conatuum obuenit magnitudo, ac diuerſitas. Quod eò magis affirmandum uidetur, quòd, præterquàm, quòd nihil prorſus inde abſurdi procedere poteſt, rerum etiam ordo, id expoſcere, ac requirere apparet; quo ſcilicet, uti, qui maiori gloriæ prædeſtinantur, ut plerique beati ac ſancti fuere, angelos etiam ipſos uirtute præpollentes, licet haud diuerſæ formæ, niſi ob officium ſuſcipiant, ſic & qui grauiori miſeriæ præſciuntur, ut plurimi fuere, ac indies ſunt apoſtatæ, hæreſiarchæ, pedicones, cæteriq. hoc genus flagitijs nobilitati, dæmones quoque eiuſdem ſpeciei, impensè malos, ſibi accerſant, cum contrariorum, ut alibi docetur, eadem ſit ratio & doctrina. Hinc euenit, ut qui officij, præſtantiorem, præter cuſtodem, angelum, ſortiti ſunt: ijdem, & dæmonem, aliquo uitio eorum, in quod natura propenſior fertur, qui plus defatigentur, elatum ac ſuperbum, quò armis æqualibus contendere

queant, accipiant: qui quidem impuri ſpiritus haud inuiti, quæ ſunt aſtutia, ſeſe aſsociant, vt eo faciliùs voti ſui compotes fieri poſſint, iam a primo noſtro ortu ſtatim, (vt multis placet) corporibus, ni prohibeantur, nocituri, animæ verò non ante, quàm liberi arbitrij voluntate nos regi, contingit, quod vt plurimum ſeptimo ætatis anno fieri aſsolet, nec etiam ſine conſilio, vtpote ſpiritus maxima calliditate præditi & vaferrimi, temerè nobiſcum congrediuntur, ſed qui victoriam quaſi certam iam ante ſibi promittant, conſcij noſtræ imbecillitatis, & quã in peccata, propter vitium originis, proni ruamus. eo ſtratagemate uſi, quod noſtrorum omnium animi qualitates ac paſſiones, tum ex parentum conſtitutione, noſtraq. conſuetudine, tum etiam ex propria cuiuſque geneſi, perſpectiſſimos habere ſolent; facillimo quippe negocio, hos fore Saturninos, hos uerò maligno & crudeli Martis influxui, obnoxios. Illos, Venerem aſpexiſſe retrogradam, nec Lunam, neque Solem, in eorum horoſcopo benignè fauiſse. Omnium enim hominum, Aſtrologicarum aliarumq. rerum, longè ſunt peritiſſimi, perſpicuitate ingenij, diuturnoq. tot mille annorum vſu, qui ſolus facit artifices, maximè edocti. Qua de re fit, vt & quæ natura eueniant, immò quò ſua cuique inclinatio feratur, vſque adeò exactè calleant, vt ſolum ij religione, quò quiſque ducitur, decipi videantur. Proinde, quò minore negotio nos circumueniant, laqueisq. ſuis irretiant, eò maiori aſtutia ordinis, nobis imponunt:

Quos

Quos enim natura magis in furorem iramq. præcipites ferri, intelligunt, ijs, ætherei ſpiritus, huic rei magis perficiendæ accommodati, negocium faceſſunt. Sic enim quidam nominantur, non ob id, quòd cum elemẽtis habeant cognationem, quid enim Spiritui, cum materia elementari? nihil certè, alioquin, corpus in Spiritum, idemq. in alterum, natura ageret, quo nihil abſurdius, cùm in nullo, quo natura mutuò pati poßint, conueniant. non itaque ob elementorum analogiam dicti ſunt ſic hi ſpiritus, vt multi ſibi ex philoſophis perſuaſerunt, ſed potius a locis elementorum, quæ inhabitant, hoc ipſis nomen obuenit; nec tamen ita caliginoſi huic alligati ſunt aeri, ut omnis quoquo locorum obambulandis, eis præcluſa ſit poteſtas, cùm ſæpenumero diuerſiſſima Elementorum interſtitia peruolitent, nec vllus repe riatur locus, in quo non mille ſuis nocendi artibus occaſionem captent, ac inſtar Harpyarum infernalium, ferali ſuo contactu, (vt Poetæ uerbis vtar) omnia fœdent ac polluant. Quos verò ambitionis vitio natura, præ cæteris laborare, perſpectum habẽt, hos pituita aerei aggrediuntur, diuexantq. Oſcitantia torpentes ac libidine inſtigatos, aquei ſanguine ſatis exercent. Auaritia, diraq. habendi cupidine infectos atrabili terrei defatigant, qui quidem inter cæteros principatum obtinere, dicuntur, qui & alias vt a ſerpentibus nomen ſortiti, ob diuerſum, quo circumaguntur, ſitum ac poſitum. Ex quo fit, vt, qui nos, ad omnimodam a Deo, creatore noſtro, defectio

nem apostasiamq. solicitent, ab Aquilone, qui semper pro malo & ominoso Cabalistis habitus est, denominationem acquisierint, non tamen ab illo cælesti, quò quidem Lucifer, princeps eorum, propria stoliditate ascendere, præsumpserat, sed a terrestri potius, ad quem, merita suorum scelerum præmia referens, cum alijs suæ farinæ principibus, repẽtino ictu, fulguris instar, cælo exclusus, corruit. Atq; hos Hebræorum, Mecbubales, præcipue potestatis, insignisq. nequitiæ, esse affirmant. A meridie uerò ij dicuntur, qui nobis blanditijs suis imponunt, quo ad optatis, contra nos potiantur: genus & hoc dæmonum, non minus, quàm terrestre, pessimum, quodque in eo, quod perficere intendit, nullum non mouens lapidem, solet esse potentissimum, Dauidis exemplo docemur, qui Deum assiduis uotis & compellare, & exorare iubet, vt ab huius astu & insidijs, vmbra alarum suarum, nos protegat. inquit enim: A dæmone meridiano, &c. Qui verò diuinationibus, quarum humanas mentes natura curiosas, auidißimasque, vti & ipsius Adami, haud ignorant, nos adoriri tentant, quod cùm Dei magis proprium sit, scire futura, omnes his curiositatibus frenum laxantes, peccatum incurrisse, palàm est, ij Eoi nominantur, cæteris plus vafritia, iactantia, ac mille dolis, præcellentes. At qui nos sæpenumero in mæstitiam inducunt, animiq. desperationibus succũbere, moliuntur, rationi rectæ, mendaciorum tenebras obtendentes, Occidui vocantur. his omnibus, mirãdo Dei, nobisq.

bisq. occulto iudicio, quotidie, uel singulis etiam horis, nos vt infestent, potestas data est, non tamen ex æquo vnumquemque. In quibus quidem continuis tentationum pugnis, quid mirum? si vel decies, in dies victi, ab hoste callidißimo prosterneremur, ni diuina ope, suffulti, erigeremur. Paterna enim sua in nos affectione, sic rem moderatus est, ne spiritus hi semper propria essentia, ac pro voluntatis malignæ libitu, animi nostri affectibus incommodare poßint, vt vt, omnibus conatibus, nihil intentatum relinquentes, & extrinsecus & internè, id sedulò operam dent, hac enim uia itaque peccato nos contaminatos, ijs aggredi potestas a Deo facta est. quo fit, vt crebrò in nobis varias animorum perturbationes concitent, imaginationes corrumpant, phantasiasq. ad eorum peruersum libitum accommodent, diuerso quod faciunt phantasmatum motu, interioriue concupiscentiæ accensu, nihil tamen, vel parum ijs omnibus adhibitis machinis, promouent, si modò nobismet ipsis deesse nolimus, nostro appetitui deprauato indulgendo; sed potius gratia omnipotentis, sanctorumq. Angelorum, pro nobis perpetuò excubias agentium, auxilio adiuti, militis Christiani, ab Apostolo luculenter depicti, modo, fortiter illi resistamus. Neminem enim his præsidijs munitum, reluctantem, uiolenter trahere, sed spontè peccatis indulgentem, ipsosq. sequentem, ducere possunt. Quod uerò non semper ex æquo, unis, ijsdemq. peccatis, nos solicitent, vt paulo ante dictum est, hinc factũ,

quod (physicè tamen in hoc loquendo) ipsius cæli magis propitiam in nostra corpora sentientes virtutem, ex parte impediantur, adde non postremo, sed priori loco, quod sanctorum Angelorum excubijs arceantur, præsertim cùm nos gratia diuina corroboratos sentiunt, quod vel ex Balaam ariolo non obscurè deprehendere est, qui, vt populo Dei omnia infausta diraq. precaretur, propriæ Israelis intelligentiæ oppositum influxum, is, quo, quæ imprecaturus erat, vt reperiret, solicitè quæsiuit. quod apparet uel hinc, dum per montes varios ascenderet, nunc hac, nunc illa expectans tempora, & hinc vsu venit, vt, magis hoc, quàm illo loco, frequentiusq. nocte, quam interdiu nos infestent, maximè vero ante intempestam, quando more Hebræorum mane diei incipit, & diu רין *vt ipsi aiūt, viget, durum dixeris iudicium. Nec ita mirum cuiquam videri potest, quòd eo potius, quàm alio tempore maior dæmonum sit potestas facta qui enim non si in ipsis tenebris, Spiritus tenebrarū, tanquam in suo regno potētiores? a quibus & suos sortiti sunt titulos (vt vocant) vt nempe, potestates tenebrarum, in sacris literis, uocitentur. Iis autem ob eorum peculiarem, ab alijsq. distinctam perfidiam, & nequitiam, non semper ex æquo, pro eorum, ut dictum est, rabie, uno tentationum genere nos aggredi, datum est; cùm magis, hoc, quam illo tempore, ac die (quod & de superioribus dictum) hac uel illa vigilia, hora, & momento viribus præualeant; tum ob diuersam Angelo-*

rum

rum mutationem. mutuis enim vicissitudinibus, pro ratione temporum ac vigiliarum, non secus ac milites excubitores, in specula collocati, sibi succedunt. Hanc autem rem sic sese habere, patet vel ex eo, ad oculum, quod Angelus cum Iacob Patriarcha, noctu multum diuq. luctatus, ob has diuersas vigilias instanter ab eo, vt dimitteretur, quæsiuit. Porrò, & propter diuersum cœli influxum, variumq. situm, sub vno, magis, quàm alio possunt ac præualent. hi enim situm, suis institutis malignis nacti idoneum, loci mutatione, (vt post dicetur) maximè in suis rationibus turbantur, eamq. nobis magni esse momenti, ad præcauenda auertendaq. mala nobis, ab illis imminentia, vel ex Angelis patet, qui diuinum iussum exequuturi, deq. Sodomæis supplicium sumpturi essent, pium Deoq. dilectum Loth, vt inde fuga sibi consuleret, locumq. mutaret, fideliter monuerunt. Temporis etiam diuersi, diuersa ratio, ipsis vel secunda, vel magis aduersa accidere solet. hinc, non sine causa sancta Ecclesia Catholica, ritum populi Israelitici piè æmulans, consueuit vt septies in die, statis tamen horis, ad Deum Optimum Maximum, preces effundantur, forsan, quod his ipsis, astutissimus ille hostis, in nullas non occasiones intentissimus, maiores insidias animabus nostris struat, & si alioquin, ne vel exiguo temporis momento, (inæqualiter tamen) in nobis oppugnandis, ferietur. Circuit enim, haud secus, ac Leo rugiens, quærens semper, quem deuoret. Hoc autem conuenientis-

simo

ſimo epitheto diabolus a Spiritus Sancto depingitur, cum aperto Marte quaſi nos aggreſsurus eſt, quod aſſiduè facit. Quod autem in tenebris magis quàm in luce, potentiuſq. uires ſuas contra nos exerat; hinc Saluator noſter, æterna veritas, æterni patris, nos dũ lucem habemus, operari iubet, paterniſq. monitionibus hortari, non deſtitit. ex quo & mos ille introductus eſt, vt morituris, (his enim crebrò tum temporis omnibus dæmon conſpiciendum, ſeſe exhibere ſolet, maximiſq. tentationibus, eos concutit) candelæ accendantur, ueram lucem, de qua Simon canit, lumen de lumine nobis præfigurantes. Ipſæ quoque Romanorum leges tenebras, non immeritò tam ſuſpectas inſenſaſq. habent, vt nullam ſententiam legitimam noctu, niſi tribus, quatuor ve, accenſis luminibus, proferri ſinant. Quare vt præſentia huius luminis, fallaces dæmonum inſidiæ, quas nobis ſtruunt, retunduntur, retardanturque: ita eius abſentia maiores uires in nos ſumere, omnium ferè antiquorum Thalmudiſtarum doctrinis traditum legimus; quod tamen non ita accipiendum, quod hoc elementari lumine haud ſecus, vt ægrorum oculis, radijs ſolaribus, offendantur, & a ſuo cœpto repellantur; Spiritus enim ſunt, & ſic ab omnibus corporis tactuſq. affectionibus, immunes. nam ſi ab hac luce pœna aliqua eis reformidanda foret, vt nonnulli Hebræorum Mechubales, ſomniarunt, quod & Arabes hac earum falſa religione imbuti ſequuntur, hoc abſurdum inde euenire, neceſſum eſset, Dæmones, quacunque

loco-

locorum sese recipiant, inferorum pœnas, minimè semper subsequi, quin potius caliginosi aeris subterfugio, ac specuum causa cùm hanc lucem omnem, siue a Sole, cæteris astris, ipsoq. igne profectam, declinare, vitareq. possint. neque tamen hinc affirmandum, dæmones, nihil prorsus angoris & cruciatus, ab his Solaribus, reliquorumq. Planetarum radijs, sentire, aut etiam ignis elementari splendore affici, cùm id fieri possit, non tamen, quòd sensu, aut aliquo virtutis contactu, sed potius intellectui sibi aduersari, intelligant, vt eis accidit ad campanarum sonitum, facesq. accensas, ad quas quidem sacerdotum Christianorum, cæterorumq. religiosorum, ipso Purificationis festo, preces fieri consueuere; aut ob sanctorum, qui de his triumphum reportarũt, reliquias, aliaq. id genus similia. ex quibus quidem omnibus, infinitam illius supernæ lucis virtutem, cuius latissimo aspectu, & uitam & motum accipimus, satis agnoscunt ac percipiunt, Christum nempe ipsum, lapidem angularem, ipsorum stolida superbia reprobatum & contemptum, non sine extrema, æterna morte luenda, pernicie. Quocirca, non abs re factum, vt sancta Apostolica & Catholica Ecclesia, a primitiua quasi per manus tradito & accepto more, hunc luminum vsum, in hunc vsque diem retineat, non quod omnes, omnium generum dæmones (plures enim sunt) hac luce Elementari, prorsus in fugam acti, a nocendo desistant. Aliqui enim (cum sex a Platonicis numerentur genera) non ita magnopere

gnopere hāc lucē, occulta eorū proprietate odio habēt, ſubterranei: utpote, qui eius præſentiā, uel inuiti fugere cogātur; quin ad cādelas ab eccleſia benedictas, aut quæ ſanctorū reliquias tetigere, ne dicā de alijs luminibus, ita immoti perſiſtunt, vt, ni ſupremi luminis virtutē magis expaueſcant, ſuperiorumq. a perpetrandis malis uix deſiſtant, frequēter enim id vſu veniſſe legimus. Verùm, cùm ipſis dæmonibus in nos graſſandi animus eſt, multò frequentius, anſam arripiunt ex noſtris prauis cogitationibus, ocioſis & obſcœnis dictis & factis, cæleſti influxui contrarijs, Angelicorumq. præſidiorum expultricibus; ſiquidē puriſſimi diuini numinis uirtus, nō niſi caſtiſſima pectora inhabitare gaudet. Cumq. nos propria eorū eſſentia tētatū venientes, adoriuntur, tanta ſubitò ſpirituum compreſſio, animi anguſtia, repentinuſq. mœror nos inuadit, occupatque, vt ſæpenumero ſic quaſi obſeſſos, uel propriæ uitæ, nos tædium capiat, ab ipſis nempè dæmonibus, quibus nihil magis horrēdum triſtiuſque, noſtris ſpiritibus adeò conturbatis; quæ quidem animi ſubitanea quaſi exſtaſi abrepta, deſperatio, vtplurimum ab occulta cauſa proueniens, longè melius vt ſentiunt, meo iudicio, Cabaliſtæ, dæmonum acceſſui aſcribitur, quam Aſtrologi, ſolis aſtris eam acceptam referentes. Siquidem, ſi hoc deſperationis genus, duntaxat a cælo cauſaretur, nequaquam tam repente & eueſtigio quaſi, nec etiam ſine inſigni aliqua corporis, animi, ac valetudinis, mutatione, aut diſpendio; ut ſæpè fit,

con-

contingeret. Nec tamen negandum, cùm dæmones, gladiatorio animo ad nos adfectant viam, eos nobis aduersorum syderum aspectuum occasiones negligere, haud ignari malis, corpora scilicet nostra, peccato originis, ipsorum culpa, infecta, astris affici, magis tamen numinis imminutionem curantes, quæ vt succedat, non tam sydera, quam ipsa flagitia in causa sunt. Ex quo fit, vt nullo non tempore, cum etiam iustus septies in die cadat, in nobis tentandis oppugnandisq. strenuam nauent operam, pro eo, quo nos fallere ac circumuenire dolosè flagrant, aut potius toti æstuant desiderio, huius, quo compotes fiant, omnia postponunt reliqua, etiam ipsam, quam sibi imaginantur habere lætitiam hanc temporaneam, cùm uerum aut solidum gaudium nullo pacto in eos cadere possit, ob perpetuum ignem, vermem nunquàm moriturum, æternos denique inferorum cruciatuum, quibus mancipati sunt & dolore præsentium, & timore futurorum. Hoc autem, omnem humanum captum excedens, tristissimumque, & acerbissimum tormentum, non hinc eos afficit, quo ad pœnam coexistentem, quæ in Deo, vt beatitudinis obiecto, nunquàm uidendo consistit, quò diris flammis hi nequam Spiritus, vel etiamnum vruntur: sed a supplicio, ex accidenti, quod apud Theologos nomen obtinuit, quod tum a loco deteriori, tum ex hoc tenebroso, vbi crebrius obseruantur aere, omnes ad inferna, omni spe inde redeundi penitus præcisa,

intru-

intrudendi sunt, maiori cum angustia, ob mala, ad quæ induxere damnatos; tum etiam a sensibili igne tamquàm Diuinæ iustitiæ instrumento singuli castigandi satis superq. sunt. cui profectò igni in omne æuum destinati, tanto uehementius ardebunt, quantò magis peccarunt, ac in hos grauius scelus machinati fuerint, ter, & amplius sine fine, omnium miserrimi; Nec tamen propterea aliquid de suo in nos, quo sunt, animo doloso, & pessimo, remittunt: itaque continuo, uiuæ fidei Clypo munitis aduersus eos, nobis prælio decertandum est, a Deo suppetias & petentibus, & spe non dubia expectantibus, iuxta Principis Apostolorum Diui Petri præceptum, cum fide fortiter eis resistendum. uenit enim Diabolus a Deo, ut tentet, quo interiorem inspiciat hominem, ubi haud unquàm nostram non machinatur ruinam, minime sic Deo missus, at qua est animo in nos maleuolo, ac in Deum insolenti haud immeritò permissus. Diuina autem misericordia semper tẽperata Iustitia, & si nos sæpenumero, non ob nostri perditionem, sed potius æternam saluationem, his tentationibus exerceri permittat; nunquàm tamen, modo nobis ipsis non desimus, in ijs nos submergere, succumbereq. concedit, quantacumque etiam nequam horum Spirituum sit potestas, immò fides nostra, ne sopore torpescere assuescat, ac haud secus ac ferrum non ex rubigine obducatur, ijs egregiè continuo exercetur, mirabilisq. Dei gloria, & potentia, & tẽtationibus ueluti ex inferiorum abyssu nos for-

ti

ti sua manu vel ex insperato, eripientis, uelut insignis gemma hinc non obscurè relucet. Porrò, & si nunquàm non diabolus (& ut supra adductum) tentationibus omnis generis, aggrediatur hominem; maximè, tamen, omnibus suis adhibitis dolosis machinis, animam iam agentes, oppugnare, non desistit. quod, & non sine summo mysterio, ex postremis uerbis Saluatoris nostri in crucem acti patri æterno, Spiritum suum, ardenti pectore uiuidaq. uoce, commendauit, satis superq. uidere est. Inter alias autem tentationes, hæc etiam non minima, sed grauißima certè existit, quod postquam peccatum mundum inuasit æterna Dei iustitia id postulante, hominem internè tentationibus suis aggredi potestas diabolo facta est, qua quidem primum statim a condito mundo, ex duobus illis fratribus, Cainis animũ, horrendum in modum perculit & concußit: (quod scilicet nomen tale ex reipsa, more primi sæculi, ipsi Caini obuenit) tantam enim, tamquàm diram inuidiam erga germanum fratrem Abelem innocentißimum, Deoq. dilectum, internè in eo excitauit, fouitq. strenuè, ut & luctuosa morte, omni fraternæ charitatis uinculo rupto, ipsum tandem perimere non dubitarit. ea unica de causa (si modo causa dicenda) quod secundum Hebræorum placitum, fumum ex sacrificio fratris rectius cælum petere uideret. Sic & Lamech carnis illecebris, libidinisq. flamma incendit, postquàm ab Aemos primum nomen Dei Sadai שדי uocari audierat, ut prius duas coniu-

coniuges appeteret, sicq. filij Dei, in filias hominum irruerent. Quo factum, libidinum flammis semper crescentibus, vt ferè omnes, paucissimis exceptis, à recto deuiarent tramite, timore Dei à terra prorsus exploso, posthabitoq. nefariam, tandem dæmonum artibus, passim Gygantes illi producerentur; quorum vastam, humanæq. natruæ parum decentem & inconditam molem, tempore vniuersæ carnis resurrexionis, ab his duntaxat auferet, qui diuina gratia, ab inferorum uinculis exoluti sunt. Hi nempè gygantes, qua erant superbia, sibi filiorum Dei nomen assumentes, cæteros præ se contemptos, hominum filios, appellauere, tandem ultionem diuinam sibi & toti mundo accelerarunt, vt omnia diluuio submersa perirent, excepto Noa (quæ vox quietem Domini denotat) propter quòd cæteris iustior esset, & semen aliquod generis humani seruaretur; Quod quidem diluuium, ab Angelo, quem Pelion fuisse; Cabalistæ uolunt, instructus Noa, (hoc enim modo, multa præsciuisse antiquitus Patriarchas, cum de rerum euentibus, tum de humana salute, ijdem asserunt) Deiq́. ad hoc excitatus spiritu, totis annis centum ante populo prædixerat, ad resipiscentiam concionibus suis fideliter exhortando, sed omni sine fructu, frustra & incassum laborando. Interea temporis, arcam sibi, diuinitus id edoctus, extruxit, in quam, cũ uxore sua, tribus filijs, totidemq́. nuribus, adde & nonnullis, de cunctis cœli & terræ animantium generibus, seruandus, sese reciperet, cæteris omnibus

Cata-

Cataclyſmi aquis ſubmerſis & perditis. Poſthæc, haud longa temporis mora, & antequam adauctum adhuc eſſet nouum genus humanum, Diaboli antiquum obtinentes, filium Noe, Cham dictum, induxere eo, ut patrem denudatũ dormientem, cæteris fratribus deridendum propinaret ac monſtraret, quem tamen antea faſcinio quodam ligaſſe, ne gigneret, quo id ſemen impediretur, Beroſus, antiquiſſimus Chaldæorum hiſtoricus, teſtis eſt, qui hinc expergefactus Noa, tantum piaculum in ſe patrem commiſſum, ſentiens, à Dæmonum inſidijs, filijq. malitia profectum, Cain eius nepoti imprecatus eſt, cum, quibus Deus benedixerat, ipſi, maledicere non integrum eſset. ex quo tempore Cainum primum nigro, à reliquis diſtinctum eſſe cæptũ, non leuis ſuſpicio eſt, cũ uel extrinſecus tũ Dei uindicta appareret. id quod magis aliqui aſſeuerare uidentur, cum ex ipſo Aethiopes, Aegyptij, cæteriq. Nigritie, orti, propagatiq. ſint. Verum enimuerò an non etiam egerunt uarijs, iterum per uniuerſum terrarum orbem, nationibus hincinde diſperſis, cum per plurima ſigna & ſacrificia, antiquos Patres, à proprijs intelligentijs, quibus familiares erant, ut eorum fidem in id futurum ſemen clarius teſtatam facerent, inſtructos uiderent, quo & ipſi, uarias regiones, & loca peruolando, omnis generis, uitijs Mundum inquinarent, tentarentque, ut huius benedicti promiſſi germinis, omnem memoriã, (ſi foret poſſibile) penitus obliterarent, totoq. exterminarent Mundo.

D Diuino

Diuino itaq. permissu, hominum peccatis id merentibus, factum, vt, quemadmodum pij, sensum incrementa sumunt in dies, in scientia, & timore Dei illuminati: ita rursus impij contemptores nominis diuini, magis magisq. ignorantiæ tenebris inuoluantur. Quapropter sub id tempus, Zoroaster, sic dictus Astronomis, quidam Nemrot fuisse, autumant, dæmonum astutia hũc risisse ferunt, tam varijs præstigijs, hominum cælorum siue potius dæmonum ope adiutus, oculos perstrinxit, vt supra omnes humanas vires, inde superbia elatus dicatur. Eorundem porro dæmonum furijs, & excitatus, & agitatus, ille Gygantum pessimus, proles hominum miserrima, felicitatem hic in terra, a cælo sibi contingere, omnibusq. alijs, asserere non erubuit, ex quo consequutum, vt homines mirum in modum superbia efferrentur, superbissimæq. turris illius extructionem molirentur, a qua tamen, immissa in eos diuinitus, linguarum diuersitate ac tanta confusione inextricabili, vtpote operis nefarij cœpto, statim desistere, coacti sunt. Hoc itaq. pacto, & lingua illa, qua Adã cunctis rebus, vnicuiq. & propriæ suæ substantiæ virtute, nomina indiderat, omnibus, in hoc opus consentientibus, erepta est, si Hyberum, cui Hebræi suã originem acceptam referunt, illi operi minimè consentienti, exceperis. Eodem etiam tempore, idem Nemrot, dum passim, ignem obseruari præciperet, quo prius Aretia, Nobæ vxor, ex arca egreßa, gratias Deo agens, quod minimè totum genus humanũ

submer-

ſubmerſum uoluerit, Deum adorauit. is in cauſa fuit, ut Chaldæi primi Aſſyrijq. Reges hunc coram ſe præferrent ac colerent, anſamq. præbuit non exiguam, quod Abraham, primus Dei martyr, ſeu confeſſor, haberetur. Nam is apud Hur, Chaldæorum exiſtens, Deum cæli uerè adorauit, Elementum uero idolatricum, utpote ab imperfectiori inſtitutum ſexu diuinis honoribus ut afficeret, adduci nullo pacto potuit, qua de cauſa, & tyranbi iuſſu in fornacem ardentem coniectus, in teſtimonium ſuæ fidelis conſtantiæ, cedentibus, nihilq. lædentibus flammis, ſaluus ut Franciſcus Georgius Venetus aſſerit, ac incolumis euaſit. Sub id porro idem tempus, eorundem diabolorum inſtinctu, Ninus, Aſſyriorum rex, primus in mundo, & autor hominibus & inuentor æris ſignati, (quo quidem nonnulli in priori mundo Chriſtum eſſe uenditũ putant) idola colendi occaſionem præbuit, erigendo in honorem patris ſui Beli, ſtatuam, aſylum, cunctis ad eam confugientibus delinquentibus, haud abominandam impietatem, poſtea Cedax longius in uulgus ſparſit, quibus imaginibus è limo, ceu alter Prometheus fictis, quam profecto Deus miro ſuæ prouidentiæ ordine, prius irrepere propter mundi recentem creationem prohibuit ac uetuit, malum certè, quo non aliud magis abominabile ac deteſtandum, cum homo eo inſaniæ a diabolis seductus, peruenit, ut neglecto & obliuione dira præterito ſuo Creatore, Creaturam aliquam ſordidam, & interdũ ſe longè ignobiliorem, diuinis affecit honoribus,

 crimen

crimen scilicet omnium criminum grauissimum; ratione obiecti, læsæ nempe Maiestatis, non humanæ, sed diuinæ. Quod vel hinc clarè patuit. quid nam sydera etiam ipsa, ob eiusmodi piacula commissa, in nostra corpora possint, cum Aram ante patrem morte rebus humanis exemptus sit: nec id sine causa, cùm sæpenumero in magna delinquentium turba, etiam, si qui reperiuntur innocentes, unà rapiantur ad supplicium, nec tamen in hoc etiam Deus alicuius iniustitiæ incusandus, cùm ex hoc malo pœnæ bonos premio afficiat potius, ornatioresq. reddat, cùm ipsos malos meritò pœna maneat & interitus excipiat. Ex hoc autem idolatrico creaturarum cultus initio, res paulatim eo deducta est, dæmonum miris technis & fraudibus, vt Chaldæi prius, dehinc sacerdotes Aegyptij, vtpote maximè præ cæteris superstitioni huic diabolicæ irretiti, eo tandem dementiæ processerint, vt firmiter penitusq. illi per ignes, hi uerò per statuas, magica fabricatas arte, dæmoni vel propriam salutem, omniaq. sua bona & commoda, accepta referentes, ab vniuerso eorum ordine, vt a Deo, animas in corpora natura immiti somniarint potius, quàm crediderint. Quam ob causam, processu temporis, hæc uenenatissima animarum peste maximam partem hominũ inficiente, a Deo ipso Abrahæ mandatum est, vt hanc quàmuis sibi cognatam, infectam tamen hoc ueneno præsentissimo gentem, penitus fugeret, mutando solum, & si patrium, uel Deo, vt assolet, Angeli ministerio, quẽ Zadchiel, Cabalistæ fuis-

ſe, volunt, adhoc utente, ne & ipſe ex eorum conuerſatione corrumperetur, cùm iuxta commune uerbũ, Cum peruerſis, peruertemur vtplurimum. Ne autẽ diuinæ promiſſiones, ſuo tandem tempore complendæ, interea prorſus penituſq. ex omnium fidelium ẽt animis, diabolicis dolis extirparentur; inire Deo cũ Abraham eiuſq. poſteris perpetuum fœdus, placuit, externo præputij circumciſionis ſigno, poſt octauum ex quo maſculi naſcerentur, diẽ faciundo, quaſi adũbrato. Hoc nimirum ſigno, cum dæmones, probibitarum libidinum flammas ſummoperè debilitari, animaduerterent, ne hic quidem pro more ſuo, aliquid intentatum relinquere, quo huius ſeminis memoriam, omnem abolerent, gentes reliquas acriter inſtigando, ut hoc, quo Hebræi a cæteris ſecernebantur gentibus, quaſi dedecoris & infamiæ loco exprobrarent, eoſque homines ceulerios apellas ac verlas nuncuparent; denique pro gente impia ac ſuperſtitionibus dedita, paſſim diuulgarent. Iis itaque gentibus omnem gratiam a vero Deo profectam, quaſi pedibus conculcantibus, inciderũt tandem iuſta Dei vindicta, in ſenſum prorſus reprobum, naturæ etiam lumine ipſos deſtituente, pluſquam brutorum naturam induentes, adeò ut eorum multi ipſis brutis, miſcerentur, mas in marem, fœmina in fœminam, in proprium denique hominem, (horreſco referens) coire, non erubuerint. Hoc, belluino ac nefando ſcelere, quo non aliud Deo magis exoſum, res eo deducta eſt, ut tandem omnes meritas luerẽt pœnas; tres

in meridie non sine mysterio; Angeli apparuere, ex quibus duo tantum vesperi Sodomam ingressi, hinc sine mora cælum undiq. sulphur & ignem pluere uisum est, quo quinque illę antiquæ insignesq. urbes, hoc nefando crimine pollutæ, penitus deletæ, ac etiā hodie ita subuersæ, in perpetuum diuinæ iræ testimonium, cernuntur, in lacu, quo contra reliquorum naturam, viua, absorptis mortuis, non submerguntur animantia, tanto fætore exhalante, vt cunctis supra uolantib. alitibus lethalis sit, adeò vt Cabalistæ, ibi locorum inferorum portas esse, rati sint, de loco enim subterraneo, nobiscum alioqui concordant. Ipsius quoque Loth, coniux, quæ non sunt maximo secretò, anonyma in scriptura reperitur, ex trāsgressione mādati, quo egrediens, ne retrò circumspiceret, iussa, in salis statuam, uel in hodiernum diem, non sine horrore, conspicuam, transformata scribitur. Hæc, & similia, diuina oracula, quo dæmones eluderent, quadam cacozilia, stultaq. imitatione, haud secus ac simia humana facta imitari tentat, autores fuere, ut tot, tātæq. metamorphosum fabulæ, ab antiquis Poetis fingerentur, quibus gentiles, iam antea stultos, prorsus, ut ille ait, insanos redderent. Ad instar enim huius statuæ, Bactum, in saxum, in montē Rhodopen apud poetas primū translatos legimus, Phyllidem in Amygdalum, in florem Narcissum, in fontem Arethusam, in auem, picum, atque adeo in stellam Arctophylacem, milleq. alias eorum fabulosas transmutationes, vbique gentium, apud eos videre

est.

est. hinc etiam factum volunt, vt diluuij memoria, quam Noe, Hetruscos edocuit, dum iam ad alta, iam ad ima tenderent, ærumnosæ tunc uitæ memores, Pani Lyceo post Euandri accessum, dæmonũ astutia, falsò ascripta sit. Cæterum, cum & intellexissent, Deũ, ob præfigurandum uerum illud, multis sæculis post futurũ sacrificium, tentasse Abraham, præcipiẽdo, vt filium sibi vnicum, vniceq. dilectum in monte Moriah, mactaret, (montibus enim antiqui Patriarchæ, loco templorum vsi sunt) haud mora idem genus sacrificij sibi expostularunt, hinc in reliquiarum ad sacrificandum destinatarum penuria, Phœnices primũ apud Tyrum, impulit, deinde, & alios plerosque uicinarum gentium, ut humana sacrificia sibi cederent, immò tandem, parentes, ut proprijs liberis minimè parcendum duxerint; ad eam dementiam adegit. Huius rei, vel sacra scriptura testis esse potest, quæ tradit, regem Moab, primogenitum suum, regni successorem, in obsessæ urbis mœnibus, hostibus uidentibus, quo de Hebræis uictoriam reportaret, idolo Molocho, iugulasse; quam, ex uoto etiam obtinuit, minimè tamen ob tantum scelus commißum, omnibus potius flagris dignißimum; sed quod Hebræi, diuinitus, ob multifaria commissa crimina, ipso quasi medio punirentur. Hæc tam execranda, parentum in liberos laniena, unde nam alio, quàm ipso Diabolo, homicida & mendace ab initio, profectum, dixeris? innatam parẽtũ in liberis στοργὴν, in crudelißimam carnificinam conuertente; superbissimus omnium

ſpiritus iſte nequam, qui excellentiſſimam, & ad ipſius Dei imaginem formatam creaturam, ſibi litari expoſcere, non ueretur, quod tamen ijs, qui Tyriorũ coloniam Carthaginem, inhabitarunt, perſuaſit, Saturno ſic litantibus, dein in Taurica Cherſoneſo, Arabia, Aegyptoq. idem factitatum, quod tandem Amaſis Aegyptiorum rex, magis cordatus vix, ſubſtituta imagine cerea abrogauit. Inuaſit & hæc dira peſtis tandem Germaniam, qui Theutati, ſuo idolo, multo tempore, eiuſmodi ſacrificia nefaria offerebant. perrepſit poſtea & in Suetiam, propè Vpſaliã. quin nec ipſa Italia, rerũ olim domina, deluſa a Græca uoce φῶς, ab hac immunis remanſit, immo tam diu ea afflicta eſt, donec Hercules, orbem terrarum peragrans, tot eum monſtris purgando, veriorem reddiderit interpretationem, eam ſcilicet, vt hoc ſacrificium, potius lumine, id quod vox ſonat, facerẽt, edocuit. Nec ipſa Roma quò veriora reportaret reſponſa, humano ſanguini parcẽdum rata. Exinde, in Galliam, Britanniam, ac Noruegiam apud Druidas, ſerpere cæpit. Quis itaque hæc omnia, a dæmonib. orta eſſe, non uidet? Tempore tamen, (vt antea Prophetarum prædictum erat vaticinijs,) aduẽtus Chriſti in carnem, hæc diabolica laniena, in uſu eſſe, deſiit in imperio Romano, quod Adriani Imperatoris miniſterio, diuino autem inſtinctu, factum eſt. Maiorem etiam in modum hæc peſtis graſſata reperitur in nouo illo orbe ſuperiori ſæculo, Hiſpanica nauigatione, a Chriſtophoro Columbo Ligure, primũ reperto,

to, vbi non rarò vsuuenit, vt quotannis ad septẽ millia hominum, varijs gemmis, sacrificarẽtur, sic enim ipsorum Idola vocabantur, tum a Sucatanensibus hic solùm ignota tamen de causa apellis, cùm etiam a Mexicanis, qui tum ibi rerum potiebantur, quod tamen execrandum facinus, nostro tempore, a Magno illo Ferdinando Cortesio, Hiberorum duce, sub auspicijs Caroli Quinti, nunquàm satis laudati, uel ex hoc solo, ipsorum quoque finibus exturbatum est, haud secus ac altero Hercule. Præterea, horum etiam spirituum fraude factum peractumq. est, ut Iosephus innocens, à fratribus suis, Aegyptijs venderetur, ab ijs etiam Pharao, Moysi famulo Dei, credere dißuasus est, qui quidem primus prophetarum, miracula edidit, hinc bicornem per ceruam Cabalistæ, prophetasse tradunt: immò ex eo Hebræos arctius premere cœpit; quò autem miraculorum diuinorum auctoritatem imminuerent, è vestigio per suos magos similia, præstigijs tamen hominum oculos fascinando, facere tentarunt; quibus præstigijs adeò non tam oculos, quàm ipsa corda gentium occuparũt, vt non modo cœlum, stellasq. sed & omne ferè brutorum genus, pisces, allia, cepas, aliaq. olera, gemmas, & ipsa Elementa, hominum gratia tamen producta a Deo, quæque cuiusque ingenium sibi idola finxerat, pro dijs suis colere, nihil addubitarint. Cum postmodũ autẽ, verus & vnicus Deus, verùm quoque & vnicum, cultum, quo se affici vellet, misertus generis humani multis modis à vero aberrantis, in-

scri-

ſcriptum binis tabulis lapideis, (legem illam omniũ legum, duarum nempe tabularum) populo ſuo per Moyſen in monte Synai, inter fulgura, & tonitrua, promulgaret, & inter cætera, Sabbatum obſeruare præciperet, mendaces hi Spiritus & tum in contrarium nixi, ſub diuerſis fabulis feſta celebranda eſſe, ementiti ſunt, quo magis ſuam ſuperſtitionem ſtabilitent, ipſos Hebræos, feſta uera, uero Deo ritè celebrãtes, imitati, Ioui, Apollini, Dionyſio, infinitiſq. alijs ſuis laruis & heroibus, vbique gentium, peculiaria feſta ſacrificiaq. inſtitui procurarunt, agni etiam paſchalis comeſtionem æmulati, uarijs libaminibus à gentibus, immolatum eſt, quibus & diuinationem, quo vſus increbeſceret, mira addiderunt aſtutia; nec defuere, qui in ferendis legib. ſuis gentibus, Moyſi, cedere uoluerunt. hinc Aegyptijs, Hermes, & Apis, Perſis, Oromaſis, Bactris, Zatriaſtes, Cretenſib. Minos, & Epimenides, Thracibus, Zamolxis, ac Scythis, Anacharſis, Lacedæmonibus, Lycurgus, Triptolemus, Phoroneus, Draco, & Solon Athenienſibus, legumlatores fuere, ſicut apud Macedones Cabiris, Romanos, Romulus, ac Numa Põpilius, atque multis ſæculis poſt, apud Indos Senaſq. Somorgobonus, qui exercitiorum idolatricorum, vt & hodie adhuc Orientalibus moris eſt, cauſa fuit præcipua, perinde vt Viracoces, in orbe nuper reperto, apud Peruranos & Zuazatlus, penes Mexicanos, apud Iaponios, Amidas & Xaca, & tandem Maugmectus, ſic enim aliqui ſcriptum reliquere, quem ex eius ortu, nomi-

ne,

nè, ne dicam dictis ac factis, ipsummet Antichristũ orbis bestiam, ferum aprum, blasphemiæ denique & iniquitatis filium, nosse licet. Qui quidem Pseudopropheta legem ab Archangelo acceptam, asseclis ac miseris mancipijs suis, tulisse, mentitus est, prout & alia omnia, ab alijs similiter ferè factum vniuersis; qui, quo maiorem auctoritatem sibi conciliarent, Moysen imitati, suis etiam Dijs, leges acceptas, referebant, hinc Zatriastes legem a bono numine se accepiße, gloriatus est. Minos a Ioue, ab Apolline Lycurgus, atque à Vesta Zamolxis, & Numa ab Aegeria Nympha. Haud multum absimili dolo & fraude caruerunt, vt tot eorum leges, alia quàm vernacula lingua scriberentur, quò minus eorũ cultus, passim scribendo uilesceret, instar eius, quòd ueram viuentis Dei religionem, ob maiorem obseruãtiam, non alia, nisi Hebraica litera (omnibus vocabulis Aegyptijs inde exterminatis, quò citius eorum superstitionum obliuio induceretur) scriptam cernerent. Proinde, antiquiores Græci, Puniceis literis suas leges exaratas, obseruarunt, Ramani, lingua Hetrusca, ab Aramea non ita dissimili fulguritarum ac auguriorum artem custodiuere, quam pueros eorũ edoceri, sedulò dederunt operam, Sic veteres Germani & Galli, Græcis elementis, quæ de religione sentirent, scripsere. Vniuersi verò Orientales Syriacis characteribus suas superstitiones consignant. Nunc etiam temporis adhuc diabolorum fit instinctu, vt pleræque gentes barbaræ, nos, Græcos, Aethiopes,

non-

nonnullosq. Indos, omnes tamen Christianos, apud quos, alius a uernaculo, sermone, in religione exercẽda, usurpatur, in suis quoque superstitionibus, æmulentur, vt hodie faciũt Sinæ, etiamnum Idolatræ, Iaponij, & Perurani, cum nouæ Bathicæ incolis, qui omnes, diuersa ab ea, qua loquuntur, lingua utebantur, immò & adhuc, licet clanculum, utuntur. Horum etiam spirituum opera peragitur, ut Turcæ, Assirij, Mauri, Arabes, Nigritiæ, Aegyptij, Persæ, Medi, Parthi, Arachosii, Sogdiani, ac nonnulli ex Indis eisq. Tmaum, Tartari, nec non Sacæ, diuersa orbis climata inhabitantes, alio, quàm vernaculo sermone, suam legem, Arabico nempè, scriptam habeant; adhæc, nonne, dum Hebræos suilla carne, lege vetante, abstinere uiderent, & ipsi, ut a bobus Aegyptij sibi temperarent, effecere? quod & adhuc obseruatur ab Indis, sic & a piscibus Syri. Illa itaque diuinæ legis obseruatione, res eò deducta est, ut hoc benedictũ semen, nõ modò apud Iudæos, indies magis magisq. radices ageret, verùm & gentibus Sibyllinis innotescerct oraculis, quarum decem celebrantur, & si nonnulli unam tantum fuisse uelint, diuersis dictam nominibus, quæ omnes diuino afflatæ numine, uaticinatæ sunt; & si ipsæmet suarum uaticiniorum ignaræ miseræ. Haud enim existimandũ, cùm veræ fidei essent expertes, eas, instar nostrorum Prophetarum, fuiße illuminatas, verùm vaticinia illa, ex diuino influxu, in earum animis, quasi imagines in speculo, relucebant, non ad illarum proprium, sed potius gen-

tium,

tium,ne quicquam causare possent,commodum,perinde ut Balaam ariolo,ac Caiphæ sacerdoti immittebantur. Quorum,porrò,molitionibus factum,Hebræos imitando,qui Salomonis Cantica, Ezechielis prophetiam, allegoricamq. scripturæ interpretationem,non nisi uiris dignis,manifestari uolebant, harum libros,atque Hidaspim legi, præterquam, quod a quindecim uiris capitis cũctis supplicium præscriptum erat. Præter hæc,an nõ ijdem nequam & fallaces spiritus excitarunt,ubi hoc beatissimum semen apud Hebræos nasci debere,eisq. propria malitia crucifigi,ac expelli gentibus uerè Dei filium prædicandum perceperint,quo ullo si modo possent impedirent,aut saltem, ni possent, retardarent, tot Poetas, ad tot tantasq. tabellas effingendas;ubique gentium de Iouis liberis,qui nonnulla ex parte huius sanctissimi seminis uirtutes,ac Theosandrica gesta,nõ secus ac simia humana,æmulari uiderentur. Quid enim aliud sibi uoluere antiquorum uates, per Perseum è uirgine natum,nisi ut hac fabula,Apostolos,hoc diuinum germen a uirgine prodijsse docentes,quasi nihil inauditum, admiratione aliqua dignum afferentes,præse contemnerent? quid per Mercurium, Deorum hominumq. internuncium,nisi, cùm hoc semen uerè hoc officio functurum audirent, leuius eo afficerentur? quid per Herculem,natum è Ioue, orbem terrarum a tot monstris uindicantem intelligi uoluerunt,in cuius beneficij memoriam tot, tantisq. malis erepti,propria mortales,sedendo libarent sacrificia,

eique

eique decimas instituerent? quid per Sameticum regem, inferos petentem, atque cum exuuijs redeuntem? quid per tot plures alios, nisi, vt cùm hoc diuinum germē, ineffabili quodam modo, humanam suæ diuinæ indissolubili vinculo copulasse naturam audirent, quò homines ex inferorũ potestate, è lacu illo, in quo non erat aqua, liberaret, hæc (inquam) omnia non maioris ac suas facerent, fabulas, vnumq. alteri quasi similia conferrent? quid aliud per Aesculapium, morbis hominum varijs medentem, nisi vbi hoc sanctitatis germen, verè nostros languores sanasse intelligerent, flocci omninò penderent? Quæ porrò effinxere de Aristeo Proconesio mortuo, & denuo tandem viuo apparente, Cleomede in arca incluso, nec amplius reperto, Adonidi quē spargerent Plantu Abari ac Hyperboreo, per aera volante, nisi, ut nos, huius seminis memoriam requiescentis in sepulchro, quotannis, celebrantes, derideant, quasi, perinde, ac cùm eum, propria virtute a mortuis resurrexisse, ad cælum in conspectu multorum ex fratribus, conscendisse, grata mente & ore, recolimus, ut rem nulla admiratione tanta dignam, stupentes, ludibrio habent. Quid de Mithræ sacrificio, pane ac potu, Mercurij aqua, qua commissa scelera expiare miseri somniabant, denique de tot innumeris, hoc genus fabulis, ab eis confictis? an ob ullam aliam id factum putaueris, quàm ut huius clarissimę lucis, ad reuelationem gentium cælitus demissæ, splendorem, suarum fabularum caligine tenebrisq. retunderent,

ac

ac inuoluerent, cùm penitus illud extinguendi, potestatem omnem sibi præcisam uiderent? Haud absimili modo & consilio, diuinos Prophetas, populum, ad ueri Dei cognitionem, crebris concionibus, prodigijsq. inuitantes, diuinasq. reuelationes propalantes, suis & ipsi falsis aridis, æmulati sunt, quorum insigniores celebrantur, Musæus Atticus, huiusq. ciuis, Lycus, Bachides, Boetius, & ipse Tiresias, Eucleus, Epimenides, ac Mopsus, omnes quidem, at diuersis futuris, prædicendis, olim occupati, vt à diuersis dæmonibus, ipsorum abriperentur sacrificia, vel etiam ieiunijs, lotionibus, varijsq. cãtibus, choreisq. præmißis: vix enim dici potest, quàm hi immũdißimi spiritus, diuinorum tamen honorum, sint auidißimi. adeò miserandum in modum, diuinos honores sibi exposcentes, miseris hominibus, diu multumq. imposuere. Hinc neque Branchis, virgo vatidica, ni virgam manu teneret, triduo ante ieiunans, pedes limbusue fontem tangeret, responsa dare poterat: Ita nec Colophone responsa proferebat, non gustata antea aqua illa, qua omnium conspectui subtrahebatur. quid? quod ipsum Delphicum nihil promebat, ni sacerdos, in antri adytis, tripodi insidens, diras illas potius, quàm diuinas, exhalationes exciperet. Adde, de tot aliorum oraculorum responsis, quæ ijsdem dæmonibus ducibus & auctoribus, primum in Iouis Dodonæi templo, ex quercu reddi cæpta sunt, post, vbi veri Dei vocem, ex arca resonantem, & sacerdotibus, vt populi futuras pœnas canerẽt, iubentem,

tem, primum perciperent. Quid porrò, cum illis fatidicis sermonibus, totq. Deorum symulachris, quæ omnia usque ad tempora Pyrrhi, Epyrotarum regis, carmine responderunt, aliud sibi uoluere, nisi, ut Iob uersus, Dauidisq. Psalmos imitarentur? mira certè astutia breuiloquentiam introducentes, ut ambiguitate ueridici haberentur, cùm tamen reipsa, nil nisi hominum exitia spectantes, fallacissimi, mendacesq. in ipso euentu rei, semper comperti sint. Responsa itaque sua mendacia, strictioribus numeris inclusa, sonora magis, sensuiq. gratiora reddere uolebant, quò & eorum laudes, suauitate quadam, ueri Dei laudes, hymnis decantari solitas, exuperarent; progressu tamen temporis, cùm non amplius ligata; sed prosa potius sua reddere, cogerentur, minus certa tum prædicere potuisse, deprehensi sunt, quod non cælestis alicuius influxus defectu, factum putandum, quasi uerò Pythones ac uentres eorum, non tanto, ut antea, terræ halitu explerentur, quod nonnullis per somnium in mentem uenisse, uidemus, cùm oracula, passionis omnis expertia, nec a rerum natura, nec loco certo afficiantur, concludanturque; uerùm longè potentiori causæ, id factum, merito adscribendum, utpote, ab altiori intellectu, profectum. Neque enim, quod Aniel, Zachieli præfecturam cessit (his enim intelligentijs, mundi committi regimina ferunt,) quorum causa, uarios inferioribus influxus contingere, secretiores asserunt sapientes, cum, quæ, in uoluntate, ut ipsa quidem responsa, consistunt,

ſtunt, longè ante quàm eueniant, vnico intuitu, in ſuæ eſſentiæ ſpeculo, proſpiciat; nec inde etiam factum, quòd eorum ſacerdotes, auaritiæ uitio laborantes, pecunia corrumperentur, cùm enthuſiaſmo, extra ſe quodammodo rapti, vti his fieri conſueuerat, reſpondentibus, ipſimet, quidnam eſſet, quod reſponderēt, ignorarent; multo minus ipſorum Dæmonum, aliquo ætatis vitio, morboue factum exiſtimandum, cùm ijs minimè ſint obnoxij, more hominum non ſeneſcentes; hinc uerò potius, (vt Comici verbis dicam) illæ lachrymæ, & in hoc cardo totius huius rei uertitur, quòd tempus venerat, quo ipſe Sol Iuſtitiæ, ſplendore gloriæ paternæ, totum mundum illuminante iam iam exoriebatur ex alto, ad cuius lucis recēs prodeuntis auroram conſpectam, omnia illa diabolica tenebris mundum obducentem, oraculorum reſponſa, uicta ac fugata, terga dedere, penituſq. conticuere; haud ſecus, vt & nocturna eorum ſpectra, ſub tempus Solis emergentis, in fugam actæ, hominibus moleſta eſſe deſinūt. cuius etiam gratia Græci, quos, qui alios erudirent, ſapientes habuerunt, & Romani rerum domini, qui ius ferrent, iureconſultos obtinuere: Dæmones, præterea ijdem, videntes, Hebræos in deſerto, iuſta Dei uindicta, a ſerpentibus venenatis morſos, aſpectu ſolo, eius iuſſu a Moyſe, erecti ænei ſerpentis, incolumes euadere, ſimias & in hoc agere more ſuo, non neglexere, hinc eiuſdem imaginis, dæmon, a Nicagora, Sicyonibus allatus eſt, eundem in uſum, ut & a Romanis, ad ſedādam peſtem,

E vectus

uectus est Aesculapius. Extructo, porrò, a Salomone, summo, vtroq. Deo Sabaoth, quasi in medio orbis terrarum, templo omnium pulcherrimo, ac magnificentissimo, ipso etiam Dei Spiritu artificibus ad id opus vndique conquisitis coactisq. vt in eo, omnes Hebræi, Deum suum adorarent, nonne hi spiritus hinc inde, æmula quasi fana, sua ædificari, satagere? quòd uel illo Delphico, in medio quasi habitati orbis, umbilico, Apollini, erecto fano, cernere est, Aegyptus quoque Alexandriæ, Serapidi, totaque Asia, Ephesi, Dianæ, & Schandia, Thoroni, Vpsaliæ, magnificis omninò sumptibus, ædificauere templa. Denique, iam, a tot sæculis promisso, mundo exhibito in carne, hoc sanctissimo germine; quidnam intentatum hi impuri spiritus reliquere, quo id mortalibus inuidentes, statim vicissim è medio tollerēt? nil profectò. Nonne Herodem, vt nec suo sanguini parceret, nefarijs armis instruxere, vt & Augustus, se malle Herodis porcum, quàm filium esse dixerit? cumque tandem, volens, licet innocentissimus hic agnus, λυτρὸν pro nobis exoluturus, in manus peccatorum, sese traderet, nullis non tormentorum generibus, vsi instrumento adhoc Iudæis ipsis, eum intentatum reliquere, quodque tunc a capite exorsi erant, posteris temporibus, in membris etiam, sanctis nempè martyribus Christi, strenuè prosecuti sunt, quorum omnium memoriam recolendo, & si quotidie quinque millium, immò complurium numerus coniungeretur, annus tamen integer, minimè sufficeret; quo-

rumq.

ruumq. ossa tanta copia, Romæ, ac si essent tedæ paleæq. passim per compita viarum, ardere, visa sunt. An non omnibus, omnium gentium scriptoribus, hanc rem gestam literis posteritati consecrare, vtpote Senatui, Imperatoribusq. maximè infestam, interdictum est, quorum opera? dæmonum ipsorum. nixi tamen incassum. ipse enim Augustus, licet nescius de ortu eius (quem tanto ardore, extirpatũ vellent, eiusq. memoriam delatam funditus) de vita, Lentulus, de morte, Tacitus, de eius in Iudæa aduentu Suetonius, de ipsius autem miraculis ac resurrectione, Iosephus, ex solis præterea præternaturali deliquio, Areopagita fit testis, Phlegro, stupendum ac prius nunquàm auditum terræmotum refert Plinius. Cuius etiam, nisi ipsorum dæmonum impulsu effectum, vt huius sanctissimæ doctrinæ sectatoribus, a tyrannis interdicerentur literarũ studia, quo tandem igno rantia irretiti, cœlestis studij doctrinam, abijcere ac deserere cogerentur? Verùm, nec quod hac via aggressi erant, eis succeßit, cùm innumeri hinc ferè, doctrina insigni conspicui, prodierint sapientes, diuersis linguis instructi, hoc semen sanctum laudibus celebrantes, suaq. morte, veram fidem, confirmantes. Ab ijsdem itidem profectum, vt ὀνοχήτοι, id sanctitatis germen pictores effingerent, quo homines ab eius cultu alienarent, & quid, per Celsum, Porphyrium, Iulianũ, aliosq. Sophistas, tantis fallacijs, falsaq. tot hæreticorum doctrina, non inceptum est? itidem tamen sine succeßu; quos enim radicitus extir-

 patos

patos vellent, eos potius quotidie magis crescere, uiresq. sumere contigit, hinc tanta martyrum corona, qui uel ultrò, ueritati, huius sanctissimi seminis, testimonium, præbentes, mortem subierint, nec propter quod literis interdicebatur, multi egregiè docti defuere, ad quorum exempla, & nos, nostram uitam instituere, si ita usus ueniret, æquum foret, protecti uiuifica umbra sanctissimi huius seminis. Et, ut ad ea, de quibus superius digressi sumus, redeamus. In tantum, hi scelerati spiritus, ad exortum huius lucis diuinæ, eiusq. uerbi per Apostolos prædicationem, in fugam uersi ubique locorum exterminati sunt, ut & ob solum nomen etiam a malis prolatum, obmutescant penitus, eorumq. idola subuertantur, cuius res, unum ex alijs multis, exemplum extare inquiunt, a Diuo Bartholomæo, aduersus Astharothum insignis magnitudinis Albaniæ dæmonis symulachrum, ac Sancto Thoma, coram Meideo, designatum. Quid aliud, porrò, illius miseræ Hebræorum plebeculæ ac fecis uerius, oculos & animos, usque adeò obcæcat & dementat, ut alium adhuc uenturum Messiam expectent stolidi? dæmonum certè opus. quorum opera redditi, omniũ miserrimi, mendacia ueritate neglecta, amplectentes, occupati in scripturarum punctis, literisque, sensum ipsum corrumpunt, quo usque eis, nihil ueritatis reliquum maneat, umbram relicto corpore sectantes. O ter quaterq. infelices, tot sæculis iam a patria sua exclusi, exules facti, cuius recuperandi studio, ter quotidie

Deum

Deum precibus compellant, cum ea tanto tempore non caruerint, vnquàm, ob tot commissas idolatrias, neces Prophetarum, omnisq. generis alia flagitia, ita ut nunc carent, cum & sine Rege, sacerdotio, absque ephod, prophetis, quibus tantopere gloriabātur, ubiquegentium & locorum summè exosi, uagentur miseri odio, vt ferunt, Vatiniano, alioqui pietate digni, laborantes ipsi soli, hanc cæcitatem (qua talpis sunt cæciores) spontè accersentes, in summa luce, non secus ac uespertiliones ad Solis lumē, cæcutiūt, præsertim cum & Rabini eorum, huius seminis miracula nequaquam silentio prætereant, propriam Israelis ruinam & interitum, iniustæ huius germinis morti adscribentes, pro ut a Rabbi Mose Aegyptio, summæ apud eos auctoritatis viro factum est. Cuius profectò seminis nomen, cùm sit nouum, ac supra omnem modum & nomen inscrutabile non Iesuah ישוע *Hebraicè, ut nunc ijdem perperam ac de industria agunt, cùm hoc nomine plures nuncupatos fuisse, modoq. adhuc, apud ipsos uocari, reperiatur, at Iesa* יהשו *proferri potius, iustum eßet, prout & in antiquissimo quodam numismate Hebraicis literis, scriptum reperi, sicut etiam pronunciatur Arabibus ac Chaldæis, uel exiguum in loquendo, ab eorum idiomate, differentibus, quod per artem Cabalisticam, doctis, ex his dictionibus, satis patet* זו שלי ולו *iauo selo uelo. cuius quidem nominis mysteriū, uerè* ἄρρητον, *lubens prætereo, quidnā nouo de eo nonnulli Cabalistæ scripserint, cum sub hoc nouo ac*

ineffabili, Iudæis, cunctisq. alijs infidelibus, miro arcano, Diuinitatem ac humanitatem, in vno supposito, vnde nostra dependet salus, occuli ac abscondi innuant, apertè nobis cælitus ostenditur, non modo, ex eius anomala, a reliquis omnibus, proprijs nominibus, inflexione, vti Iupiter apud Latinos, & Græcos Ζεύς; secretum certè animũ aduertenti, adeò mirabile stupendumq. vt nullum aliud nomen nobis exhiberi posset. cuius virtute & auxilio, à potestate Satanæ, cui culpa primorum parentum subiecti eramus, liberaremur, quàm hoc ipso omnis sanctitatis fonte, nostrarum miseriarum refugio, verùm etiam clarius (vt ferunt) sole, ex eius vocabuli scriptura; siquidem, quatuor, apud Hebræos, literis scribitur, quo apud omnes nationes, non sine maximo arcano, Dei nomen profertur, vti videre licet, apud eosdem exaratum nomen magnum Ieoua יהוה *tetragrammaton; Quod quidem Alexander ille magnus, in Ial, summi Pontificis Cidari, aureis notatum literis, dum conspicaretur, suspiciens illud statim ex equo desiliens, pronus, percusso pectore manu, adorauit; totidemq. elementis profertur nomen Dei, Alla, apud Arabes, Teut, apud Aegyptios, apud Magos; Orsi, Græcos, θεὸς, Persas, Sire, Latinos, Deus; antiquos Thuscos, Esar, apud Germanos etiam Gett, Sarmatas Boub, & Istu, apud Peones, ac Tartaros, Itga; ex cuius admirabili secreto, quàm facilè Porphyrius, qui Deorum vanitati, præ cæteris, indulsit, nosse potuisset, ni ipsemet diuinum a se auertisset lumen, cu-*

ius

ius splendore, sic expulsæ, dæmonum fuerunt tenebræ, vt nihil, quod petitum ab idolis esset, impetrari potuerit, postea quamquàm adorari hoc felicissimũ nomen inciperet, tantopere lamentatur: cuius rei ẽt causa, non sine magnis clamoribus paria quendam ex eis, quos decepta gentilitas, sibi Deos finxerat, extinctum fuisse, Plutarchus auctor est, non quidem, vt nos. atque hoc magis, quod omnis horum operatio, ab intellectu vel innui, pendet, quem nullo pacto corrumpi, vti nec nostrum etiam cùm de foris adueniat, neque vt intelligat, vllo aliquo indiget sensus instrumento. Immò nec hinc, quasi dæmones gratia diuina priuati, (quæ uerissima mors est,) fuerint, cùm iam ante crimine priori ea lõge satis exciderint. Verùm multò magis ob tyrannici sui imperij amissionem, tanto tempore, diuino permissu, in homines obtenti, donec tandem in hoc Dei germen, cui nihil habebant iuris, cùm natura impeccabile foret, manus iniecerunt mortem inferendo, qua quod per Adam amiseramus non iniuria maiori cum fenore recuperatum est. ubi enim abundauit peccatum, superabundauit & gratia. ad propositum ergò nostrum nũc redeundo, pleraque & alia, præter hæc, machinatos esse, ipsos dæmones, videmus, quò, omnino, quantum eius fieri poterat, diuinos honores, suos facerent, nihil non imitari ausi; arbores enim quædam, voces humanas edere, auditæ sunt; cùm apud Dodoneam syluam, post vbi Dominum, ex arca respondisse, perceptum est: cùm etiam apud Persidem, vbi ex arbori-

bus reddebantur oracula, & ex earum quæ Soli con ſecratæ erant, crebriori fructum vſu, homines ſibi vitam prætendere, credebant, vt Arteſius magus. Simile quid, & prope lacum Nymphæū accidit, ibi & ſi non voce, ſignis tamen certis, reſponſa quaſi ſua prodebant, in hoc etiam Deum imitari ſtudentes, per ſigna etiam ſæpenumero veritatem innuentes, perinde vt Moyſi per rubum, igne non conſumptum, ita per humidū vellus, in arida humo, ac viceuerſa, Gedeoni Hebræorum iudici, aliјs ſignis quoque aliјs in locis indicatis. Qui enim ſucceſſum rerum ſuarum, euentumq. oculis quaſi inſpicere deſiderarent, ex tu re igni iniecto, præſcire poterant. Si enim cœpta ſua, ex ſententia ſucceſſura erant, nulla interiecta mora in terram proiectum, flammis abſumebatur; ſin minus ignis quaſi id refugere, conſpectus eſt. vt & ſæpenumerò apud Gnetiam contigit, vbi oblatum, ſi quidem placebat, ſacrificium, flammis cœlitus demiſ ſis, ſtatim corripiebatur, ad inſtar ſacerdotum Baha li, dæmonibus id procurantibus, iuxta Hebræorum Thalmudiſtarum ſententiam, antequàm cum Helia, de vera religione contenderent, ſuccumberentque, a conſuetis ſignis defecerunt. Quæ porrò, in Thyaneo fonte, fluuioq. Scamandro, ab ipſis cœpta ſunt, (ad ſi militudinem aquæ maledictionis, quæ adulteras pro debat) vbi virgines vno iurando, altero vero lauando, an Dianæ caſtum ſeruaſſent hymenæum, explora bantur. Adhæc, graſſantibus delictis aliquibus publicis, ad tempus interdum, a reſponſis ſuis ceſſabāt,

imi-

imitaturi, & in hoc verum Deum, qui vocem suam in arca cohibuit, peccantibus filijs Heli. Regna etiã vrbesq. vrgentes ad interitum, sua opera conseruari, mentiti sunt, vt in Ilij destructione, sub Iunonis & Veneris imaginibus depingitur; sanctorum Angelorum, pro pijs excubias perpetuas agentium, munus æmulantes. Multa prærerea, & alia huius generis ab ijs factitata sunt, ex quibus tamen, uel hæc adduxisse, nobis satis sufficiat.

DE NATVRA

DAEMONVM

IO. LAVRENTII

ANANIAE

TABERNATIS THEOLOGI

Liber Tertius.

ERVM *ad responsa dæmonum, quod attinet, semper hoc proprium habebant, quod aut dubia, aut perobscura erant, quò homines inextricabilibus perplexitatibus inuoluerent; vt uel hinc patet: Ibis, redibis, non morieris in bello, & non Apulus Carolus vincet. Neque hoc naturæ oraculorum, quasi aliter reddi non possent, adscribendum, vt multi ex antiquis, falsò sibi persuaserunt, sed dæmonum, partim fraudi, partim uerò inscitiæ: & si enim plurimarum rerum cognitione ingenijq. acumine præcellenti, præditi sunt, & ob proprias rerum ideas, quæ in ipsorum eßentiæ fonte insunt, quibusque, eos numquàm in potestate esse Theologi asserunt: non tamen propterea, rerum contingentium, determinatam; certamque ueritatem assequi poßunt, aut quòd Angelis (vt Scotus inquit) prohibeantur. ait namque satis dede-*

cere,

cere, cum sensile nihil sit, quod sensus non capiat, intellectile, quòd intellectu comprehendi nequeat quicquàm reperiant. quod vere (vt Thomas asserit) nequeant, nec ad rem facit, quòd sępenumero ipsorum prædictiones, ab euentu præcisè, comprobatæ sũt, vt videre est in Martio vate, qui multis annis ante, Cannensem pugnã prædixerat, ut non tam futura, quàm iam facta referre, videretur, sic & ab Hidaspe antiquissimo vate, Lydiæ rege, qui simul cum Romani Imperij excidio, vniuersale mundi etiam præcinuit ruinam, iudiciumq. futurum. nam cùm hæc prædicerent, non quasi ea, quæ a se scita forent, at quæ certa ab Angelorum, vt inferius demonstrabitur, audirent reuelatione vaticinabantur. etenim his formis tantùm, id, quod a naturæ principijs pendet, simplici nihilominus, vt & Angeli, intuitu, percipiunt, quàm uis ratiocinandi virtutem habere, si vellent, modò ipsorum natura ex parte non repugnaret, vtique posse Scotus non denegat, non tamen ut rebus ordinantur diuinis, cùm his quasi noctuæ cæcutiãt. Qua quidem naturali scientia nequaquàm, ob commissum crimẽ (ut dictum est) priuati fuere; licet nonnihil obscurati, cùm ea ut dixi, non ad Dei gloriam, vti faciunt Angeli, sed ignominiam potius vtuntur. Proinde, hæc eorum scientia, potius nocturna, quàm vespertina, quæ propria est Angelorum, a proprijs scilicet, eorum naturæ, emanans principijs, nũcupanda est; qua quidem omnium rerum uirtutes, ita percipiunt, vt vnico tantùm actu, ad cognoscendam quamlibet sui

for-

formam, cum omnibus indiuiduis conuertantur; et si non ad diuersas rerum species, vti, nec intelligentiæ, propria uirtute, conuerti queunt. ex quarum quidem singularum perfecta cognitione, si haberi vllo ab homine posset, multò certè maior, quàm ex totius mundi perspectione, oriretur uoluptas & delectatio. quâ quidem Dæmones ob commissum in Deum scelus, destituti & si scientia non careant, nihilominus hac, quantacunque eis reliqua sit, haud tamen assequuntur ea, quæ a Dei, tum etiam nostra dependent voluntate, vel iam existentia, tantùm abest futura. Ex quo consequitur, si quando futurorum euẽtus aliquos prædixisse, reperti sunt, id eos ex superiorum nutu ac reuelatione, miro Dei ordine, ac prouidentia, primum omnium accepisse, ut homines, qui præ cæteris omnibus creaturis, imaginem diuinam expressius quid referunt, spontè tamen spreto summo infinitoq. bono, sceleribus se se contaminantes, magis præcipites in pœnas exitiumq. ruant. Nec cuiquàm mirum videri debet, Angelos interdum cum dæmonib. colloqui, cum non sint animi ita dissimillimi, naturæq. sic repugnantes, ut omnem amorem prorsus exuisse, videantur, & si Dei dilectionem abiecerunt, qua Angeli vel hac altione minimè uacant: id propterea operam dantes, vt fides eò magis exerceatur, incrementumq. sumat, mutuum verò inter ipsos bellum, ratione diuersarũ voluntatum, excitatur, cùm hi Dei honorem omnibus modis contra auctum, illi verò diminutum velint, procurentque. Nec tamen dæmo-
nes

nes ex hac cum Angelis conuersatione quasi ad aliquem amorem erga Deum, commouentur, cum summa obstinatione atque malitia opere (ob quod charitate destituuntur) ab Angelis discrepent, futuri solummodo alicuius cognoscendi causa, hæc colloquia potissimum expetentes. In hũc etiam modum, Satanam cum ipso Deo collocutũ, apud Iob, clarè patet, ex quo factum, ut gentes crebrò per oracula delusæ sint, adhuc quoque nonnullæ deludantur. Hac futurorum prædictione, humanis mentibus iam natura rerum eiusmodi cognitionum plus satis cupidis ac curiosis per totum ferè mundum olim diabolus astutè insinuauit ubique locorum, & quod mirum, idem cultus antiquitus, Druidum in Gallia, & gymnosophistarum in India, deprehensus est. atque etiam per naturalia quibus cum diuinum nomen laudandum esset, siquidem cuncta in hominum gratiam, usumq. creata sunt, propter eorum abusum, uituperari, ac blasphemijs affici cœpit; cùm ipsorum dæmonum dolis fraudibusque, sortilegæ ac superstitiosæ artes, quæ originẽ ex Elemẽtis, cæterisq. creaturis traxere, hominum animis obtrusæ sunt, erepto inde uero honore Deo debito, pietateq. ipsa, hinc infinitus ille gentilium deorum numerus excogitatus, ut tandem nec unica res, uel natura uel arte producta superfuerit, quam diuinis honoribus non affecerint; hinc, ut & præmissum antea, Chaldæi igni, quo prius Aretia Deum coluit, genua flexerunt, cui & Acham furore diabolico agitatus, proprios liberos initiare non

addu-

addubitauit, cui & hodie, nonnullæ veneficæ, crebrò alienos vel etiam suos infantes consecrãt, multi prætereà, in Scythiæ extremis, penitioribusq. Aethiopiæ tractibus, cernui sese ei inclinant, ab insensibili hoc Elemento auxilium, aquam è pumice nempe, poscentes. Persæ quoque antiqui, Lunam, cùm in nouilunio, Hebræos caput aperire cernerent, de noua rerũ prole Deum laudantes, adorauere, ipsumq. Solem, Mirim ipsis dictũ, diuinis honoribus prosecuti sunt, ad cuius exortum, vel equorum hinnitu, interdum futura præscire, sibi polliciti fuere. Inde etiam a diuersis idolis, vt & Aegyptij, Græcique, & aliæ gentes, sua habuerunt responsa, nec adhuc in hunc diem similia idola prorsus penitusq. ex mundo extirpata sunt, quantumuis id sibi persuaserit, hallucinatus tamen in hoc, Bernardinus Mandelius, innixus textui, Zachariæ ac Esaiæ Prophetarum, minimè tamen satis ei intellecto, præcinenti: sub Meßiæ aduentum, cuncta idola, abolita iri, (vir hic alioqui acutißimus, vt qui ætatem ferè in philosophia ac logices argutijs cõsumpsit, cui equidem non pauca debeo) cùm tantùm explosa sunt a Romano Imperio, cuius appellatione, cùm toti tum cognito ferè orbi imperaret, totum regi mundum dicebant: quem dicendi morem, etiam in nouo testamento secuti sunt, spiritu Dei illuminati Euangelistæ, vt misit Cęsar, quò describeretur totus orbis, cùm nomine totius orbis & hic, tantummodo Romanum Imperium designetur. Quæ itaque idola adhuc supersunt in mundo, sensim & paulatim

tim

tim quoque expellentur, donec tandem ab omnibus, hoc increato lumine clarius perſpecto; vnum fiat ouile, & vnus Paſtor. in Europa enim, apud Gruntlandēſes, in Aſia, apud Obolorianos, ac alios multos in Aphrica, nonnullos Nigritas, & in nouo Orbe, penes diuerſos populos, etiamnum idola reſponſa dant ex certis ſymulachris. Verùm, ad inſtitutum redeundo, cæteraque, quæ de his idolatrarū generibus, adduci huc poſſent, prætereundo, Quoniam, tot tantaq. fuere apud Aethiopes, Arabes, Mauros, Hiſpanos, Gallos, & Germanos, Sarmatas denique, Scythas, Romanos, Pœnoſq. idolatriarum genera, vt ad trecenta, eoque amplius excreuerint, auctore Themiſtio, ex quibus Thuſci, tonitrua, fulgura, fulmina, decidua ſydera, cæteroſq. aereos ignes & Cometas coluere a quibus nō rarò, (cùm ſæpenumero ſint ſigna, non ita fallacia, vtpote ab ipſa natura prodeuntia) edoceri poſſent futuris, quæ contingunt, ignari rebus aſcripſere. quorum diligentia, eo proceſſit, vt aſſiduè dierum numerum prædixerint, diuerſoſq. deos, his præeſſe, ſtatuerint, artemq. fulguritarum, eorum aſtutia edocti, literis ſcripſerint Hetruſcis, Thages, & Begoe Nympha. Hac dæmonum ſuperſtitioſa arte Pythonicaque, Porſena Larthes induſtria, Vulſenam vrbem, diu fruſtra obſeſſam, horrendo fulmine ictam, ſuccendit, funditusq. igne vaſtauit, qua etiam Tullus, Romanorum Rex, nondum perfectè ſatis inſtructus, periculum huius aliquod faciens, ſuæ ipſius mortis occaſionem præbuit, fulmine ictus periēs. ta-

ceo

ceo nunc, auspicia & auguria, quæ ex uario præpetum uolatu, oscinum cantu, aliarumq. auium, cibi ac potus obseruatione, captari solita sunt, quibus quidem artibus, primùm a dæmonibus, illusum est Palæstinis, dehinc ad Pisidas, Græcos, Hetruscos, Romanos, cæterasq. ferè omnes gẽtes, propagatæ sunt. Hęc ars apud antiquos tanti tandem ponderis esse cœpit, ut sine ea, haud quicquàm, nec publicè, nec priuatim inciperent; neque mirum, cùm multa, non absque diuino arcano, ijs scire, datum sit, ipsorum etiam dęmonũ, excedentia potestatem, ut gentium historias consideranti, occurrit, ex Nauio, fama multorum celebrato augure, qui in alterius corde abstrusas, ac quasi sepultas cogitationes, cognitas perspectasq. habere potuit; hinc & quod natura uidebatur impossibile, curiosius rem indaganti, possibile esse, apparet, noua cula scilicet cotem scindi, hæc auguria non minus ex aduentu exoticarum auium inconsueto, obseruata sunt, quæ dæmonum aliunde adductæ astutia, sæpè sua præsentia, haud exiguam superstitionibus illorum, fidem fecere, adde, ut, & per repentinum incognitorum animaliũ accessum, qui paucis abhinc annis, in Perurana Prouincia, euenit, ubi murium, nunquam antea uisorum, tam portentosa magnaq. copia, longè lateq. agros eorum uastans, fructus absumendo, non exiguum leueq. fecit incolis indicium, subsecutarum calamitatum, ob ciuilia bella, inter Hispanos, propria eorum auaritia, exorta, attractaque. Horum animantium complura genera, iam

olim

olim in usu esse desiisse, à ueteribus conquestum est, ut in Hetrusca uideri potest disciplina, minimè tamen (ut aliquibus placuit) ex noua aliqua cœlesti superueniente configuratione factum; uerùm ob diuini potius illius luminis exortum, has etiam dæmonum tenebras, dissipantis. Per animalium, porrò, repentinas figuras, uarias hominum uoces, diuersosque mulierum partus, omnia sua etiam captabant, ut ex nonnullis, quæ in aere fiebant, prodigijs, in quo ab illis ipsis dæmonibus, ibi quasi regnũ possidentibus, uariæ flammarum igniumq. figuræ & splendores, accensi sunt, ex quorum luce ac motu, nunc hoc, nunc illo, futuros euentus, conijcere, consueuere. Adhæc, & per diuersa, quæ in ipsa terra, apparebant, ostenta, quorum superioribus annis, hoc maxime portentosum conspectum est, in regione Popaiana, homo scilicet, statura gygantea, scisso uentre, extisq. exenteratis, binos infantes, quasi filios brachijs amplectẽs, horrida mala, postea subsecuta etiam, minatus, nonnisi maximum ijs gentibus incussum timorem relinquens, tandem euanuit. Sic, & per amnium inundationes, uariosq. aquarum fluxus & fragores, assiduè contingentes; uentura prædicebãt, vt olim apud Germanos, Velledam, primi nominis, suæ ætatis, auguratricem, factitatam, legimus; ex diuersis itidem terræ hiatibus, stridoribusq. concitatis, ac reliquis, eius generis, similibus multis, omnia tamen, non nisi dæmonum opera studioq. sollicito confecta, sicut & hodie adhuc apud aliquos Barbaros, idem operam

dare minimè desistere, tantopere diuino honori inhiantes, humanumq. exitium, pro sua virili, procurãtes: Verùm, cùm hunc diuinum honorem cultumque, duplici pacto quasi (nostris delictis id commerẽtibus,) sibi vendicare satagant, clàm scilicet, ac palàm; de utroque etiam illo modo nobis hic, loco non ita alieno, qua tamen fieri poterit, breuitate, lector admonendus, non ab re, videtur. Vnus est, cùm nos rebus nonnullis, vanis, futilibusq. quidem, secũdum vim virtutemq. nobis incognitam, vtimur tamen, quo rebus uehementer desideratis, consecutis, animum expleamus, cuilibet itaque enitendum, vt mente præcognitum habeat, veluti cùm quibusdam vtimur contra fascinium varijs crepũdijs; vt nonnullis speculis Meletæ corijs, plerisque hoc genus alijs rebus, aut cũ sacra miscemus verba, dictis rebus inanibus futilibusque, quo optatis frui liceat, veluti, si rei alicuius desideratæ, reperiendi causa, orationes sanctorũ, psalmos ac euangelia recitauerimus; cùm hæc non ad res quasuis uiles & abiectas, sed potius pretiosissimas omnium, æternas nempè, nobis comparandas, cœlitùs concessa sint. Iis autem rebus adeò vanis futilibusq. haud vlla, siue a Deo, siue ipsa natura, indita dicatur, uirtus inesse potest; at dæmonum præstigijs potius ipsis quasi suppositicia, ementita; hincq. fit, vt cũcta nomina incognita, dæmonibus adscribantur, quibus vulgus furtim, pro amuletis vtitur, atque etiam ante diluuium sibi somniant; quorum tamen nulla in sacra scriptura, nec mentio nec

signi-

significatio reperitur, vt sunt Got, Giber, Gabir, Cadebru, ac sexcenta alia, eoq; magis, quòd hæc, in manibus superstitionibus addictorum, rarò non deprehendantur, quæ quidem eorundem dæmonum, fraude doloq. iam tum, inuenta, aiunt, cùm primum in necessitatibus diuinum nomen inuocari, cœptum est, שדי *scilicet, quo Enoc primus omnium, in lege naturæ, cœleste implorans auxiliū, vsus, scribitur, cui, vtpote tertio ab Adamo, plus etiam cæteris, gratiæ concessum est, ac etiam* יהוה *Moisi diuinitus ostensum, quo eum Hebræi, tot miraculis clarū, celebrant, Deumq. factum Pharaonis, indubitanter, asseuerāt. Multa, ex ijs, a dæmonibus, occultis, excogitatis hominibus, mihi videndi potestas aliquando facta est, in annulis quibusdam argenteis, Hispanorum velitum, quos ignari haud pauci quò tamen tutiores, ab aliquibus periculis redderentur, non sine deuotione, gerebant, a me tandem rei ipsius tam impiæ, edocti, animo promptissimo omnes perfregerunt. Neque existimandum hæc fortè nomina ex illa, qua dæmones, inter se propria vtuntur, lingua aliqua, deprompta, cùm nullo, vbi spiritus sint, sensili inter ipsos indigent idiomate, quandoquidem cuncta intellectu, nō sensu, crebrò vt repetitum est, percipiūt, proprios scilicet, vt Angeli sibi inuicem conceptus per propinquam, vel longam distantiam manifestando: at magis censendum, equidem existimarim, barbaram aliquam inter ipsos in vsu esse opinatur, cùm peritiores, quorum sententiæ & ego haud inuitus subscri-*

bo, antequam Aegyptiam, suspicentur, vel ex eo, quòd dæmones, ea compellati, libentius pareant, præsertim cùm Aegyptij omnium primi, maximum cũ illis habuere semper commercium, eorũ cultum amplectentes. Ea itaque nomina, dum peculiari quadam emphasi, ob id, quod incognita, in his superstitionibus, exprimerentur, in tantam admirationem, animos iam ante in id pronos, cõtinuò rapiebant, ut certam fidem, barbara cæcaq. gentilitas, his adhibere non addubitarit, atque si diuinitus uerè prolata essent, quibus libentius nonnullos superstitiosos adirent, præsertim si certas quasdam barbaras antiquasque figuras immiscerent interlineatas, pentaculis, sigillisque, proprijs eorum instrumentis, ad quæ alliciuntur, non perinde, vt animalia ad cibos, sed vt spiritus, ad occulta signa. neque ex sigillis istis satis cõijcere possumus, dęmones aliquibus peculiaribus, inter se, vti literis, vt aliqui arbitrati sunt, cuius quidem opinionis fuisse, quendam Theseum Ambrosiũ, ex libello eius, de varijs alphabetis, edito, videre est, in quo, Spiritum quendam, aliam atque diuersam, ab omnibus, quæ haberi possunt, literarum peculiarem quandam configurationem, scripsisse asserit; cũ tamen vsu literarum, nullo indigeant, sicuti nec aliquo sensu, in propria eorum operatione; tum, quod rerum, semel tantum perceptarum, nulla unquam eos capiat obliuio. Cuius quidem rei, non ita pridem factum fuisse periculum in Aemilia a mago quodam Felsinate, ac Mediolani ab altero tradũt, qui suauissima

sima

ſima eorum muſica delectatus, nonnullis enim, quæ præ manibus tum erant, inſtrumentis ſonuerant, mutuò de anima, amplius duabus horis, peracutè diſſeruere, cùmq. magum Auerrhois opinionibus addictum, perciperent, ſic & ipſi eiſdem inhærere, cœperunt, ut non modò dicti auctoris, nondum nobis repertos, libros, citauerint, ſed ſæpenumero, uel ipſiſſima auctoris uerba, ne dicã, sẽtẽtias, protulerint, hinc illi miſero accidit, ut, & ſuæ ipſius firmiter inſiſteret ſententiæ, & dæmones, uel in rebus naturalibus opinione potius quam re exiſtere: in quo utroque antea ceſpitans, decipiebatur ex eo ſine hæſitatione crederet: quod tamen minimè mirum uideri debet, dæmones altiori imperio, rarò, uel numquam falſa ob id, quod conſtricti ſunt, reſpondere conſuetos, tum coactos, hoc finxiſſe: nobis namque obeſſe ſemper quoquo poſſunt modo operam nauant. Cæterùm, ut ad id, unde digreſſa eſt, noſtra reuertatur oratio, Dæmones, certas etiam ſcripſiſſe notas, comperti ſunt, non, quòd ijs ipſimet opus habeant tantopere, ſed eorũ, quibus, cum ipſis eſt commercium, potius cauſa; ſolemnes enim certas quaſdam literarum obligationes, ceu dominus à uaſallo ſuo fidelitatis perfidiæ potius nefandæ, iuramẽti præſtiti, a ſuis illis, omniũ miſerrimis, mancipijs, extorquere ſolent, ad quã rẽ conficiendam, litteris uti interdum conſueuere. Per uarias quoque ſortes, alio longè, à malis, quã bonis uiris, uſurpatas, diuinos honores ſibi quærere ſtuduere, dũ ſcilicet in rebus nihili, aſpectibus cœli, in fu-

F 3 *turis*

turis denotandis: plus iusto, maior virtus attribuitur; cùm eiusmodi superstitiosa Aegyptiaca, diei horarumq. obseruatio, vti impia, prohibita sit. Eadem prorsus moliti, introducendo hydromantiam, quam Numam Pompilium Romanorum regem, exercuisse, perhibent, vbi, varijs conspiciendas sese exhibēti bus spectris, imaginibusq. in pelui quadam, ad id cō secrata, sub aqua rapta, ac interdum instantia cognosceret. qua certè superstitione, vtpote a Græcis, unde omne eiusmodi genus, ad Romanos, promanauit, ex Dardani libris, Numa infectus, ex suo cum Aegeria Nympha colloquio, ea se hausisse, simulauit. Sic & per ipsam Pyromantiam, cuius Amphiaraus inuentor celebratur, qua varijs flammarum motibus, fulgure, lumine ac strepitu, extinctuque, futura inspiciētibus, ostendebant. hæc & paucis ab hinc annis, diabolus superstitiosis, de futuris consulentibus Lithuanis Samogetisq. illusit; morbo enim aliquo laborantibus, si vmbra, corpore igni opposito, aduersa caderet, certam spem pristinæ recuperandæ valetudinis, sin contra, auersam scilicet, mortem protendere, persuasit. Ad eundem penè modum, & per Aeromantiam factum, quam etiamnū Mauri, diuersa prognostica inde captantes, vtūtur, ex varijs nempe, uentorum flatibus, aeris constitutione, stellarumq. scintillantium quasi forma. Sic & per Geomantiam, cui falso uim ab anima adscribūt, quasi verò, in hac superstitione in usum adhibitis figuris, mens excitata, sensibus, quibus vincitur, prorsus sopitis, nullo vnquam

quam negotio, quæ vellet, cõtingentia, aut a se ipsa, quodam spirituali emisso lumine, aut in se, supernè, influxu, ita reciperet; vt solis radios, perlucidus excipit aer, seu specula, sensibilium obiectorum imagines, cum tamen nemo, vmquam alicuius rei cognitionem assequi possit, nisi eius, quod ipse adinuenit, aut ex aliorum doctrina, percepit, neque a cæli motu id procedere, existimandum, cùm sæpe, quæ inquiruntur, a superiorum voluntate, dependeant, nec a Saturni intelligẽtia, astro vsa instrumento. siquidem, intelligentiæ, vnde astra, diuersa lumina, virtutem variam, cæliq. motum ac vim recipiunt, haud vnquàm cælestes orbes, deserunt, cùm propriæ essentiæ ac voluntatis, vt diuinæ ope, quò cælos moueant, apprimè indigeant: Nec etiam aliqui inferiorum Angelorum, suamet sponte, ad eas res accedunt, vtputa superstitiosas, diuinæq. prohibitioni repugnantes, nec a Deo, id negotij ipsis datur, quorum opera, ad res lõgè excellentiores, sui nempe ministerium, piorumq. hominum, & corporum & animorum protectionem vtitur. nihil itaque reliquum est, quam omne id, non nisi a Dæmone profectum esse. Ipsemet enim audisse me memini, quendam insignem Geomantem frequẽtius fecisse periculum, qui prorsus, solenniq. cum protestatione, omni, si quod esset dæmonũ occultum, abrenunciato instrumento, nihil quicquàm amplius veri ex hac superstitione, elicere potuit, cùm tamen antea aßiduè, illam exercens, haud dubium, rerum perspexerit euentum. Per plumbi, porrò, infusionem

similes nugas superstitiosas, mundo obtruserũt, dum a Saturno, cui hoc metallum aßignãt, ad dubia quæsita, responsa petunt superstitiosi, vbi plumbum feruẽdo, ueneficia prodere, sibi persuadent, pro eo, quod Saturnus, tum in metallum, cum & in dæmones habere dicunt, imperio, dominioque; quo etiam pacto, nonnullas, fascinio nexas venationes, soluere, pollicentur, à quibus quidem hoc edoceri, maximè optarim, vndenam hæc tanta illorum proficiscatur debilitas, quo minus prohibeant, ne plumbũ ab igne ferueat, cùm materia, in quantum mobilis, ad nutum etiam obediat, nulla prorsus vi resistente. Vnde itaque hæc alio, quàm dæmonum arte, prouenire, dixerit? Idem fit quoq; per cocismantiam, ac capnomantiam, quarum illi cribri agitati gyrũ, hæc fumi motum, considerat adde per cosmologiam, quandamque aliam scientiam, quam Arabes falsò, cùm magica sit superstitio, Cabalã vocant, qua ex figuris nonnullis, ac Arabum literarum ordine, multa ac varia se præscire, iactitant, per Theophaniam etiam, nec non per onomantiam, qua per numeri paris, imparisue excessu, Achilles, se Hectorem interempturum, cognouit, & per alias quascunq;: quas Hebræi בֵּיל בֹּה *nuncupant, vt per chyromantiam, sub qua mira astutia hic noster anguis antiquus latet, ac per Physiognomiàm, denique & per Astrologiam, harum omnium matrem, tum præsertim, cùm, quæ contingunt, sedulò inquiruntur, hanc, inquam, quæ dæmonum techniis corrupta est, quæ Aegyptios, Indosque*

in

in idolatriam præcipites egit, nec ipsi Hebræi, veri tamen Dei cultus edocti, ab hac alieni fuere, quam tamen superstitiosam artem, Iosias rex pius ac iustus, extirpauit inde, dum sacra Soli, Lunæ, omnique cælesti militiæ, è medio abstulit; non tamen eam hic intelligimus, quam Abraham Aegyptios docuit sacerdotes, qua cælos, motu, iustaq. tempora decernere, ac sydera in hæc inferiora agere, ostendebatur; alio enim modo, quæ a uolutatis imperio fiunt, quàm quæ cæli influxu, astrorum figura, manuum signis, faciérum lineis, alituumq. tum cãtu, cùm uolatu, fiũt, rerum curiosa obseruatione, Deus disponit, ac regit, proinde, vbi ex his dictis desumptam prædictionem aliquam, euentus ita comprobauit, itidem, non nisi dæmonum opera factum, existimandum. Huic cõsequitur, & illa per somnia diuinatio, hæc posteaquam dominus in somnis apparere cępit, gentibus irrepsit, quæ quidem somnia, & si sæpenumero a naturalibus causis, cælorum imaginibus, angelorumq. reuelatione, causentur, dæmones tamen nihilo secius, sese ijs immiscere solent: quod vel tùm maximè dant operam, cùm quasi inuitantur ab his, qui hæc ieiunijs, precibus, thymiamatum suffitu, sanctorum nõnullis orationibus, quibusdam herbis, frondibus, lapillis, ad uolataq. crebris circulis vertigine procurant: hæc tempora, dies, horæq. sedulò inspiciunt, quibus proprias & peculiares uirtutes ac noxas ueteres, cum Chaldæi, tum Aegyptij, adscribunt, accẽsis, certo numero candelis, quibus nostri religiosi, bene precati sunt,

sunt, aut, quæ beatorum tetigere reliquias. huius generis multæ & aliæ superstitiones, & hodie a plerisque nomine Christianis, re autem ipsa, Ethnicis longè deteriorib. clam obseruantur, quod quidem relatu saltem, ne dicam factu, omnium est turpissimũ. quæ enim insania ac cæca dementia, eos, qui nomen Christo dedere, tũ primum, cum sacræ aquæ infusione, Christiana religione, consecrarentur; eosipsos tandem, turpissima defectione, cum hoste Dei, & hominum, colludere? quæ enim Christo societas cum Belial, sic & quæ Christianis, cuius nomine meritò gaudere volumus? Porrò, & superioribus diris superstitionibus, à diabolis & Notariaca, adiungitur, qua multa de scientijs dictu incredibilia a cælo, prodiri, ferunt, cùm potius casu, dæmonumq. vt & cętera, illusionibus, contingant, & si ea, antiquitas, a Mopso, Hermete, Atlante, ac Apollonio Thyaneo, cuius nomini magicã uim subesse credidit, sibi reuelari, somniauit. quã uanitatem Zoroastri, non ab re, igne pereunti, acceptam referunt, cui uel ex minima saltem parte, addicti, indigni certè ab omnibus bonis reputantur, qui solẽ, ut Thoes, oculis contemplentur, quos expergefactos, nihil ex tantopere exoptatis, uidisse, contigit, præterquàm, quòd ad priora peccata, maiorem inde cumulum accessisse, iramq. diuinam contra se magis concitasse (si non cæcutiant prorsus) videre possent, vtinam omnes tandem hoc veterno sepulti, dormientes, aliquando expergiscantur, ne tandem æternum, ipsis pereundum sit. Cæterum & aliud

est

est genus, harum superstitionum, vbi nimirum dæmones, quos climata aiũt, palàm uocãtur, quod tum potissimum peragitur, cùm all ,uarijs superstitionib. ac suffumigijs humanoq. interdum sanguine accedũt, vt ab antiquis, recẽtioribusq. nostris, obseruatum est, idolatris. Hæc dira Necromantia, vti Græcis dicitur; cadauerum erectione, olim fieri solita, Vlyßem, interempto Elpenore, ac Aeneam, Miseno, vtrumque classium in mari errabundarũ, ducem, vsum fuisse, fide digni scriptores testes sunt, vt & Simonem Magum, hæretici Menandri magistrũ, cùm Nicetam, puerum suum, suis ipse manibus, hisce nefandis dirisq. spiritibus quorũ nefanda nomina Egyn paymon, Aymon ac oriens finguntur, Hecateq. immolaret. Hac eadem, & animas mortuorum euocari, olim creditum est, falsò tamen, cùm haud vlla, nisi quæ informant, corpora, propria uirtute (vt suo inferius dicetur loco) mouere queant, vtpote in hac scelerata arte, fiebat. Iidem dabant & operam, per Necyomantiam, ita Græcis appellatam, quam, purpureis floribus, herbis odore flagrantibus, uario succorum suffitu, ac diuersis canticis, alijsque rebus, quibus homines aptiores, ad dæmonum excipiendas actiones, reddi, putarunt, frequenter exercuere, vt eius rei, ex alijs multis, exemplum videre est de Zebacco, apud Indos. eo enim nomine, animas, cũ corporum, è quibus antea emigrarunt, similitudine, apparentes, nuncuparunt antiquiores, quò נפש Hebræi appellant, quod quidem reipsa cõtingere, anti-

quo-

quorum plerique rati sunt, vt ex historijs Ethnicorum apparet, vbi uerum, ab inferis, ab Appione Grammatico, qui nulla, quæ in suis scriptis reliquerat, dubia, explicaret, longo iam tempore, postquam erat uita functus, reuocatum, legimus; quid? quod & in sacrosancta nostra scriptura, eius rei exēplum, reperire est, Pythonissa quadam, Saulis iussu, belli exitum præuidere satagentis, Samuelis Prophetæ, animam, in uitam reducente, quod quidem omnes ferè Hebræorum Mechubales, reipsa contigisse, asserūt, qui ante annum, animas, ob laborem matribus, nouem per mēses, exhibitum, nullo, nisi hoc poetarum circulo completo loco, miseras reputari, affirmant. Cuius sententiæ, & hodie quidam uidentur esse, qui ab amicis, animam exhalantibus, dexteram porrigi petunt, quo, scilicet post discessum animarum eorum conspectum exposcere uolunt, sub quarum tamen specie potius hi spiritus, homines deludentes, sese conspiciendos, exhibent. A quorum quidem, animi sententia non pauci classici discrepant recentiores Theologi, asserentes, animas nullo ūmquàm pacto, educi posse; cùm, quòd animæ, his corporeis exutæ exuuijs, quæ in mundo accidunt, per se perspicere minimè queant, nisi in Dei, cùm fiunt, id uideant essentia, aut antequam, eiusdem certè reuelatione id habeant; tùm etiam inquiunt Sancti Dei famuli, Samuelis, piè iam defuncti anima, nullo, ne uel minimo quoque modo, dæmonum potestati subiacebat, sed potius in sinu Abrahę, exoptatissima, tum om-

omnibus pijs, fruebatur quiete. Nec ad rem facere, aiunt, quòd ipsa sacræ paginæ litera, Samuelem resuscitatum dicat; cùm non sit infrequens, ipso signato, pro signo, scriptura uti; quodque dæmonum potius fuerit præstigiatrix illusio, ubi haud res ipsa ut apparet existit. at aspicientum oculi ligamur uel ex ibi subsequentibus, colligere est, quòd animæ, nullo, nisi quatenus informant corpora, (supradicto etiam modo) motu, mouentur, nec semel a corpore dissolutæ, ut iterum illi coniungantur nulla arte præstari queat, adde nec ui aliqua, cùm hoc solius diuinæ sit potestatis, ergo nec reuocare illas possibile est, nec ut proprio cadaueri conglutinentur, nec etiam phantastico, uero ementito, nec hoc ipsis dæmonibus, cùm in eorum potestate non sint, nisi quatenus duntaxat affligantur, datur diuinæ iustitiæ, pœnis, non culpæ quidem commissæ, (misericordia mediante,) condignis, sed potius congruis, ut Theologi dicere consueuerunt, castigantibus. Nec dæmones animas, quasi, secundum quietem, rerum imagines, repræsentare possunt, ne uel ex his, quæ proprijs maculis expiantur, nulla nempe in eos facultate, ipsis uictricibus existentibus, dæmonibus relicta, & si non prorsus alienum uideatur, eis in purgatorio uarijs cachinnis, ac sarcasmis illudi, cùm ab igne solum, eò quod cum charitate emigrando, ut diuinæ iustitiæ instrumento, patiantur, hisce superstitibus adhuc, ut nonnullis antiquorū Theologorum placuit, corporeis affectibus, secūdum quos pati possint, nec ex illis, quæ sensus nihil, sed damni

tantùm

tantùm pœnas dant; in quas haùd quicquam ipsis iuris est, sicut nec in eas, quæ, prorsus, ob sua commissa delicta, tartaris, mancipatæ sunt, quarum tantummodo tortores, executoresq. meri, diuinæ iustitiæ, existunt, quo ad finem mundi vsque. Si enim, vt illis placeret, animas hinc, inde, & educere, & reducere, integrum esset, minimè tum iustitiæ diuinæ satis fieret, locis destinatis cuilibet, ad illorum libitum, mutandis; & si, diuino permissu, & dispensatione quasi, quo viuentes adhuc, de earum immortalitate statuque, edoceantur, inq. fide confirmentur, nobis aliquando adesse posse, Iustinus Martyr Philosophus, ac Theologus haud postremæ notæ nihil cespitat, innixus forsan Ecclesiastis authoritati, vbi de Samuele legitur, Obdormiuit in domino, & notũ fecit Regi finem vitæ suæ: quod etiam patet in vita S. Martini, per latronis vmbram. Adsunt prætereà, hi nefarij Spiritus hominibus, apertè & palàm, ministerio quarundam, non ex arte, sed veneficijs, effictarum imaginum, in aliquorum exitium ac interitum, adducti, ad explendũ veneficorum desiderium. quid his addant etiam insuper, hæ pestes hominum, alio loco, innuimus. Per alia quoque veneficia atque philtra, vt inferius clarius elucescet, attracti, præstò sunt, mira, Dei permissu, efficientes. horum etiam fraude ac dolo, plerique antiquorum Sacerdotes, ac humana sapiẽtia donati, impulsi sunt, vt & suarum animarũ salutem, Theurgia indagare satagerent (hoc nomine enim alia quædam ars præstigiatrix, vocabatur)

cuius

cuius ope, falsam, animi, expiationē, sacrificijs, quibusdam ac consecrationibus, quas Teletas, nuncupabant, sibi pollicebantur, infelix certè inuentū, ac miseranda horum infelicissimorum conditio, vt ex quo fonte, Ilias malorum, mors denique temporalis & æterna, iñ mundum profluxit, inde suam salutem haurire, crederent. Iidem dæmones authores quoque fuere, vt Hecate, vel oraculis, quibus vtplurimùm religionem simulabat, artem magicam doceret; non eam, quæ in naturæ arcanorum indagatione occupatur, qua actiua, passiuis applicando, mirum in modum, secretiores sapientes, mundum, maritant, vt sæpenumerò, licet stupenda, vera nihilominus præstent: verùm mathematicam falsam, ita noxiam & periculosam, vt eius exercitium palàm vbique locorum, omnibus temporibus, prohibitum fuerit tam apud veteres, quàm recentiores etiam; quo factum, vt a sua patria expulsæ sint Adelrunæ magæ, ad quas Hunni suam referunt originem, ac Dardani libri, atque etiam, qui Numæ Pompilio asscriberentur senatusconsulto, quippe, qui hanc vanā superstitiosamque artem continerent, flammis merito consumpti sint. Nero quoque initio in exquirendis magicis ijs artibus, paulo curiosior, quòd nullum postea certum signum argumentumq. perspexißet, eas sustulit. Plinius enim author est, ætate sua, principem hunc vanas, falsissimasq. comperisse magicas artes. Hinc etiam fit, vt & Hebræi ac Maumethæ, vltimo supplicio, ijs vtentes, afficiant. Aegyptij autem, vt

semper

semper ab initio usque cum his cæteris gentibus, his superstitionibus addicti peculiares Angelos, ad eorum theurgicas operationes, accedere, sibi, ut multa alia uanissima, persuasere, diabolos uerius, credere eos, par fuerat cum sancti Angeli, gratia iam confirmati, cane peius & angue (quod dicitur) odio prosequantur. quæ diuinæ uoluntati non dico, in his grauissimis, sed in minimis etiam contraria, uident, immò potius rigorose, & ad unguem, diuina præcepta, ut obseruentur, sedulò dant operam. Quo autem arctiori uinculo, his uanitatibus irretitos, paulatim sibi obstrictos reddant, eorum conspectui præ nitenti fulgore sese obijciunt, mira sanè, minimè tamen fide carens illusio. mille enim artifex, quod hac non successit, alia aggreditur uia, atque ubi lupina pellis (ut ille ait) non sufficit, assuit vulpinam, & sic clàm perficit, quod palàm non potuit, in Angelum lucis etiam sese transformans. hinc non sine causa, Caballistæ, easdem esse literas, Dei ac dæmonis nominis asserunt. his itaque artibus, gentium doctis, uti Abari Hyperboreo, Empedocli Agrigentino, Pythagoræ Samio qui ab alijs Thuscus habitus est, Apollonio Thyaneo, & alijs plerisque Platonicis, imposuere, Porphyrio Tyrio, & Iamblico Aegyptio, dum natura quadam, quod ætherei hanc eis inesse enitentem qualitatem imaginati sunt. Qui scilicet philosophi, suæ sapientiæ confisi ac innixi, & sibi, & alijs, quò minus ad ueram sapientiam peruenirent, impedimento maximo fuere. Moliti sunt & quæpiam

alia,

alia, hi spiritus impari, per Goetiam ac Pharmaciã, artem, non minus, corporibus, quàm animabus hominum noxiam & periculosam. hac enim, amatorijs quibusdam poculis ac ueneficijs usæ lamiæ, dici uix potest, quæ dira execrandaq. mala, perpetrent, extremam hominibus perniciem accersentes: dum ijs, turpissimi amoris faces, quasi accendunt, uti in Amone & Antiocho, quorum alter sororis, alter uerò nouercæ, nefanda libidine flag[illegible] ijs, alio modo, illicitæ Veneris auctores, fuere: multi, ad hæc auxilia sua, se conferre, simulauerunt; neque id mirum, cùm sæpius per insidias & clam, quàm aperto quasi Martè, & palàm, homines aggredi, consueuerint. Inuentũ hoc, falsò Salomoni adscribitur, cùm tamen, multo tempore ante eum, ab Aegyptijs & Chaldæis repertũ sit, quibusdam sacrificijs, proprium genium, a sua quisque genesi, quò malum euitarent, felicitatemq. consectarentur, tentando. eò tandem, miseri, deuenere dementiæ, ut nonnullis barbaræ linguę, uerbis mussitatis, certisq. characteribus effictis, hos nequam Spiritus constringi, adigique, sibi persuaderent; atque utinam in hac summa luce, quidem profligatißimi hominum, sua sponte, hisce diabolicis tenebris, uel hodie, sese non inuoluerent: neq; aliquem ex multis eius modi scelestissimis Necromanticis reperias, qui non crudeli, uiolentaque morte, potius, quàm placida, rebus humanis eximatur, in summam desperationem antea adactus. ex quo liquet, dæmones, ijs rebus, constringi inuitos, minimè posse; eoque

G *magis,*

magis, cùm nec cœlitus, uis aliqua (ut quibuſdam uidetur) contra eos ullam in pœnam conceſſa ſit, id, ſi aliter ſe haberet, illud inconueniens conſequeretur, quòd has ſuperſtitiones exercentes, nihil peccarent, quod omnino falſum eſt, ac quo maiorem fidem facerent ſuis facino[illegible]bus, ſyderum obſeruatione, ſibi ad hanc, opus eſſ[illegible] uulgò perſuaſere, maxima cum aſtutia, cũ nihil c[illegible] eo quòd ſpiritus, ſubſint, ex quo ſit, ut, etſi, uocati, n[illegible]nper præſto ſint, aſtris id minimè ſit adſcribenau, perinde nec, ſi quandoque mærore, quandoque uerò, afficiantur lætitia, ut nonnulli opinati ſunt; non tamen negauerim, quoſdam eorum effectus, ſic planetarum radijs ſubiectos eße, ut nihil, niſi prius, propria ſibi, ſtella inſpecta, perficere aut conſequi poſſint, alios uero ſic ſubijci, ut non præmißa aliqua, ſyderis inſpectione, ſua exequantur magis tamen ex uoto ſuccedit, ſub aſtro, peractum: aut fieri poteſt, quod Angelorum excubijs ſæpenumero, quò minus, ſua perpetrent facinora, arceantur; aut certè ex compoſito quaſi hoc ſimulant, quò aſtris, diuinum honorem, apud homines, concilient, aut rurſus ipſis cœleſtibus corporibus, infamiæ quãdam notam, inurant. Vt plurimùm enim, maius malum, & eorum clandeſtinis, quam manifeſtis operationibus, metuendum. Verbis, præterea, hoc, ſuperſtitionibus eiuſmodi, addictum genus hominum, utitur, prorſus ignotis & raris, quæ tamen nullam, nec ex ſe nec ab ipſo cœlo, uim, habere poßunt, ut hi ſibi ſomniant, dæmones conſtringendi, cùm haud coacti ullorũ uer-

borum

eorum uirtute; at magis ex occulto cùm hominibus initio pacto fœdereque, uel etiam aperto, obediant; non tamen in dubium uocauerim, hebraica quædam nomina, non exiguam, in his spiritibus, cùm allicien dis, tum profligandis, uim habere, modo tamen recto ac ritè prolata. Id olfaciens Orpheus, non sine causa, nomina barbara, non esse mutanda, uoluit, non quòd, quò, & inquantum sunt uocabula, hanc uirtutem (ut ipse arbitrabatur) à natura quasi infusam, adepta sint; cùm illa, neque sonum efficiendo, nec aerem etiam tãgendo, ne in corpus quidem ullo modo, tantum abest, ut in Spiritus, imperium aliquod habeant. cæterùm si quid, hoc inde accepisse putandũ, cum ab Adamo, in statu innocentiæ adhuc persistente, longè omnium, tum sapientissimo, singulis rebus sua ex natura ipsa hausta, imposita fuere nomina. in cœlestia enim terrestriaq. illi tum quodammodo erat imperium. Ex quo fit, ut etiam angeli, sensibili utentes uoce, loquantur Hebraicè, cuiuscunque gentis sint, quibus cum sermones conferunt, modo eas percipiant, haud dubium quin peculiari diuino arcano factum sit, ideo, quod hac, primæ integritatis status, quasi adumbretur, ex eaque lingua eluceat, quodque primis parentibus, ab initio statim (non ut reliquæ postmodum ex peccato consecutæ, in pœnam culpæ) data est. Aut etiam quod dæmones maiorem laudem, ex his barbaris uocabulis, Deiq. contemptum summum, quærant, cùm hanc linguam, utpote propriam, & peculiarem, suis cultibus, consecrarit, de-

ſtinaueritq. omnipotens, cuius etiam, uſum, nouiſſimis diebus, ubique locorum & gentium, quaſi poſtliminio reductum, communem fere omnibus, cum erit unus paſtor, & unum ouile, nonnulli perhibent: eamque in cæleſti patria, omnibus uernaculam fore, aliјs tamen non deficientibus, non abs re, haud pauci, Hebræorum Thalmudiſtæ, aſſeuerant, & quidem iure optimo eius conſiderata origine, quam non ex peccato, inſtar reliquarum, ſed ex ipſa integritatis conditione, trahit, Chaldæis & Phrygijs falsò, ipſa, tanquàm ſua gloriantibus. Præterea, neque exiſtimandum, uti fert opinio Necromantiorum, ob Characteres illos, quibus utuntur, dæmones accedere, ut aſtutè ſe ijs cogi, ſimulant, excitando, in acceſſu, quaſi conſtricti, horribiles terrores, tempeſtateſq. maximas, cùm potius ſua ſponte, deceptum ueniant, immò per omnes decipiendi occaſiones, ſolicito ſtudio uenentur, nihil magis in uotis optatiſq. habētes, quid enim homines, utiliſſima ſua mancipia, tantū trepidarent, uti præ ſe ferunt? cum horum poteſtas, ipſorum diabolorum, longè ſit inferior, ut ne comparari illi poſſit, uel ipſo Apoſtolo teſte, dicente; nobis non eſſe bellum, aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus principes & poteſtates, rectoreſq. tenebrarum mundi huius. Minimè itaque adeundo tam arcte conſtringuntur, aut loco alligantur, ut inde recedendi omnis facultas, eis erepta ſimul uideatur. ſæpe enim receſſiſſe inde, conſpecti ſunt, licet ex pacto, è ueſtigio reuertantur. neque a quibuslibet etiam uo-

cati ul versipellis sunt astutiæ, accedendo obediunt, & si superstitionis nihil omissum sit, in obseruandis consuetis horis. fortè, quòd ab angelis impediantur, aut, suis tanquàm principum fide dignorum, promissis, fidem certam minimè haberi, intelligant. Dolendum profectò, lachrymisq. deplorandum, non exiguam hominum partem, huic diro diabolico iugo, sponte sua colla subdere, quò solummodo nonnullis optatis potiantur, friuolis uotis nihil pensi habentes, id, quod ab ipsa ueritate, de huiusmodi permutatione, dictum est, cunctas nempe totius mundi, & diuitias & delitias, nihil prodesse, quæ vnius animæ iactura, vel permutantur, uel comparantur. Nec tam, ex Saturni, vel alio infausto aliquo affecti, ac irradiati sydere, vt nonnulli somniant, aut planeta cadente, impulsi, id agunt; quàm potius sua peruersa mente & iudicio, ipsis talpis cæciores, volentes se se in talia extricabilia diabolica retia, præcipites dant. Falsò itaque a talibus creditur & hoc, ijs signis magicis, seu herbis, seu gemmis, a cælo, aut arte, vti Zoroastres ac Zabulus effinxere, aliquã uim peculiarem subeße, aut si qua inest, ex pactis, diabolica subdola fraude, supposititia est, suo inferius dicenda loco, de imaginibus. hic nobis sufficiat, hanc, ijs uirtutem à natura datam minimè esse, quo dcorporea ipsa trahant incorporea, potestate longè lateque superiora. multo minus ex aliqua obediendi facultate, quam Deus rebus iniunxit, ne amicitiæ alicuius ineundæ cum ijs, ansam præbuisse videatur, cum ò

contra nobis illius cõmercio, seuerè, interdictum sit ab Apostolo, dum, ut nobis, ab omni dæmoniorum societate caueamus, præcipit. Quod uerò uocati, & quasi ad imperandum adsint, superiorum potestate & imperio, quorum nomina, furtim, sub illis characteribus, sigillisq. continentur, euenit, non, uti bruta cibos, sequentia, sicut antea etiam monuimus, uerùm uti spiritus, ad suas tesseras, & occulta instrumenta ueniunt. His superioribus, cæteri dæmones sese subiecere, libenter; eorum uitijs adhærendo; ex quo & inuiti nunc cogi possunt, potestateq. castigantur: si quando in diuersas partes, discedere tentant, omnibus tamen in nocendo par animus, & mens concors, non tam ab essentiæ aliqua nobilitate, quàm peruersissima malitia profectum, qua deploratis suis mancipijs, conspiciendos sese exhibent, etiam pro suo libitu id facientes, in annulis, sigillis, ac tabellis, seruire eis in hoc, simulantes. Nec tamen cuiquàm mirum uideri debet, quòd in hac dæmones cogendi, ratione, assiduè Angelorum nomina proferantur, cùm & diuinis appellationibus, ac sanctorum orationibus, in ijs turpiter abutantur, uti non ignotum est, quibusdam Mechubalibus, asserentibus, dæmones ab his tantùm Dei nominibus longius abesse, quibus, tronorum, dominationum ac Seraphim, adiecta conueniunt, quoniam ijs solummodo Dei charitas, misericordia, pietas, salus, libertas, ac inhabitatio, innuitur: ab his autem, quibus Dei iustitia ac potestas exprimitur, haud semper abesse,

inquiunt,

inquiunt, cùm sæpenumero sub bonorum prætextu, praui ac maligni lateant angeli. utrorumque enim Deus, nos puniendo, ministerio utitur, cùm omnes sint administratorij spiritus, licet sæpius suos fideles, peccantes, per bonos castiget angelos, ut Romanos punitos tradunt, Diuo Gregorio Pontifice. ira enim diuina, mirum in modum in almam urbem, tunc accensa, angelus, strictum manibus tenens gladium apparuit; ex quo moles Adriani, commutato nomine, Castrum angeli, appellari cæpit. Diuum quoq; Hieronymum, quod plus iusto, Ciceroni deditus eßet, ab angelo, correptum produnt. quod & Diuo Antonio contigisse, uolunt. In infideles autem suam exercens iustitiam, & obstinato animo delinquentes, malis angelis executionem committit, ut in pœna pertinacissimi Pharaonis, impijq. Herodis, apparet. Cæterùm, & in eo dæmones, dirum suum uirus euomuere, diuersis rebus, quo alliciantur, ueneficis ostensis, Deo illudentes, quem per circulum Aegyptij, significabant, hominibusq. persuasis, ingressos circulum, ac pentagona, furtim Dei nomina, secundum ipsos, continentia, tutos prorsus ab eorum uiolentia, reddi. nonnulli hanc ab Aegyptijs ac Hebræis edocti blasphemiam, qui uel effetis eorum mulieribus, ut a לוליה *sic inquiunt, dæmonem, partui noxam inferentem ita uocātes, securiores essent, suis infantibus timendo, ter circulum, in eorum cubiculis, rhamno, cum nonnullis Hebraicis characteribus, signāt, quibus diuina nomina, significari uolunt. diuersis enim*

Deus nũcupatur nominibus, vti varij, sunt effectus, quos sibi succedere, optant. Est & aliud dæmonum superstitiosum inuentũ, apud vulgi nostri fęmellas in vsu, quò, fatis, (sic enim hos spiritus vocant) mensas, varijs dapibus instruunt, ut infantes eorum, feli ci donentur auspicio, domosq. ab immunditiis uerrunt, expurgantque. Verùm, nunc & ad alia quædam digrediendo, referre non alienum erit, plura et ab iis, in hac superstitiosa arte, qua se cogi simulant, committi mala, apertè quidem. hinc, non sine causa, Salmaticense antrum occlusum fuisse, aiunt, Nursinum lacum, custoditum, Visingaium quoque specus, quo se hoc genus hominum clam recipere, solebat, obstructum. Nec tamen hi nequam Spiritus in omne malum, vt quibusdam placuit, bona, quæ sunt natura, ac substantia intelligenti, feruntur, cùm ordinati fuerint saltem ad vniuersi bonum, quod suæ voluntatis, tanquàm obiectum, non possunt non velle, licet nihil mali, neque hic, neque in cælo commissum, cuius ipsi, aut causa, aut occasio, non extiterint, cùm ipsis auctoribus factum, vt lapsus Adæ, totius generis humani ruinam secum traheret, minimè tamen consequitur nos nulla delicta nisi ipsis instigantibus, nostra sponte committere. Quo autem acerbius contra hos concipiamus odium, eosque magis, quam præstantissimum venenũ fugere discamus, horrẽda prorsus ac truculenti forma, sese nobis ostendi, Deus, singulari consilio permittit, vt, vel ex isto horribili conspectu, de altera vita, talique, qualis aspectus, ani-

mo contra nos, edoceamur. quare variis abominabilibus laruis, sæpenumero se nobis obiiciunt, & varia in miracula rerum, infernales Vertumni, se vertunt, vel in momento, vbi visum fuerit, cum propriis formis destituantur, cuius contrarium tamen Platonem sectantes, asserunt, hos spiritus nempe, corporis corruptionis tamen experti obnoxios, nec crasso veluti nos obductos, at incorruptibili, maximeq. tenui, quò & animas circumdatas, perperam, imaginati sunt, a quibus nō immeritò, omnes ferè Latini Theologi, præsertim Scolastici, discrepant, negantes, hos Spiritus, cùm omni careant materia, corporibus, natura vnitos. Si enim, inquiunt, vlli corpori iuncti forent, quonam pacto, multis ante sæculis, quàm corporea natura creati essent, præsertim si cum Græcis conueniūt; cū corpora sine loco esse non possunt. Ex quo eos nullo prorsus corpore, tegi, euincitur. Nec obstat, quod forsan obiici posset, post perpetratū primū ab ipsis tale, facinus, & a mundo iam cōdito, corpore donatos fuisse, quò acerbiores cruciatus experirentur; hoc tamen ipso, euitare Scyllam studentes, in Charybdim incidunt. Si enim, vt motores tantùm, corporibus inhærerent, & propterea, vt & nos, cùm hæc pœnæ loco acceperint, quasi ab ergastulo, pati, dixerint: ipsa Euangelij veritas, eos reprimet, quæ septem dæmones a Maria Magdalena, eiectas fuisse, clarè asserit, ac dæmonium ab obsesso, expulsum, cui nomen erat legio. quòd si alicui corpori, indissolubili nexu, astricti essent, quo pacto, unus homo,

mo, tantùm eorum caperet numerum? Restat igitur, vt dæmones nullo prorsus, neque splendido nec subtili corpore indutos, dicamus. cui & Diuus Augustinus, in loco, de Angelis, consentire uidetur, multò minus obscuro aliquo aut crasso. Neque & id obiecisse, refert, dæmonum corpora, pro eorum libitu, constringi ac dilatari: nam si & foret, locum aliquẽ ob quantitatem, quæ neceßario materiam, velut umbra corpus, comitatur, ut occuparent, oporteret. non enim posßibile, quantumuis restricti corporis, ut ab uno humano corpore caperentur, eorum legio. haud quoque & id in contrarium, adduxisse, releuat, quod dicitur, dæmones, non nisi concauis anulis, ob corpora sua, vinciri posse, & quod Thalmudistæ, etiam eos esse corporeos, affirmant, quodque quidam eorum Rabinus, plures dæmones, ab vno nodo, cuiusdã restis appensos viderit, cùm id, quo amplius deciperẽt, fieri imaginatione tenus, potuerit. nec quod antiqui retulere Thusci, hos aliorum ardentes imperio cinerem reliquisse: illusio namque esse potuit. mirum enim in modum in ostendendis varijs imaginibus præualent, quas sæpenumero, secũdũ quietem ostendunt. vbi diuersis præstigijs, volubilitate formarum, actionumq. velocitate ludunt. Neque impedimento est, quod aliqui finxere, dæmonum corpora, vt nec beatorũ post vniuersalem resurrectionem, si ita velint, loca occupatura: hoc si sic esset, non ab aliquibus internis, naturæ principijs, prouenirent, at à statu gloriæ, in quo dæmones, nullo vmquam tempore,

fue-

fuere, nec erunt. Reliquum itaque eſt, ut, dum hi perfidi ſpiritus, oculorum conſpectui ſeſe obijciunt, aliunde corpora ſibi aſſumant, quibus tamen minimè, ut materiæ forma, uniuntur, nec, ut motor tantùm mobili: uerum, ut repræſentent, quibuſcum per aoraſiam aſsumptis, ſæpius noctu, quàm interdiu, ut perterrefaciant, uideri ſolent; ex quibus corporibus nihil eſt, quod ſenſu percipi poteſt, uel lapidum, uel uegetabilium, brutorumue, cuius imagines aſſumpſiſſe, uiſum non ſit; quàmuis in nouo teſtamento, non reperiatur, integra hominum, uel exterius ſimulachra accepiſſe, non quòd ſuis uiribus hoc nequirēt, ſed quòd ab Angelis probibeantur, quod ueriſimiliter, ob incarnati uerbi reuerentiam, cuius intuitu, & Angeli ſeſe adorari non patiuntur, ut de illo in Apocalypſi, factum legimus, licet diuerſum ab hoc, in ueteri, appareat, etiam in Abrabam, tres angelos, uidente, & miro perſonarum arcano, triadem, ſcilicet, ſub naturæ unitate, diuini luminis radio, agnoſcente, unum adorando, eique genua flectendo: aut certe, quod non permittitur, ut interna eorum fraus, ac condicio brutorum, uel ex hac extrinſeca, quam capeſſunt, forma turpiori, apertius iam oſtendatur. Quapropter, cùm ſeſe ſub ſpecie humana, oſtentant, Angelorum id æmulatione, faciunt, hac apparentium, quo filium Dei, incarnandū, præſeferrent, ac ſe nobiſcum ſocios futuros oſtenderent, frequentius caprinos ac anſerinos pedes, affingūt, quos longiori habitu aereo ſibi aſſumpto, celare conſueuerunt,

runt, veluti vadum in flumine disquirenti, apparuisse cuidam ostendit suis in Genialibus Alexander monacho frequentius etiam, vt Centauri, Fauni, ac Satyri, in nemoribus, siluis, locisq. desertis, uisi sũt; qua figura, Diuo Antonio, in superiori Aegypto, Paulum primum heremitam, visenti, dæmonem, viro sanctitate vitæ & doctrina apprimè claro, apparuisse, ferunt. (cuius literæ ab Aegyptijs, in eorum sacrificijs, uti a nobis Apostolorum epistolæ leguntur,) à quo instanter, quisnam eßet, abiuratus, (occurrentem enim dæmonem, abiurari, at non rogari licet,) duntaxat, instar fallacis serpentis, locutus fertur. Sum vnus ait, quos delusa gentilitas, pro dijs adorauit. ac sub Nympharum quoque, tres Machabeo, Manchuco, atque Duchano, viris in Scotia, admodum illustribus, quibus salutatis, ea, quæ postea veritas euentus, comprobauit, admodum iucunda, vaticinatos, asserit Boetius, haud vulgaris, apud Scotos historicus. Brutorum quoque animantium similitudinem retulisse dæmones, inuentum est, vel iam inde, ex vetustißimo tempore, sed non antea, quam dominus his sese symbolicis & exterioribus signis ostẽdit, iam sub ariete, Baccho, in arenosis Lybiæ heremis erranti, aquam sitibunde indicando, ac sub quarundam auium, Diomedeis in insulis, omnibus, qui ibi appellerent, Græcis, sic & sub coruorum apparuere Alexandro, volatu, Iouis Hammonis templum, ab ipso tantopere exoptato, ostendentes, sub nigris etiam alitibus, cuiusdam animam ad inferos

ros

ros ducentibus, ut & sub hominis nigerrimi forma cuidam Hispano, eum ob dentium, quo laborabat, dolorem, frequenter inuocanti: quasi ita alteri equiti, cuius nomini parco, dum nullum uerbum faceret, quo eum infelix haud nominaret, sic etiam, at uultu prorsus deturpatus, beato Eadimundo, dum Aberdonium pergeret, nec multis ab hinc annis, hirci specie, apud quosdam Cantabros, quos furtim ad adorandum Sathanam sollicitauerat. Multorum præterea, & aliorum animalium, ementiti sunt formas, sæpius tamen, ferocium, quod non, nisi Dei singulari, quo nos prosequitur, amore, fit, quo nos, per huiusmodi horribiliores, uisui nostro, obiectas imagines, de eorum qualitate, nos cõmonefaciat, licet interiorem ipsorum malitiam, nocendiq. nobis studium, mille modis, atrociorem, si oculis ita cerni posset, fore, tam est certum, quam quod certissimum. Non tamen semper ex æquo, quàmuis humana specie, apparentes, perfectæ ætatis uidentur, sed nunc ut adolescentes, nunc, uti senes, iam puerili aspectu, uario plane ac dissimili, uti, hac uel illa, maiorem fallendi occasiònem se captare posse, intelligunt. qua dissimilitudine etiam utuntur utplurimum, non singuli, sed plures simul, apparentes, disparem, & unam magis altera inter ipsos nobiliorem conditionem, eo innuẽtes. Præseferuntq. interdum, sese mortem oppetere, quo salutem uti nos sperare ostendendo facilius nobis imponant, ut nonnullis Philosophis hæreticis ac Mahumethis imposuere; nec eiusmodi imagines,

propria,

propria,qua sunt,natura,assumunt, vt nũc fœminæ, nunc mares uideantur,alioqui quæ his spiritibus cō-munio cum belluis,auibus,piscibus,atque adeo plantis, saxisque, quorum specie sæpe apparuere ? nulla profecto.vnde ergo hoc?pro ut fert occasio ; & si nō negauerim,frequenter,pro earum substantiæ gradu, accidentibus distinctas uarijs sumpsisse, vt cum terrestres suboscurã,aquei,perspicuam,clariorem uero, aerei,assumunt,diuerso tamen modo omnes, pro regionum, quas inhabitant, diuersis interuallis . vt si ætherei sydereo amicti fulgore, magnaq. cum maiestate quasi, & ueneranda magis quam cæteri, facie apparẽt, quem quidem luminis fulgorem,non a stellis ut quibusdam uisum est,cum cœlum nihil habeat, quod abscindi poßit,nec ab igne, qui adureret, accipiunt, cum nihil sit eis potestatis factum in elementorum proprietates,sed Deo soli reseruatum perinde ut in ardenti camino,cui subiectos pueros,ne comburerentur , mandauit , uidere est : At vero a propria psorum naturæ,cum his Elementis analogia,& con ormitate,qua,uel per ipsam imaginem, uti per ocuos, anima ita obscurius , clariusve, horum relucet essentia. Cæterùm, qui crebrò, ut angeli lucis, quò facilius imponant, uel extrinsecus saltem, quod non sunt,uideri cupiunt, haud ita diu , nec frequentius, sic apparendo , copiam sui faciunt , quasi ob naturæ suæ præstantiam, mortalium dedignentur consuetudinem.horum duos apparuisse cuidam,memoriæ produnt, Plinij liberto,non illiterato , dum sibi abrasis,

uti

uti somniarat, capillis, ut duo iuuenes, albis induti uestibus, euestigio, per ostium, exire uisi sunt, sic & Rathbodo Frisiorum regi alium, auream domum, uariis gemmis ac unionibus refertam, tabellisq;, & auro fulgentem, ostendendo, ac nonnullis etiam Mahumethis, sub quorundam, quos sibi fingunt, sanctorum uelamine, in necessitatibus inuocati. Quas tamen subeunt imagines, nec ex humo, nec ex aqua esse, Theologi omnes asserunt, non, quod a nostris oculis euanescendo has effigies relinquere, pro arbitrio, nequirent, sine manifesto fuci facti indicio, quasi hi spiritus, pro ea, qua pollent, facultate, illarum simulachra, ne amplius compareant, subito, non possint, dissipare, cùm id uel cogitare, tantum abest, dicere ac referre, mores quorũdam, res sit friuola ac inanis, cùm materia hac in re, ipsorum imperium non detrectet, sed potius pareas: sed quod per hæc duo, uti simplicia sunt elementa, ubi non coalescant, nec ipsi, contra ipsorum proprietates, præualeant, persistere nequeunt. Quas corporum imagines, eadem facilitate, qua coalita, condensant, euanescendo rarificant ac dissipant; neque etiam omnia ipsamet elementa, uel quò mobilia; at partim sæpius iam dicto modo, ne naturæ destruatur ordo, obtemperant. ex quo fit, vt cuncti effectus, profecti a magis, vel veneficis, tantummodo, per loca Angelorum, Deiq. permissu, fiant. Verùm, vt in instituto nostro pergamus: Dæmones, hæc, cùm volunt, accipiunt, corpora propria, ipsorum applicatione, minimè

nimè

nimè uerò ex aere hoc ſubtili ac tenui, qui colore ac figura pingi, nullo pacto poteſt, nec ex craßiori tantum, uti nonnullis perſuaſum eſt, uerum ut volunt plures alij cum Scoto, perſpicue illorum talem opinionem impugnantes, & mixtis mixtione tamen imperfecta, actiua ſcilicet, paßiuis, ſub proprio cæli aſpectu, ſupponendo, uniendoq́;, quod etiam certum, uerumq́; eſſe, uel ipſi nequam ſpiritus, demonſtrant, ex ſulphure ac tetro illo, quem euaneſcendo, poſt ſe relinquunt, odore, uti ſæpenumero à multis expertum eſt, mihiq́; ipſi, hæc ſcribenti, in ſomno, huius rei facere periculum, datum eſt, uera profecto, & experta profero; dum enim nocte quadam, ab incubo, magna difficultate ac grauedine opprimerer, manu, quaſi quiddam molle, comprehendiſſe mihi uiſus ſum, quo experrectus, mirum in modum, hunc tetrum odorem percepi, ut grauiorem, uix unquàm, uel Puteolis expertus ſim, totumq. biduum poſt, nares emungendo, eiuſmodi odoris grauedine me afflari, contigit. At dum hæc corpora dæmones aſſumunt, uarijs, uti noſtra diſtincta membris, colorataque figuris, uiſui, quorum uolunt, ac etiàm ne uideantur, per aoroſiam, pro libitu, citius, quàm noſtra percipit imaginatio, ſeſe obijciunt, uel impediendo medium, quò minus horum ſpecies, ad noſtros deferantur oculos, uel ipſaſmet ſimilitudines prohibendo, uel aſtantes in profundam aliquam imaginationem, ubi cunctis ſenſibus, tam exterioribus, quàm interioribus, ſuperiores ſint, rapiendo, per quæ quidem

dem

dem corpora apparentes, nihil prorsus virium, quas anima circa negatiuam ac sensitiuam potestatem, vel in exterioribus, quæ accipiunt, membris, exercent. quo fit, vt nec organicè moueantur, neque hæc ossibus, carne, aut neruis, ipsa veritate attestante, constent, dum inquit: Palpate & videte, quoniam Spiritus ossa & carnem non habet. quo dicto demonstratur, nihil, quod naturale non est, diuturnum esse posse. quocirca, quas sibi assumunt aures, oculos, ac nares, & si quæ alia membra habere videntur, non ita habent, vt ijs vtantur eo, quo nos modo: at vel ut alij, quos mentiuntur, appareant homines, vel vt nos ijs membris decipiant, frustrenturq. etenim, haud multo aliter eis insunt, nisi vt pictis in pariete imaginibus, aut excisis è marmore simulacbris: non enim dæmones sensibilia his artubus, seu corpore toto, quasi aquam spongia, aut, vt rectius dicam, ipsa specula opposita, rerum imagines recipiunt, vt Psellus, cum multis alijs, somniauit, cùm quæcunque per sensus operari uidentur, tantùm ab eorum, (vt iam sæpe diximus) intellectu, ac uoluntate procedant. ex quo fit, vt per uniuersarum rerum cognitionem, ad particularium notitiam, contrario ac nos ordine perueniant, atque pauca in his, vti & nos, peragant. neque contra hæc quid facit, quòd crebrò loquentes nisi sunt, cùm quæ proferunt verba non vt in nobis, nostrarum affectionum notæ existant, nec, quo nos pacto, compellant, destituti pulmonibus, cuius vsus in aere, tam expirando, quam inspirãdo, ad uocem for-

H mandam

mandam necessario, nec etiam horum mentis conceptus, instar nostrum, assequuntur, nec refert etiam, quod sonos, articulatis vocibus nostris haud multum dissimiles edant, cùm & ex aere, ementito corpori quasi infecto & intruso: sic eundem extrudendo, nostri causa, componunt, vt vel exterior tactus, ac percussus, ad audientium usque aures, humanas voces resonando, multiplicetur, quodque frequentius est, intus in ipsa aure efficiunt. quo profecto modo uocatus Simonides, ut egrediendo domum, ruinæ mox subsecutæ, sese subtraxerit, reliquis omnibus, ea oppressis. mirum certè, magnumq. aliquid, ex tanta hominum turba, unicum Simonidem, ab hoc interitu, liberatum, eiusmodi medio; indicium haud fallax, quàm magnæ Deo, sapientia ac prudentia instructi uiri, curæ sint. neque etiam dæmones, uoces nostras auribus uti nos hauriunt, uerum peculiaris uirtutis cuiusdam, ab idæarum, propriæq. substantiæ, applicatione, ut & reliqua, hoc genus, alia, modo tamen, eorum naturæ idoneo, & si nostrum imaginandi captum excedat. Hinc patet, dæmones in his sibi adscitis corporibus, nihil reipsa, nisi quæ ad motum spectant operari. Dum uerò, humana specie nobis, quod Deus numquam nisi maximam ob nostram commoditatem permittit, sese conspiciendos afferunt, maximè cùm non tam terroris incutiendi, sed clam nos circumueniendi gratia, nobis obrepunt, ut optatis suis minori negotio potiantur, peregrinorum tum, religiosorum, sanguine nobis coniunctorũ,

ac

ac familiarium, uita iam antea functorum, uel absentium, faciem & habitum ostendunt. Aliqui porrò sic lucem hanc exosam habent, non quòd illorum naturam, cùm incorporei sint, tantopere oppugnet; at ob aliquod grauius commissum crimen, vt noctu, instar dirarum nocturnarum auium, terribiles, sese offerant, candelas accensasque faces, aeris afflatu extinguentes, subterraneum hoc dæmonum est genus, degens in latebris, frigidisq. obest passionibus, corporibus sæpius molestum. alij, non hoc sic lumen refugientes, interdiu ac noctu simul, apparent, non ita multum formidabiles, hos ferunt aereos, adeò familiares, ac quasi domesticos sese hominibus interdum reddentes, uti & cibo, potuq. nostro exemplo, frui, simulent, cùm solummodo frangant, comminuant, propriamq. in materiam conuertant. quod cùm quidam reipsa fieri, existiment, toto errant cælo. alludunt enim, licet falsò, ad Thalmudistarum opinionem, idem de suo Hazazele, quem cadaueribus dominari Cabalistæ affirmant, sentientium: non enim famis explendæ gratia, carnibus uescuntur, ut deuorasse, in Dæmonum annalibus videre est, mortuum quendam, per Asuitum & Edimundũ, quàm amicissimos, dum uiuerent, vt & simul viuere, simulq. emori uelle, coniurarint; mortuo itaque uno, uiuus adhuc alter, cum mortuo sepultus; partim laceratus, repertus est. Idem non pauci Platonicorum affirmare videntur, asserentes hos Spiritus, crebrius, forma præcellentium iuuenum, puerorumq. carnes,

uorasse. at in desiderio, immensaq. rabie, vel in cadauera, diuinum, dum uiuerent, opus sæuiendi, vti mortuas contra feras uertagi ac molossi: qua in re, hæc uera esse putãtes, haud parum hallucinati sunt, dæmonibus existentibus, vt dictum est, incorporeis, cibum minimè appetentibus, vti fit in creaturis corporeis. Quod autem cadaueribus gaudeant, minus & hinc cuiquam mirum uideri debet. maledictione enim diuina, sub serpentis forma, cunctis diebus, vt terra uescerentur, ipsis iniunctum est. hinc & Angelum Michaelem cum dæmone altercatum ferunt, de corpore Moysis, angelo asserente, id ad eum minimè pertinere, ex quo, faciem Dei uidere, illumq. coram alloqui meruisset. Quo etiam magis dæmones, a defunctorum corporibus abstineant, ab antiquis patribus introductum est, vt monumenta eorum, subinde, lustrali aqua adspergantur, quam tantopere, hunc corporum principem (sic enim Cabalistæ diabolum vocant) refugere, asserunt. Quæcunque porrò, assumunt corpora, peculiari sua uirtute, vt Angeli, id faciunt, cumque alio, quàm quò assumpserunt loco, ad hæc ostendendum ijs opus est, nil obstat, quò minus, uel in momento, quò uelint se transferant, materia enim, sui natura mobilis, absque mora, quod iubetur, facit. Induti itaque eiusmòdi corporum laruis, nonnunquam in desertis, aut aliquibus domibus, ob malum quoddam antea in ijs perpetratum; insignibus & famosis, vti & in locis, strage nobilitatis, quæ est ipsorum nequitia, homines perterrefacien-

di,

di, omnes occasiones captant. hinc & non rarò, vlulatus, horrendæq. voces ac gemitus, noctu potissimùm, statisque horis, non sine hominum, maximo terrore, audiuntur. Cuius generis quoddam uisu horrendum spectrum apparuit Athenis Athenodoro Philosopho, quod stgidore aspectuq. truculento, dum perempti cuiusdam manes celebrant, morem superstitiosum gentium, sedulò in posterùm obseruare iubens, quod sacrum ac religiosum eßet, post humata ossa, euanuit. quare non immeritò eiusmodi a dæmonibus diuexata loca, semper pijs precibus, aquaque consecrata, expiari par est, & a maioribus nobis quasi per manus traditus mos, quos quidem & nos, tam in doctrina, quàm moribus, sequi, conuenit. quò enim doctores sancti, temporibus Christi, tamquàm veri fontis omnis boni, fuere proximiores: tantò plus lucis sapientiæ diuinæ, præ cæteris, habuisse, meritò reputati sunt. Cæterùm, cùm eiusmodi dæmones, non omnes æqualis sint potestatis, (vti & supra mentionem eius rei fecimus) nec etiã unius malitiæ, licet omnes, sine ullo discrimine nil nisi exitiũ semper struant; haud itaque & eos æqualiter, malas operari operationes, contingit. nam, quò ipsi sunt peiores, commissis ab ijs ipsis facinoribus, eò & nos infensiori prosequuntur odio, grauiora, pro sua uirili, nobis inferentes mala. de qua re fit, ut aliqui non nisi illusionibus ac præstigijs, non ita noxij, inter homines uagentur, alij risu ac cachinnis, nos excipiunt; quorum non pauci in Noruegiæ nemori-

bus conſpiciuntur, ac in ſyluis Norlandiæ, ibi tum montium plerique miris æſtuent flammis; & ſub ipſa glacie, frequentius, horrendi ululatus ac fletus, audiantur, deſcenſum uel aditum ad inferos inde haud procul, abeſſe poſſe, multi coniiciunt. tranſeuntes, amicorum more, amicè nihil minus ſalutare cõſueuere, ſubitò tamen euaneſcendo, fruſtrantur, paganos nonnulli hos appellant. ac pœnarum præterquam damni, uel minimum in poſterum formidare, aiunt: apparent etiam, dum mortuorum animas ſimulant. ad montem Hechlam, continuis flammis, ut Aetna, fumantem, euaneſcendo, ſeſe recipere, aiũt. at qui eorum, quaſi de induſtria, imbelles uidentur, ac è minimis infimæq. ſortis, angelis, quas Thalmudiſtæ ex hominum pollutione, natos eſſe, uti & incubos, falsò ſibi imaginantur. hi corpore perexiguo, uti pumiliones apparent, paruam lucem habentes propria ab eorum, ut relata eſt, exiſtentia, quaſi ſidera, a proprijs intelligentijs, tactu, ob multam coacti aeris leuitatem, frigidiſſimi ſunt, ut quotidie non paucis eius rei periculum facere, in ſomnis, contingit, mihiq. ipſi, quatuor abhinc annis, Neapoli agenti, uſuuenit, qui dum ſub auroram, mirum in modum, ab hoc phantaſmate, comprimerer, manu extenſa, qua tanto me pondere leuarem, ſpectrum tetigi, quo nihil algidius, umquàm ſenſi. hos ſpiritus Græci ephialtes, quaſi equos ſuprà nuncupant, Latini uerò, quòd dormientes, tanto premant pondere, ut ne moueri quidem, multo minus in auxilium ali-

quem

quem uocare possint, incubos, ab incumbando, nos autem Hetrusco sermone, ceu delirio obnoxios, aut quòd reliquas vanitates quò decipiant: fingere assueti sunt, folletos, nuncupamus. Medici huius mali hanc reddunt causam ex arte sua; crassiorem nempe pituitam, aut melancholiam, non in cerebro, sed circum præcordia inhærescẽtem, quà per crapulam, aut cruditatem, turgescente, diaphragma, pulmoneque premitur, crasso autem uapore, illinc in fauces & cerebrum, espirato, vox supprimitur, sensus atque mens obturbatur, visisq. tristibus offunditur: ex quibus quidem causis, vtputa physicis, incubum aliquando, procedere, ut infitiandum minimè; ita vt plurimùm dæmonũ adscribendum illusionibus: quod inde etiam patet, ubi in amplis ac spatiosis ædibus, multis simul dormientibus, eiusmodi spectra, molesta sunt, quæ si loco, vt vulgo aiunt, addita sunt, locum potius, quàm certos homines, infestare, tũ dici possunt malum aliquod iam patratum, aut iam certè adhuc patrandum, eo subindicant. Sunt & alij, qui hoc habent peculiare, quod in apparendo, magnam præseferant speciem, velut sanctitatis ac religionis, omnisq. boni potius, quàm alicuius mali, hac sua hypocrisi, cùm sua natura tamen, sunt pessimi, fraudes dissimulantes, hos, quòd sæpè in magnis atrijs, vagari solent, lares, delusa, uocauit antiquitas, sufficibus ac sacrificijs insuper, eos sibi Zoroastris arte delusa conciliare, non addubitauit. Vtinam, & hodie, in hac summa Christiana luce, incautum vulgus,

quò hi sese furtim insinuant, familiaritate quadam, defunctorum amicorum, sese animas esse, mentientes, non ita cæcos redderent, & ad id credendũ non inducerent, cùm tamen rarò, nisi magno aliquo inflicto malo, ab ijs discedant, vt inferius paulo aperietur: neque id alienum ab eorum natura videri potest, cùm semper plus damni dent in recessu, quam prima fronte promittant. quamuis mira calliditate consolandi tristitia affectos, causa uenire simulant, discedentes tam, nihil nisi mæroris, tristitiæ, adde & extremæ desperationis, uestigia, post se relinquere consueuere. Contrarij in his, ita omnibus, angelis bonis, in fine primùm, consolantibus. & si non negauerim, quandoque & has, animas esse posse, quæ ut corporum suorum umbræ, seu vt Hebræi uocant נפש *nephe, quorumcunque libet; phantasiæ apparere Diuino permissu, possunt, nostraq. ad hoc ope & auxilio, indigent. Cuius exemplum factum est, apud Gallos, ubi anima cuiusdam Vilelmi Corui, quæ dum flebili ac eiulanti voce, ei, quæ fuerat uiuenti coniux, frequenter appareret, adiurationibus denique constricta, a quodam Reuerendo fratre, Ioanne Gobo, ut quidnam rei esset, quidque requireret, ac cur in hunc modum affligeretur, referret, multa respõdit, ex quibus nonnullis petitis. rebus obtentis, amplius non apparuit. Simile quiddam apud Apulos, vsu uenisse, testatur Bartholomæus Sibylla, quæ anima crebrius ob sua ibi commissa crimina diutius passura retulit. Verùm, cùm utplurimũ dæmones, sub specie anima-*

rum,

rum, apparere soleant, idcirco minor fides ijs habenda est, quæ dicunt: at ante omnia cautè procedendum, cum protestationibus & abiurationib. sintne bona numina, necne: quò veritas tandem elucescat. hoc enim pacto quandam decepit Sathanas Cassani puellam, sub diui Francisci specie: qua tandem re cognita, nec ei amplius obtemperans, tot, tantaq. perpeti fertur, ut cunctos accolas in mirum traxerit stuporem. Qui & spiritus, quòd non absque magnis incußis terroribus, uiatores frequentius, aggrediantur, ex eo, laruæ; ac lemures antiquitus dicti sunt. horũ quempiam, noctu reperit in India, Apollonius Thyaneus, ad Brachmanes, cùm Damide, discipulo suo, pergundo. quem, vbi stridentem, ululantemq. circa ingentes rupes, profundasq. Caucasi ualles, sentiret, (admonito antea Damide eius rei, quænam esset) hinc clamoribus, minis, ac insultibus, quasi arte artem deludens, expelli, ac fugari comitem edocuit. hoc ab ipso superiorum dæmonum nomine, quibus familiarißimus erat, factum putandum, quorum auxilio, & plura alia, humanas uires excedentia, perfecit. Ex ijs namq. id spectum erat, quæ minis ac clamorib. non timida natura, ut Platonici sibi imaginantur, effugiunt; at quòd, ob eorũ flagitia, hæc pœna eis iniuncta sit. quorum idola, Iaponij, ac Sinæ, qui quosdam dæmones, quò eos a reliquorum Spirituum turba, custodiant, adorantes, crebrius clamoribus, ac uirgis etiam, ni probe suo munere in ijs custodiendis, functi sint, cùm precibus ac promißis,

quod

quod volebant, non potiuntur, & impetunt, & cædunt. hoc diabolicum barbarorum factum, execrando scelere, nostris temporibus, quidam imitari nõ erubuerunt, dum Sanctorum reliquias, immò Sanctorum omnium Sanctissimi imaginem (horresco referens) in flumina, quò aquis potirentur, temere proiecerunt. eandemque, quo pluuia cessaret, sub dio, vt madefieret, de industria, noctu, reliquere, eamq. Mandragonæ ut consequerentur uel Sanctissimum Sacramentum Asino manducandum porrexere. quasi verò, homines, omnium profligatißimi, ipsa uel elementa, hac blasphemia coacturi. Prob, facinus indignum, ipsos etiam Christianos, pastorum quorundam ignorantiæ causa, aut philosophiæ inani studentium, aut certè poetarum fabulis ac rhythmis vacantium, venationibus atque aucupationibus, conuiuijsque indulgentium, ac vtinam non summæ auaritiæ incumbentium, quorundam etiam absentia, vt oues, ipsis pastoribus, uel stertentibus, uel aliud agentibus, tantùm dæmonum fraudibus exponi ac seduci. quod enim pijs precibus, ieiunijs, eleemosinis, ac seria pœnitentia pij ac religiosi, a Deo exorare deberent; hoc tam nefando reliquiarum abusu, & superstitione, qua non alia horrenda magis, ethnico more, per uim extorquere, tentantes. Nec exemplum Moysis, qui amaras aquas, proiecto in eas ligno, in dulces uertit, ipsis patrocinari quicquàm potest, cũ nullam amplius umbram, corpore ipso, & lumine præsẽte, sectari, par sit, nec etiam minis; sed potius pijs,

ad

ad Deum effusis precibus, eum vsum fuisse, constat, id, quod figura, significabat, animo respiciens. viuum enim nostrum ac verum nomen; non nisi precibus piorum flecti, minis verò obstinatorum, multò magis exacerbari solet. Sunt præterea, & quidam alij dæmonum, insigniori nequitia, ac cupiditate quadã truculenta nocendi, præditi, qui in prætereuntes eminus, impetum faciunt, horrendum in modum affligentes ac cruciantes: huius generis fuisse, illos constat, de quibus in Euangelio legitur, Gerasenis, magna damna inferentis, quiq. Tẽpsanos celebres olim (vt Gentilium antiquiores perhibent historiæ,) populos in Bretiorum maritimis, multis magnis calamitatibus, affecere, adeò, vt quamplurimos eorum, vel ipsa nece, perinde ac uiolati hospitij iuris reos percusserint. Res, profectò, magna admiratione non indignæ aliquibus in locis, vsuuenere, vbi enormia patrata sunt flagitia, Dæmonum ibi malefaciendi potestatem augeri, ut in hanc Deus permittat, quò mortales hoc tanto terrore, tãtiq. mali metu, & tartara, reipsa, non uulgi opinione tantùm, alicubi existere, ubi commissorum delictorum, pœnæ commeritæ, dandæ sunt; & a tantis sceleribus perpetrandis, abstinere addiscant. Alij sunt, & mendacijs adeò infecti, ut & astantes, nihil nisi mendacia loqui, nullo negotio, procurent. nec uel hoc tanta admiratione dignũ, cùm hi dæmones sua præsentia, non modò, ipsos flagitiosos, in quos, tanquàm mancipia, exercent suam potestatem, vt in veteri testamento, videre est, vbi

hos

bos erroris spiritus, quò Aegyptios fallerent, & de Achab rege Israelis, supplicium sumerent, pseudoprophetarum ore, missos legimus, uti & odij spiritus, inter Abimelech, & Sichimitas: at uel loca ipsa, in quibus conuersantur, contactu, quasi Harpiæ infernales ita fœdant, inficiuntq. ut eà pertranseuntes, omnes lymphati, ac furibundi, reddãtur: quemadmodum, non ita pridem, Romæ in orphanotrophio accidit, ubi una nocte, plus quàm quinquaginta puellæ, factæ sunt dæmoniacæ. Sunt, & alij quidam, non solùm ipsa bruta animalia, sed & homines, inuadentes & occupantes, melancholico utplurimùm affectos humore, quò, tanquàm instrumento nacti idoneo ad hoc, turpè, ac miserũ admodũ abuti, consueuere. ex hoc enim, secundum quietem, horrendæ, ac tristes, causantur imaginationes, uigilantibus uero, cogitationes turpes, curæ sæuæ, in obscena prauaq. tum uerba, cum facta, sæpius prorũpentes, hinc ex eiusmodi corporibus, templis Dei, destinatis dæmonũ fiũt latibula: neque tamen tantùm, animalium sanguinem, sedem animarũ, corporeosq. inde factos spiritus, earũ uehiculum, subintrant, quòd refocillationis quicquam inde, quasi corporei, ob uiuificũ, sentiant calorem, ut nonnullis Platonicis, ac Psello præ cæteris, uisum est, cum omnino sint incorporei, nec his aliqua nostris cum corporib. cognitio: uerum potius, quòd sic homines occupando, nescio quid ob Dei contemptum hac corporum obsessione sibi refrigerij ac refocillationis sentire uidẽtur: quòd hinc ma

ior noxa, nostrorumq. corporum atrocior pœna attrabitur; hanc potestatem in nos, quasi suo iure, nunc ob Adæ præuaricationem, nostris delictis quotidianis, auctam, vendicant, cum eo pacto, miserandum in modum carnem contaminant, Dominum aspernantur, diuinamq. execrantur maiestatem, cerebri corrumpunt spiritus, actiones vitiant, denique sic vibrant corpora, immutantque, vt his obnoxia corpora, facile ex visus oculorumq. distorsionibus rigoribusque, ab alijs discernantur, atque hoc modo, homines occupando corpoream tantùm quantitatem, ac non per illapsum subintrāt, quod vmbratili faciunt contactu; alioqui secus agere nequeunt, ac tùm numquam non peruersas actiones exercent, si non pro libitu, at certe pro ipsorum posse. Sic enim obsessis, præter iam enumerata, insuper & alia, inferunt damna; non tamen continuò ipsos exagitantes, sic namque prorsus perimerent, sed ex interuallis, imaginationes corrumpunt & priuant, atque ob in benefaciendi statu, hinc & vsitata fraude, sese, quorundam, ob facinus aliquod insigne, interemptorum, animas, simulant, adeo vt Philosophi Pythagorici, Persarumq. magi, animarum transmigrationem, crediderint, quod ipsemet Pythagoras, Italiæ Philosophorum, suæ ætatis facilè princeps, de se blaterare, nō erubuerit, qui primus, repudiato nomine Sophi, philosophus dici maluit, ac per Tetractim, iurare suos discipulos edocuit, silentiumq. in eis indixit; voce illa Dei nomen יהוה intelligens, à quo tandem poetæ, dæmonum itidem instinctu,

stinctu, quò verum Deum ex pectoribus hominũ excuterent, suum Iouem effingendi, occasionem sumpsere. Hanc animarum transmigrationem, seu μετεμψύχωσιν, amplexus est Apollonius Thyaneus, qui vt sapientiam sibi cõpararet, Gymnosophistas ac Brachmanes, ne dicam, vt Democritus ac Plato, Aegyptios & Chaldæos, accessit, alijsq. persuasit, dum quẽdam leonem bis Spiritibus obsessum, Amasis animam, habere circumstantibus eum ostẽdendo suasit, qua quidem opera vtinam, & his nostris temporibus, vti olim, incerti uulgi fæmellas, non deciperent, quæ, quod aliquos ijs oppressos spiritibus quorumpiã peremptorum spiritus manifestare, ac, vbi homicidia patrata sunt, spiritibus corripi eosdem peremptorum arcana propalare, videant, ac multa apparentia bona petere; vix ab hac animo concepta opinione, qua horum, quos referunt, animas firmiter credunt, amoueri queunt. Animas autem has, uerè esse, nullo pacto fieri potest, tùm, quod animæ propriũ minimè est, post discessum à corpore, quempiam opprimere, sed statim ac, (vt Theologi asserunt) corpus reliquit, trutinæ examini subijcitur, a Michaele & a sinistris appensa, cùm dæmone, vt æternum torqueatur, aut a dextris, cum Angelo, recedit, vt ad tempus patiatur, vel sursum, pro sua natura propria, auolans, in omne æuum Deum contemplando, saluatur: tum etiam, quod haud vllum, nisi quod informat corpus, (vt & sæpius antea, me retulisse, memini) in fortiori fota virtute, corpus mouere potest, neque animæ,

vt

vt duæ formæ, vni corpori ineße, queunt, quò vna, vt motrix, altera, vt forma, existat: nec refert, quòd per emptorum, plura manifastentur secreta, aliquaque bona quærant, pateat: numquàm sceleris natura nil est, quod dæmones ignorent, ac aliud simulent. Proinde perspicuum est, hoc horum fallacium spirituum opus esse, eorum maxime, qui hic apud nos Dei permißu, relicti sunt, ne otiosi eßemus, sed potius in cõtinua decertatione cùm ijs, tandem læta victoria potiremur, maioreq. merito æuo frueremur æterno; qui quidem spiritus vel bruta ingrediendo animalia, raro non grandia committunt mala, aut ea protinus suffocando, vt de porcis, in Euangelio patet, quos Domino, facta prius eius rei potestate, ad vnum omnes, in mare proximum, præcipites egere. aut ipsis hominibus, maxima inferendo damna, interdum mortem ipsam, vt in veteri testamento usu uenisse, claret, per eos Vrsos, qui tot pueros, vti Mallei Malleficarũ auctor satis denotat, prophetam Elisæum, varijs afficiẽtes ignominijs ac contumelijs, cunctos, discerpserũt; ac etiam per Leones, aduersus Samaritanos immissos, eo, quod alio modo, quàm loci pristinus mos erat, Deum cœli adorarent; vt, & per alium quẽdam Leonem, qui Semiam, videntem sanctum Dei verbum, minimè, vt ei præceptum fuerat, adimplentem dilaniauit, quem tamen deuorare, & si famelicus, abstinuit, neque umquàm nisi visus, dum eum aspiceret, recessit: nec non & per Lupos, Viennã adeũtes, (quod certè semper apud antiquos prodigiosum habitum est)

est) quàm plurimos homines occidendi, ac deuorandi, occasio extiterunt: vnde tum primum institutæ sunt, a Mamerco Episcopo, supplicationes, quò placatus Deus, præsens, ac futurum impendens malum, auerteret; aliaq. penè innumera, aliis in locis, per hos animantes, mala patrasse, visi sunt; qui tamen, ob id, quòd instrumenta dæmonum fuere, quibus, ad profusionem sanguinis humani, vsus est, omnes similiter, ac serpens antiquus ipse, iusto Dei iudicio, pœnas dedere. Præterea, hi spiritus apostatæ, similia, maioraq. indies, & adhuc committere, minimè cessant, longe etiam atrociora commissuri, ni diuina potestate, angelorumq. virtute, cohiberentur, per quosdam energumenos, (sic quos obsident Græcis dictos) quorum membris omnibus, in aliorum hominum perniciem, scelesto ac turpi modo, abutuntur. Nec tamen cuncti Spiritus ex æquo, vt dictum est, ac sine discrimine, molesti sunt, atq. infestant, cùm ob inæqualia obsessorum, quos in pœnam occupant, peccata: tũ etiam diuersam ipsorum dæmonum occupantum, potestatem, malitiamque, quibus, æqua Dei bilance, uni magis, quàm alteri, nocere, concessum est, pro ratione cuiusq. flagitiorum: ex quo fit, vt nonnulli in hac uita, non ita affligantur; sed potius quiete, & gaudio, infelici minusq. solido, frui videantur, in altera tamen æterna, perpetuis ac æternis pœnis, subiiciantur. Eiusmodi autem dæmoniaci, vsqueadeo nonnunquàm his immundorum spirituum furiis agitati, conturbantur, vt vix vnus, a tribus quatuorve,

licet

licet robustissimis hominibus, ne damnum alijs dent, coerceri aut ligari, queant, cùm alios interdum, vti & Chain, tremulos reddant, aliorum membra tumore inflant, ad libitum, linguam ad omnia conuicia effundenda, instruunt, quemadmodum, per quandam fieri energumenam, meis vidi oculis, hæc tam petulãs erat, vt neminem conspicere posset, cui non, occultas tectasq. quasdam ignominias, non palàm exprobraret, vnde non contemnenda mala oriri poterant, suspicionesq. haud exiguæ hinc factum, vt nemo, nisi prius confessus, eam amplius accedere vellet, religiosis tantùm, sacerdotibus, atque non ita pridem confessis, tutus patebat ad eam aditus. ex quo, cerni potest, peccata, ob confessionem, quam tamen abs re, vt & alia Sacramenta, hæretici allatrant, verè dæmonibus tegi ac abscondi, hoc uidens, regius Propheta, diuino afflatus spiritu, magno animi affectu, exclamat: Beati, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. Atque hoc pacto miserè occupatos, continuè mutos reddant, vt clarè patet ex Euangelio, vbi mutum dæmonem eiectum legimus, aut ita linguam vinciunt, oculosq. præstringũt, ne Deo debitas laudes effundãt, neque videant sacrificiũ, neque lustrali aqua, se tingant, ipsas manus; cætera liberi, detinent, vti ipsemet in muliere quadam Macheratensi conspicatus sum, anno reparatæ Salutis humanæ, M. D. LXXIX. apud Confluentes, Calabriæ oppidum, quo animo lubenti, me recepi, vti, quæ de Sacrata Virgine nulla umquàm tin-

cta macula prædicabàtur miracula, certius cognoscerem. quo quidem in loco, commoratus totum triduũ, quid miraculorum, quæso, non vidi? Hernia enim laborãtem, ea liberari, multis etiam annis quendam morbo detentum, sic & podagra afflictum, pristinæ valetudini restitui vidi, muto cuidam, vsum linguæ reddi, nonnullos erigi elisos, multos dirigi mancos. atque de his hactenus, præsertim, cùm alio loco magis opportunò, plura de his prosequi, animus sit. nunc ad id, quo digressus sum, reuertor. Horum itaque Spirituum, plures numero, in vno, eodemq. energumeno, pro varijs commissis, ita commerentibus, delictis, inesse possunt, vnde & dæmonium, legio, dictũ, pulsum est. alij verò sic, nonnullas deploratas vetulas, quosdamq. fatuos deludunt pueros, vt certò sibi persuadeant, certis noctibus, horisq. statis, animas uocatas, a suis discedere corporibus, ac mortuis sese cõiungere, quod non aliunde, quàm a dæmonibus, phantasiam eiusmodi, eum in modum infidelitate corrumpentibus, proficiscitur, quæ cũ nonnullis stolidæ credulitatis vulgi mulieribus referunt, quosdam morituros prædicunt, cui si euentus respondet nonnunquam, dici vix potest, quantam telam errorum indetexant, proprias eas animas esse, quod tamen factu impossibile est, vel iuramẽto, affirmare audent, cùm nil, nisi dæmonum præstigiæ, quibus eorum Phantasiam peruertunt, reipsa sint; qui quidem error, & aliorum non ita vulgarium, mentes inuasit; hos autem omnes in hoc labi ac decipi, vel hinc, manifestũ

est.

est. Multis enim ab hinc annis cōtigit Fuscaldi, ubi & nonnulli, ijs paßionibus, dæmonumq. illusionibus obnoxij, reperiebantur, ex quibus, dum quidam Carolensis, nuncupatus M. Antonius, homo, habitus ab omnibus ueridicus probusq. sic corriperetur, ut non raro uera, magis quàm falsa pronūciaret, præsertim, de quibusdam, quos mors propinqua maneret. hic uocatus a quodam Reuerendo Sacerdote, viro bono ac studioso Ioanne Antonio Anania, (de quo, ni mihi frater esset, plura, quæ dicerem, non deessent) quem hæc res non latebat, adfuit promptus, serioq. interrogatus, an, quæ de eo dicta de re, spargerentur, uera essent? respondens, non negauit. qua re, uti certa, a sacerdote illo percepta, miserum illum hominem, quò, ab eiusmodi animo præcōcepta erronea opinione, discederet, hortari non destitit, addens, quod erat necessarium, has non mortuorum animas, sed dæmones ipsos esse, quibus fallacibus Spiritibus, fidem habēdo, grauiter in Deū peccaret. Quare per Deum, ac animæ suæ salutem eum obtestabatur, ut præsentiens futuram eiusmodi dæmonum arreptionem (præsentiebat enim eam) uel ubi iam arripi inciperet, se, ijs obsequi amplius nolle: seriò protestaretur, quodq. Deus, hac diabolica illusione, mentisq. uesania eum liberare uellet, ardentibus uotis precaretur. his miser auditis, obstupescens, credidit, seq. pro uirili, monitis obtemperaturum, pollicitus est, acceptaq. ab hoc uenerando Clerico, cerea quadam, ac sacrata imaguncula, agnus Dei uocant, hilari prorsus animo, domum

I 2 suam

ſuam rediјt; Cumq. conſuetus dies, quo antea bis illuſionibus obnoxius fiebat, adeſſet, nec eo amplius arriperetur, ſumma affectus lætitia, Deo pro hoc beneficio gratias egit. Verùm, altera ab hac, imminente die ac hora, non enim cunctis hebdomadæ diebus: at ob maiorem Dei contemptum ignominiamque, tertia ac quinta feria, his præſtigijs dæmonum oppugnari contingeret, ſuam hanc ſolitam arreptionem inſtare, atque ab his immundis vocari ſpiritibus, quibus ſignis, non ſine ſumma animi triſtitia, ac mœrore, agnoſtẽs, in clamorem vehementẽ prorupit, ſe nimirum, cum his Spiritibus rebellibus, ac impijs poſthac abire, minimè decreuiſſe: quo clamore, domeſtici ferè omnes, (quorum erant non pauci) experrecti ſunt, ijs mane accurrentibus, cùm rei non eſſent ignari, rem ordine narrauit, ſeq. multis verberibus cæſum, ac crebris ſe ſcribilla tum vicibus, oſtendit; ac iam tum liberatus eſt omnino, pro quo Deo gratias egit maximas. Hæc, cum intellexiſſem, ipſemet, talia coram inſpicere cupiens. crebrius, ad quendam ſtolidum ac fatuum, hanc dementationem, (vt paſſim ferebatur) pati ſolitum me contuli, a quo cum nonnulla intellexerim, quæ tamen poſtea, non eo, quo ipſe dicebat, tempore, euenere, licet alia plura vera protulerat; obuiam mihi poſtea facto, dixi; heus tu, iocatuſne es nuper mecum, an diaboli te decepere? Certè non, inquit, cùm alia & diuerſa apud illos, quàm nos, ſit temporum ratio: crebrò enim longiora ſunt dierum, hebdomadum, menſium, ac annorum,

quàm

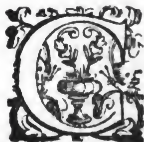
quàm nos numeramus, interualla. Quid plura? multa intellexi de tempore Angelico abbot, quo quidem nihil stolidius vidi vnquàm, quo non potui, vehementer obstupescens, non mirari, cum miserum re uera, quid distent æra lupinis, (ut aiunt) nescire, perspicerem. Idem, uel simile penè fertur, & apud Lappios, quorum maior etiamnum pars, ignem adorat, contingere, dum nonnulli, eos, a quibus occulta scire cupiũt cadere, magicis prius mussitatis carminibus, æneaq. rana præscriptis ictibus, percussa, uel angue, suis, inspiciendo, oculis, credũt miseri, cum mortuis similes iaceant, proprias uagatum animas, instar corui Armocratis Clamazonij, emittere, atque hoc magis, eos a corpore egredi, imaginãtur, quod inde experrecti, multa narrant, ac certa, ab ipsis exoptata signa, afferunt. Quæ tamen omnia ex dæmonum fraudibus, phantasiam horum interuententium proueniunt, simili modo, ut & apud Cumanenses, noui orbis accolas, ab eorum, Prorure, correptos, dæmonis id nomen est, occultæ eorum linguæ, quã Piaces, sic horum sacerdotes uocant, Hispanis, eorumq. vulgò, manifestare, magna piacula committere, sibi persuadent.

DE NATVRA

DAEMONVM

IO. LAVRENTII ANANIAE TABERNATIS THEOLOGI

Liber Quartus.

AETERVM, *hi maligni ſpiritus, & ſi non cuncti (vt dictum eſt,) ex æquo tentant: nihilominus, cùm omnes incredibili, quæ eorum eſt malitia, nocendi deſiderio flagrent, nuſquàm non gentium eſt, quò vlla abſque mora, quàm ociſſima haud percurrant, vt quoſuis inuentos, non ſecus, ac Leones, deuorent; atque ſic, non ſolùm (vti ſupra meminimus) noſtrorum opprimendorum cauſa, nullum non mouent lapidem; ſed & contra Dei æterni propoſitum, quæ poſſunt, tentare, non intermittunt, etiam ipſis Elementis, in quibus, quò nos crebrius, ignauia alioqui torpentes, exerceant, a Deo, aliqua ijs poteſtas, commorandiq. locus, datus eſt, ad hoc, abutentes; per quæ quidem Elementa, diuinos honores & adorationem, ab omnibus gentibus, ſibi ut adſcriberent, ſedulò, nec ſine ſucceßu, operam dedere. Nam cùm ex hoc,*

nunc

nunc ex illo Elemento, diuersa prodigia ostentarent, gentes, a Dei ueri cognitione, alioquin toto cælo, aberrantes, ita attonitas, ijs reddidere, ut his delusæ, uarios quoque diuersosq. Deos, pro regionum uarietate, ex quibus prodibant illa prodigia, sibi effinxerint. Quare, ex his spiritibus, nonnulli, Dij cælestes nuncupati sunt; aliqui, ætherei; quidã, heroes; aliqui, marini, terrestres, alij fontani, fluuiatiles, Dryades, Amadryades, Napeæ, ac Nymphæ, Oreadesque, alij sub puellarum habitu, quem nunquàm in ueteri testamento, ob quandam eorum imperfectionem, qua & a Sacerdotio arcẽtur, angeli, repræsentauere; uti sæpe in nouo factitatum, ob Mariæ, summam, creditur gratiam; qua nimirum muliebri forma, non proprietate, hi qua sunt alijs molliores, se superinduunt; at, ut maiori fallant decipiantq. occasione, qua dei, deæque, ac in cælo, sexcentæ fictæ sunt nuptiæ, poetarum fabulis. Hinc & adhuc, hi fallaces spiritus, furtim, apud nonnullos, præsertim Biornios ac finnos interdum, Nympharum apparent habitu, ubi familiarum more, hominibus inseruire, eosq. à diuersis fortunæ telis, quibus omnes expositi sumus, defendere, produnt, quemadmodum uidere est apud Saxonem Grammaticum, qui horum Spirituum gratia, Frontonem quendã, nullo telo aut ferro, uulnerari umquàm potuisse, scribit. Horum spirituum & alij uocati sunt, Celecti, Penates, Lares, Indigetes, Semidei, Sumani, Cabiri, Curetes, Coribãtes, Telchines, Anthidei, Patellarij, Mediozumi,

Anculi, Dryopumq. lingua Pappi, quos omnes præuaricatores Angelorum ideo olim Romã, conuocari, datum est, uel, proprijs id dæmonibus, per statuas, ostẽdentibus, uti factum, a Iunone, Veijs ferunt, quò hoc comparente diuino lumine, simul ac Adam deliquit, signis ab angelis, mundo ostenso, ac à Prophetis prædicto, omnes tenebræ expellerentur: atq. vbi antea errorum ingens chaos, inde vera lux, per totum emicaret; terrarum orbem, ob uictoriam, qua Paulus ac Petrus, duo mundi lumina, propria eorũ morte, potiti sunt: omniaq. illinc sanctæ religionis dogmata diffunderentur, ubi fuerant densissimæ tenebræ, cuius luminis radij vtique splenderent, neque ibidem, umquàm palàm esse, tyrannorum metu desisterent, donec iniquitatis filius, in mundo reuelatus, mysterium suæ iniquitatis, operaretur. Ac, vt, quæ de reliquis restant, persequamur: Sunt eorum præterea non pauci, qui sub umbra uersantur, habitantes in secreto talami, locisq. vt inquit Iob, humentibus, quò factum aiunt, vt Iesus noster, Mundi Saluator, sibi porrectum acetum arundine bibere noluerit: atque alij persæpius, sese magno turbine, ingentibus, procellis, horrendis fulminibus mali patraturi immiscent: qui, vt feriant minime obliquos, vtpote quæ a naturali siderum motu proueniunt, sed recto ictu feriunt. quo fit, ut uel profundis etiam in uallibus, nedum in summorum montium uerticibus, perimant, atque ex his Phocarum pelle aquilæ, pennis, lauro ac hyacyntho, superstites esse, antiqui

ani-

animaduerterunt, quod ut mirabili Dei prouidentia; ita dæmonum, sicut inferius ostendetur, insigni peractum est astutia. Preter hæc & hi spiritus, immensis aliquibus impendentibus calamitatibus, varia prodigia, quasi exultantes hisce malis, ostendere consueuerunt, quemadmodum, haud multis ab hinc annis, fecere apud Germanos, ubi eorum vestiméta, varijs crucibus, vt vestium illorum erat textura, colere, quasi sanguineo, singulo quoq. mane, uel per mẽsem integrum, inficere soliti sunt. ac grãdibus saxis, apud Insubrios, antequàm Galli Italia pellerentur, pluisse, quod & triginta ab hinc annis, propè Siuolã, in nouo orbe factum esse, Hispani passim narrant. ac terribiles quosdã bellicorum tormentorum ictus, excitasse, prout hoc anno, cùm hæc exararem, per totam ferè hanc prouinciam, actum est, Vulcano, hos excitatos strepitus adscribunt, vulgò, sed falsò, vti mihi videre, videor, veluti ex horum æquali prorsus ac in nullo differenti, siue eminus, siue cominus, frequentiori auditu, facilè deprehenditur. Quod si à Vulcano profecti essent, haud tam assidui forent, neque vbique locorum, eiusdem sonitus, audirentur. Dæmonum itaque & illæ, in aere excitatæ illusiones fuere, vt alibi prolixius, de eo dicemus. his etiã auctoribus, uariæ militum instructæ quasi acies, in cælo comparuere, ueluti Machabæorum tempore, Hierosolymis, & ante Titi obsidionem, contigit, idemque quinquaginta ab hinc annis superioribus euenisse, apud Cimbros, Sleusuici, ac in Apulia, an-

te

te Caroli octaui aduentum, sic & apud Sarmatas, Cracouiæ, ubi quidam monachus, cum Regè diu certare, uisus est, monacho tandem cedente. nuper etiam Mexici, haud multo tempore, antequàm expugnaretur, factum quoq. id, ab hinc quinquennium, ferè per sex menses, ante Turcarum obsidionem Thamasi, sic enim olim Nicosiam, urbem, Cypri metropolim, nuncupabant, quod Poetæ quoque innuisse uidētur, dum uariam in Ilij euersione, Deorum in cælo, pugnā uisam, canunt. Olim quoque Cimbricis bellis, & armorum crepitus, equarumq. hinnitus perceptos, anti qui retulerunt historici, & bouem loquela, ciuilia bella, denunciasse, memorant. Spiritus etiam, tympanis sonare, à mercatorib. ad Cataiam se conferentibus, crebrò audiuntur, ad Lopum, asperrimum desertum, sic enim nunc quendam Imai mōtis tractum appellāt, eosdem etiam tubis clangere, in quibusdam Arabiæ heremis, frequenter audiri, asseuerant, aeremq. propè Carmaniæ desertam, ac Chesmuriā, extra Caucasum prouinciam, tanta tenebrarum caligine, ut noctem dixeris, mercatores offundere, Marcus Venetus, scriptor fide dignus, affirmat. Et re uera, nō est res adeò mira, hos spiritus, ut plurimùm in antris locisq. desertis obuersari, cùm ex ijs sint, qui sanctorum pugna deuicti, ne per certa tempora noceāt, Angelorum ligati sunt ministerio, quemadmodum qui Saram uexabat, in superiori Ægypto, a Raphaele uinculis cōstrictus, sacra affirmat scriptura. Quin & alia prodigia in aere, ostentare, soliti sunt, utpote

fa-

faces, lampades, trabes, bolides, & chasmata, qui etiam interdum effecere, vt & stellæ, Lunaq. ipsa, arte quadam præstigiatrice, cælo quasi decidisse, apparuerint, vti apud Poetas factitatum, per Thessalas, Magas, legitur, atque etiam per Maumethum, omnium magorum sceleratißimum, Arabes fabulãtur. hinc cuncti eius sectatores, Luna pro insignijs, vtuntur. qui nimirum omnes, ita rerum symulachra ac phantasmata, oculis obiecerunt, vt vulgus sic delusum, ea tamen ueriora, quam, quæ apud Sacram, (vt prouerbio fertur) acciderint, sese uidisse crederet. qua de re antiqui Poetæ, non ueriti sunt scribere; Carmina uel cælo, poßũt deducere Lunã: & illa, Reluctantem uersu deducere Lunam nititur, ac cantus, & è cursu Lunam deducere tentant, & facerent, si non, æra repulsa sonent. quod certe, quam a ueritate alienum sit, uel ex hoc liquet, quod dæmones, naturæ ordinem, nullo unquàm pacto, uel si rumperentur, peruertere, queant: ne dicam nunc de Lunæ magnitudine, quæ decidendo, licet minimè poßet, cùm cælum, cuius ipsa pars est, nec leue, nec graue sit, terram quasi operiret, & sic uniuersam mundi harmoniam pulcherrimam destruerent, quod nullius creaturæ opus est. Solius enim Dei totius naturæ auctoris & cõditoris, proprium. ut eam, pro libitu etiam destruere poßit. atque ea de causa fit, quo, hi nequam Spiritus, nec ut cæli pars aliqua scindatur, nec ut pendentium aquarum fluxus desistat, nec ut ignis frigescat, cùm hæc naturæ uim excedant, efficere queant. Hinc

etiam factum, ut Sathanas tentauerit; dum scire vellet an Iesus verè Dei filius esset, quo lapides panes faceret. Verùm & his Spiritibus, qui in aqua obuersantùr, non pauci sunt, quos Græci, Panos, & Galli, Dusios nũcupant; hos aßiduè in accubos, atq: succubos, conuerti perhibent, quorum quidem nefario congressu, qui iam ex heroum tempore initium sumpsit, quando & fabulæ primum cœperunt, licet nonnulli & ante Noe diluuium, hunc tam nefandũ ac abominandum concubitum, cœpiße velint. Intelligunt enim per filios Dei, in filias hominum irruentes, hos immundos spiritus, mulieres, admodum tum lasciuas, ac petulantes, inuasisse, quod factum, aiunt, mira dæmonum versutia, ob frequentiorem eorum, cum hominibus, societatem; Vnde tot Deum filij falsò dicti sunt, cum reipsa hos sic esse fuerit impossibile, qui postmodum tamen, prodigijs quibusdã clari, & si à dæmonibus ipsis potius ostensis, sceleribus ac flagitijs, quantumuis nobilitati, nihilominus per apotheosim, in numerum deorum, relati fuere, quorum auxilia, postmodum, ab hominibus, vtpote diuorum, in neceßitatibus, implorari, solitum est, tandemque eo uesaniæ, dæmonum opera, res deducta, vt eis non modo, bruta, reptilia secta, quadrupeda animantia immolarent, verùm & aues, pisces, animalia terrestria cũcta, ac amphibia, fructus, flores, herbas, gẽmas, uniones, metalla, sua singulis, quin et carnes humanas, proh scelus, creaturam ad imaginem Dei formatam, templumq. Deo consecratum, his spurcis ac sce-

scleratis idolis, turpissimè destinari, eorumq. gratia, destrui. hinc videre est, res prorsus admiratione dignas, interdum, Deo permittente, euenisse: nam & per hæc spectra, (sic enim hos spiritus, in phantasia, aut corporea apparentes similitudine nuncupauere) mulieres eorum passim stupratæ sunt, ac etiam pueri, horrendum facinus, quod ne ipsorum quidem plerique ob naturæ præstantiam patrasse, leguntur, interdum imminuti, atque adeo humanæ naturæ intellectus obscuratus, ac voluntas corrupta est, ut multa de his, licet impossibilia, tamen crediderint, dum quasi duplicis naturæ, insertos, semideos appellarent, ac scriberent, cum dæmones minimè cum his ita coire possint, vt ex eo nefando congressu, heroes, quasi ex duabus diuersis speciebus, haud secus, ac muli, nascerentur. non enim hi spiritus, aliquid seminis, vt falsò nonnulli Platonicorum imaginati sunt, emittere possunt, verùm sic congrediuntur, vt hoc nefario cõgressu, deceptæ gentes amplius recto aberrent tramite hunc, tam nefarium ac turpißimum coitum, vel etiamnum dæmones exercere, nõ desinunt, cum quibusdam deploratis certè, fæmellis, vt & hominibus nonnullis nequàm, deplorãdum profectò, homines ratione præditos, & per baptismũ Christo vel iuramẽto, obligatos, his diris infernalium furiarum illecebris, adeò sese mancipare, vt & animæ salutem in extremum discrimen, æternumq. exitium, earum causa, præcipitent. Quo autem dæmones versipelles, pro solita astutia miseris fæmellis, magis fucum faciant,

ciant, aliqua ſemina de induſtria, adhibent, quibus vehementiori libidine accenſæ, flagrant, atque has, quæ heroes amore captæ ſunt, lamias, docti uocant, uel ob ſimilitudinē cuiuſdam monſtri, puellæ faciem referentis, cætera, belluas, uel a lamijs, dæmonū quodam genere, puerorum ſanguinem exugētium. quod & Poetæ innuiſſe, uiſi ſunt. hinc Horatius inquit: Neu pranſæ puerum uiuum extrahat aluo. hæ, longè ardentioribus libidinum flammis, quam ſi Iuueni robuſtiſſimo miſcerentur, flagrant, licet abſque ſeminis reſolutione, nonnulla tamen, huius nefarij congreſſus reæ, deprehenſæ, illud, arte quadam, a uiris extortum, interdum ſenſiſſe, confeſſæ ſunt, utroque enim utuntur genere. Quod quidem ſemen, & ſi in neruos, uenas, arterias, ac oſſa, cùm ſit natura opus, in quo Deus minimè eis utitur, haud dirigere poſſunt: nihilominus tamen ex eo, ſub certa naturæ diſpoſitione cœleſtiq. influxu directo, aliquos & oriri, & ortam heroum maiorem partem eſſe, negari non poteſt, qui, quamuis reipſa ex ſpiritibus nō fuerint propagati, fraudes tamen ac dolos eorum plus ſatis, ſapuere. ſic natum perhibent Aeneam, ex Venere & Anchiſe, Bacchum, ex Ioue & Semele, ex Marte, Romulum, totq. alios antiquorum heroes, ſexcentos, in hunc quoque modum ortum Alexandrū, tradunt, Ammonei, Iouis ſacerdotes, ac Neronem Imperatorem, quem conceptū ex angue, aliqui, imaginati ſunt, ut Merlinum quoque Britannorum annales, & Iaponij, ſuum Xacam, pluresq. præterea,

qui

qui idolatriæ ac hæresum, auctores fuere, vt & Lutherum heresiarcham, ac Maumethum; quocirca, admirando Dei iudicio, ac prouidentia contingit, vt sub tempus exortus horum, non aliqua bona & læta, vti circa Sanctorum Dei natales fieri consueuit; sed potius cuncta infausta ac horrenda mala, portendentia, prodigia, conspiciantur, eoque magis dira metuendaque, quo cum vita, tam facta eorum, pestilentiora futura sunt, vt vnusquisque sibi ab ijs, tamquàm veneno animarum præsentissimo, cauere possit. Hoc etiam nefario congressu, dæmones, nonnumquàm vel inuitis miseris fœmellis, stuprum violentum inferre, consueuere, proprio tamen crimine mulicrcularum in hoc victis, ijs potissimum, quæ impuris cogitationibus in mente, locum dant, & indulgēt, exterioribusque gestibus tandem produnt; quemadmodum, varias in formas, concinnandis, & torquendis comis; quæque omne studium ponunt, in exornando corpore, gēmis, vnionibus, faciemq. cerussa aut stibio fucant, graphioque, & supercilia, nunc hoc, nunc alio modo componunt. qua de re, non sine causa, mulieres non nisi velatas capite, ob Angelos, templa ingredi, præcipit. cum non raro vsu veniat, vt, quāto magis, dicto modo comptæ & fucatæ, in publicum prodeuntes, alios ad sui amorem inuitare ac allicere, student: tanto potius, hæc turpia dira spectra dæmonū, eo, in pœnam, sibi attrahant. Nec profectò mirum, diuinam sapientiam, tantopere hoc crimine offendi, quo facies à Deo summa arte effictæ, ita fœdè deturpantur.

pantur. hoc, etiam nefando libidinis genere, dæmones, & cum iuuenibus quibusdam, formæ præcellentibus, virginibusque, libidinibus tamen assiduè se polluētibus, vti solet, veluti in Marrea Regione, euenisse, Scoticæ, testantur historiæ: in qua, haud multis ab hinc annis, puella quædā, forma venusta & egregia, natalibusq. non minus clara, diu detrectans coniugium, ventrem ferre, reperta est; parentibus de eo, qui stuprū tale intulisset, solicitè inquirentibus, spōte fatetur puella, se, tam noctu, quàm interdiu, Venerem exercuisse, cum adolescente quodam, qui, quis, aut vndenam veniret, aut esset, ignorare. Ad quæ, non potuere non, parentes, vehementer obstupescere, angi animo, ac affligi, a famula tandem, hominem quendam in cubiculo cum filia rem habere, edocti, haud mora interposita vlla, facibus tædisq. accensis, quod nox esset, accurrentes, reclusis foribus, monstrum horrendum, ingens, ac omnem humanam fidē excedens, maximè terribile, à filiæ complexibus, pēdere, vident. Sacerdotem, euestigio, uitæ, moribusq. probatis, accersunt, qui cum in recitatione Euangelij Sancti Ioannis, verba illa exprimeret, Verbum, caro factum est, dæmon non sine maximo ac horrendo excitato strepitu, terroreq. incusso, & post se relicto, (more nempe suo) disparuit, cubiculi tectum simul auferens. at fœmina hæc infelicissima, triduo post, monstrum non minus horrendum, enixa est, quod, ne in familiæ summam ignominiam aleretur, ac educaretur, extructa, pro more, pyra, flammis cōsumptum est.

est. Simile huic, quiddam, in Carothea, accidiße referunt, cum quodam succubo, forma conspicua puella, venustum non minus, adolescentem, quo suis amplexibus potiretur, solicitante. huius rei factus certior, diocesianus, iuuenem, vt orationibus, ieiunijs, ac pœnitentia haud ficta, sed seria, Christianam vitam institueret, locumq. mutaret, sedulò monuit. his pijs, iuuenis obtemperans, monitis, à spectri illius, scelestis solicitationibus, liberatus est. Habet loci, vt & nominis mutatio, nescio quid occultæ proprietatis, ob' Angelorum, quos propterea mutari scribunt, efficaciorem virtutem, sicut ex Abraham & Sara, videre est, atque Isaac qui, (ut Cabalistis placet,) filium Isaac, quo magis in bonis proficeret, vtique in partē Australem, vbi loci, Angelum sibi propitiorem esse, non ignorabat, perrexit. Idem, euenisse, Corinthi cuidam Philosopho, Apollonius Thyaneus, asserit, quod etiam, iam vix annis viginti elapsis, alicubi, cuius nomini parcēdum duxi, cùm præsentia exempla sint odiosa, accidisse cum accubo, minimè me latet: quibus namque obscenis congressibus, dæmones, vti consueuere, corporeo tamen velamine semper tecti ac induti. Huic etiam non absimile, quiddam factum, apud Forteam, Scotiæ æstuarium, vbi dum nauis quædam nauigandi esset in procinctu, adeò procellis, vndis, imbribusque, extemplo exagitari, conquassari, ac penè obrui cœpit, vt velis ac malo fractis scissisque, nulla spes salutis superesset amplius: interea dum forte nauta quidā, præ admiratione ac ma-

gno timore, clariori voce exclamaret, hoc esse opus a diabolo profectum, statim vox cuiusdam mulieris, hac exclamatione perterrefactæ, è sentina, cunctis naucleris, exaudita est, qua, sese in causa huius extremi periculi, esse, prodijt, (non secus, vt in sacris, de Iona legitur,) propter nefandam consuetudinem, diu multumq. quàmuis inuita, instar statuæ, immobilis ab ipso reddita, cum eo habitam. quapropter rogare cœpit, vt hoc infausto onere nauem leuarent, seseq. in mare præcipitarent. quod cum, nō sine multis lachrymis, consternata supplex peteret, & rem exponeret, continuò sacerdos, qui eadem naui erat, fœminam hanc, ne de infinita Dei, in peccatores, resipiscentes misericordia, desperaret, hortabatur sedulò, addens, multa, de paterno & propitio Dei in nos animo, qui omnes proptcrea sibi peccatum concluserit, quo omnium etiam misereatur. quare, vt ipsa vera animi ad Deum conuersione, verisq. ex animo & corde pro fectis suspirijs, doloribusq. ob commissa tanta peccata, in viam rediret, persuadet. cui obsequitur mulier, Deumq. quo in seipsam, criminis ream, non etiam in nautas, animaduertat, lachrymans precari, non destitit. hinc subito, è naui, quædam nubecula exiliens, flamma ac sulphure, dæmonem prodidit. Noui & ego, aliam quandam puellam, quæ toties, ab accubo clàm, opprimebatur, vt eam tandem huius miseriæ tæderet, remq. totam amicis aperiret, idq. non sine lachrymis ac dolore, hæc tandem Dei auxilio, loci ac nominis, mutatione, etiam liberata est. Nec de fide

iam

iam dictorum, quod res miræ videantur, aliquid dubitandum, cum longè maiora ac plura, de accubis & succubis, quotidiana experientia, proh dolor, edoceat. A maribus pariter ac fœminis nonnullis, crebrò hunc nefandum actum exerceri, legimus, hunc Dianæ ac Herodiadis ludum vulgò appellant, ad quem, nocte intempesta, frequenter admodum, mulieres illæ miseræ, antea infantum, quos eam ob causam non tinctorum atrociter iugulant, pinguedine, pro unguentis, vsæ, sambucea, quã liniunt uirga hircoq. victæ (cuius diabolus formam simulat, aut certè quod eorum corruptæ imaginationi, talem figuram imprimat,) obequitare sibi somniant. Hoc modo, non secus ac paleæ, turbine quodam, per diuersa locorum interualla, deferũtur, donec tãdem, perductæ ad Satanam, quem, Summam Maiestatem, alto insidentem solio, præseferentem ac mẽtientem, omnium miserorũ, miserrimæ, cernuæ, flexis poplitibus, adorare, nõ verentur, diuerso tamen, quàm nobis consuetum est, ritu, non faciem, sed terga illi obuertentes, caputque non in pectus, sed in scapulas, inclinantes; quod, vel ex eis præscripta lege, aliter non permittente, vt etiã ex hoc eorum, nobis contraria natura, innotescat, faciunt, quo ab alijs, distincti domini, videantur. hinc, plures, varijs rhythmis, cantilenas altius tum instructi canunt, diuersorumq. generum pro libitu choreas a nostris penitus absimiles ducunt: fœminæ namque post dorsum masculis inhærentes retrocedendo saliunt: terga dando inclinant, caputq. non ante, sed re-

trò, ſic pedem tanta cum agilitate eleuant, vt altiore arte, quæ humanã trãſcendat, docti facile videantur: atque ſic ſaltantes, genioq. indulgentes, multis, lautis & opiparis epulis expleti, tam mares, quam fæminæ, nec enim viri ab his nefandis ſpectaculis, abſunt, tandem vſqueadeo, & corporum ſceleſtas libidines, explent, vt ſæpe nonnullæ, quibus auerſa placuit Venus, vel biſurcato membro impeti, eodem ſentiant tempore. Hoc quidem, omnium maximè execrandum ac deteſtandum ſcelus, & ſi nullo non tempore, (vt plerique aſſeuerant, nullaq. non ætate, perpetratum fuerit; in hac tamen poſtrema mundi ſenectute tantum inualuit, vt, niſi armatæ leges ac iura, igne vltore, contra inſurgerent, nuſpiam non hæc peſtis ſerperet. Cæterùm, cùm non pauci, eius ſint ſententiæ, hunc diabolicum ludum, non tã reipſa, quàm potius opinione ac ſtulta imaginationis dementatione, fieri, penitus aſſeuerando, hæc in Phantaſia, ob dæmonum inductam infidelitatem, accidere, uti ex aliquibus dementatis ſe uidiſſe affirmant: hos ſic opinantes equidem non, ualde mirari, & ab eis, (cùm dæmonibus longè aſtutiores fraudes, ac ampliores uires non deeſſe haud inficientur) hoc edoceri percuperem, quidnam ſit, quod tantopere id denegent, quaſi dæmones, propriæ uirtutis contactu, corpora, obſtinatorum præſertim, id optantium, haud transferre queant, cùm & Angeli, ſua ipſorum uirtute, qua & in ſpiritus, ſatis pollent, ut dictum eſt, alter, prophetam Abacuch, ad Danielem capillis, per aerẽ, a Iudæa,

dæa, in Chaldæam, duxit; alter uero, Ezechielem, de Chaldæorum regione, in terram promißionis, transtulit, ac Philippum Azoto, ad Cādacis Reginæ, Eunuchum, Hierosolymam, uti Aethiopu moris erat, uisentem, transportatum, sacra scriptura demōstrat. an, si Angeli id propria uirtute potuere, & dæmones, eadem opera, nequeant? queunt profectò, tantoque magis, quòd hi, nefandis scelerib. superstitiosisque maximè ritibus, quibus præcipuè gaudent, ad id inuitantur aßiduè, ac uocātur. quo etiam pacto, Empedoclem, Agrigento, Crotonem, ad Pythagorā, ab ijsdem spiritibus translatum, & Abarim quoq. Hyperboreum, ex Taurica Chersoneso, eodem, lectitauimus, ac Apollonium Thyaneum, Roma, Dicæarcheam, octo horarum spatio, ductum, Philostratus affirmat, ac Simonem Magum, in aerem sublatum, ut in suo Itinerario Clemens asserit corā Petro factum esse, quendamq. Zenobitam Noruegium, rectà, sub polum Arcticum, a dæmone traductum, asseuerant nonnullæ historiæ boreales, & denique, absq. criminibus tamē, Hillidium Disentinum Episcopum, per aera, Romam transuectum, sicut & Albertum Magnum, tradunt. Sed, quid opu s est uerbis, alijsq. exemplis? cùm & ipsum nostræ salutis auctorem, Iesum Christum, postquàm carnem nostram sibi copulauit, dæmon tentator, per diuersa loca, transtulerit? Quod etiam uerùm esse, per eorum probatur conuiuia, ad quæ, annis ab hinc haud ita multis, quidam, in agro Sabino, curiositate magis, quàm superstitione, addu-

ctus, accessit, vt numne vera essent, quæ sua coniux, in eodem crimine deprehensa, affirmarat, suis ipsius inspiceret proprijs oculis. hic dæmonum ministerio, sub hirci forma vectus, antea tamen vnctus pinguedine, eius rei ab vxore sua edoctus, ad locum tãdem consuetum peruenit, tot conuiuiorum, ferculorumq. apparatus, magnopere miratus: cumq. miser vna cũ Satanæ, iuramento obstrictis mancipijs, assedisset mẽsæ, cibosq. omnis generis, at nullo sale conditos, degustasset, salem crebrò efflagitat, tandemq. allatum, quasi admirans, dulce nomen Iesu, nuncupando in causa fuit, vt cuncti conuiuæ, (mirabile dictu) cum toto horum conuiuio, vel in momento, euanescerent: is uerò, cuius ore, hoc sanctissimum nomẽ prodijt, nocturno tempore, in profundissimis tenebris, indumento quodam horribili, multis milliaribus a domo sua, dissito, semiuiuum relictum se tandem videt; diuina tamen uirtute subleuatus, angelorumq. adiutus ministerio, & si non semper oculis cernantur, nũquàm tamen nos ope sua destituũt, si tamen gratia diuina haud destituti sumus, id quod Elisæus suo manifestat discipulo: biduo post, domum reuersus est, auctorque fuit, ut quamplurimi homines, plures tamen mulieres, quasi ex sinistro, ut secretiores inquiũt Theologi, latere profectæ, aut vasa fragilia magis, vna cum sua coniuge omnes, igne concremarentur. Idem fertur quoque, de quadam lamia, nomine Lucretia, a proprio dæmone, ob auditum, sub auroram, campanæ cuiusdam sonitum, deserta, ad ripam fluminis, a

Iu-

Iuuene quodam inuenta, qui, re cognita, & si miseræ silentium pollicitus, Iudici tamen indicium fecit, ex quo & ipsa ad supplicium rapta est. Præterea, nec deest eius rei exemplum de Reuerendo quodam sacerdote, qui domo exiens, rus, more solito, perrecturus, dæmone equo post terga ignarus, dicto citius, eò uectus est. Cæterùm, cuncta ea loca, quæ lamiæ frequentant, (cùm minimè in omnibus ob benigniorem cœli influxum, regionisq. Angeli custodiam, talia mala patrare possint) vtplurimùm & ferè semper, aliqui insigni facinore ac piaculo, nobilitata, antea fuere, quibus, quòd Angelorum quodammodo destituantur tutela, magis præualent gaudentq. horum famosa Nux apud Samniũ Beneuentana, collis, in Dania mons, ac Virgo, in Gothia feruntur, quò omnes strigimagas dæmonũ opera, transuehi uulgo credunt. proinde hæc negantes, satis errare, perspicuè patet. nec propterea inficias iuerim, ea in phantasia, (ut ipsi uolunt) contingere non posse, cùm frequentius eo pacto, eueniat. haud enim in potestate horum consistit spirituum, noctu, Solem, supra nostrum retrahere Horizontem, ut dementatæ eiusmodi, sibi somniant mulierculæ, at quod per aera interdum non uehantur, de uno in alterum locum, nil est, quod impediat. Ex quo consequitur, nonnulla reipsa fieri, quædam uerò in earũ corrupta imaginatione, ac Phantasia tantùm per somniũ, quasi in mentem uenire, quæ tamen, in rei ueritate, euenisse, sic miseræ delusæ, uel iuramento, affirmare solent. De

 bis,

his, quæ in medium afferrem, plura mihi non deessent exempla. Verùm pars est de immensa Dei in nos misericordia admodum mirari, quòd uel crucis signo, vel nomine Iesu, etiam a malis prolato, ex tẽplo hæc diabolica præstigiatricia Symposia conturbantur, & euanescunt, quò, omnium infelicißimi, has sceleratas consuetudines frequentantes, diaboli impotentiam ac imbecillitate[m], uidendo, eò promptius ad Deum cunctipotentem, omnis boni authorem & fontem, conuertantur, inq. eum credant, ac gratiam, qua turpissimè sua sponte, exciderunt, omni studio, recuperent: non enim est Deus perditionis, sed omnis salutis & saluationis, ni ex nobis ipsis proficiscatur perditio. Vnde fit, ut eiusmodi miserijs obnoxij, dum diuina celebrantur officia, nihil mali percipiãt, cum alioquin semper varijs, huc atque illuc impellãtur imaginationibus, curisq. conficiantur maximis, immò, ad omnia perpetranda nefaria scelera, ab his spiritibus armantur, & in arenã protruduntur, cæteroqui, raro fit, ne hi haud euanescant, spiritus, hanc diuinam virgam, sui exitij signum, olfaciendo, quod tantopere metuunt ac reformidant. magnum profectò mysterium antiquis Aegyptijs, non ita incognitum, qui hominum salutem, hac Dei figura, in qua plura continentur, arcana, in eorum hieroglyphicis, notabant, sic ea vsi, postquam, huius characteris nota, cuncti, iussu diuino, ianuarum postibus, sanguine signatis Hebræi, ab Aegyptijs incolumes, illorũ primogenitis omnib. angelo interemptis, euaserunt.

Quin

Quin nec Arabibus abstrusam, qui hanc diuinam imaginem, in brachijs, quò à nonnullis calamitatibus tutiores forent, sibi pingi uolebant. quod & Platonem olfecisse, per suam decussem, coniectura cõsequi possumus. Verùm, ut, unde digressus sum, reuertar, non me pigebit, de ijsdem Spiritibus, quæ vir quidã, auctoritatis maximis, suis uidit oculis, & expertus est, breuiter annexere. Aberat is peregrè, negociorum quorundam familiarium conficiendorũ causa, unde domum rediens, cinctus & septus est horrenda noctis caligine, quodam in loco, apud vulgus, nece cuiusdam Hebræi, infausto, ex quo pergens maximo correptus est horrore, ignota tamen ulla, quæ sensibus percipi posset, causa. quod hinc euenisse autumo ob amplam dæmonis, tentando tum se accingẽtis, potestatem, cùm in eiusmodi locis, ut dictum est, plus, quàm alijs, possint, quare & ijs magis gaudent; aut, vt interemptorum violenta morte, animas vel simulent, aut etiam, quo malorum perpetratorum, memoria refricetur, uel, quod eorum naturæ, uoluntatique perfidæ, multum sint consentanea, ac ab Angelis non adeò prohibentur, ut olim fuere campi Marathonij, Persarum Strage insignes; ubi diu, multumq. hos spiritus oberrasse, accolis infensos, armorum strepitu, ac equorum hinnitu, haud pauci antiquorum testãtur, scriptores. sic etiam nunc perhibent, Hãsem, (ita enim, spatiosam quandam Regionem, in Hiberia uocant) perpetua caligine oppressam, hisq. apostatis continuo, uexari, spiritib. ubi & equorum hinni-

ni-

nitus, gallorum cantus, aliorumq. animalium uoces, audiri, apertè affirmat Aitonius, apud Armenios, historicus haud ignobilis. Sed, ut nunc cœptam historiam pertexam. Vix nempè decem paßibus, quò in id uitæ discrimen, inciderat uir ille, digressus aberat, cùm subitaneo hoc perculsus terrore, circumspiciens, mulam, insignis magnitudinis, in loco angustiori, obuiam uenire, uidit, qua conspecta, uehementius perterrefactus, non tamen penitus animũ abijciens, ac desperans, nec ab itinere cœpto desistens; quin potius uires & spiritus resumendo, ter inter pergendum, signo crucis se muniuit, crebrioribus uotis dulcissimum Iesu nomen, implorando. his, ex omnibus quasi, periculis emersus, animo præsenti ac alacri iter prosecutus est, ut opinione sua dicto citius currendo, perrexerit: nec tamen id spectrum prorsus, disparuit, quinimmò, nunc maioris, nũc uerò minoris magnitudinis, uisum est, uariasq. in formas mutari, tandem prægrandis cuiusdam moloßi similitudinem referens, quam ad finem usque retinens, nunquam, modò hac, modò illac, oculis sese obijciẽdo, molestũ esse destitit, qui propterea strictum ensem, concitato cursu, ei obuertit. plus itaque satis, his furijs exagitatus, tandem ad ingẽtem rupem peruenit, ubi B. Virginis sacellum, extructum, conspiciebatur, qua & ei per callem prætereundum erat. eo loci, cùm se huic numini ex animo commendasset, confestim id horribile spectrum, tanto cum strepitu & fragore, vt nihil supra, euanuit, quib. adeò redditus est attoni-

tus,

tus, terroreq. percitus, ut ex eo in febrim, denique in trimestrem tertianam, inciderit. Quòd autem eiusmodi spectra, ensem, & cætera arma, equum etiam & canem, metuere, dicuntur, non eò fit, quòd ictib. aliquibus, ut corporea, expositi sint, nec quòd Metallum hoc sit sub Martis dominio, quemadmodum non nulli Platonici, finxerunt, qui in rebus omnibus, & sympathiam & antipathiam quandam, esse volũt, atque etiam Psellus, qui stricto gladio, per Anaphalangem, dæmonem, a quodã obsesso, expulsum asserit. Spiritus enim sunt, omnis corporis expertes, nec inde, quòd ijs, quas assumpserunt, imaginib. quodam excellunt dominio, neque etiam ex superioris huius speciei intelligentiæ opposita, uirtute, cùm si hoc foret, haud plerique eiusmodi omnes occurrentes, ramis euanescerent, sed ij tantũ, (cum diuersa sint dæmonum genera,) qui quodammodo Marti subsunt; verùm id accidere, inquam, ob maiorem, quem propterea hæc, qui habent, animi uigorem, unde haudquaquàm dæmones, terrorem incussuri duobus apparent comitibus. hoc enim uigore, quod cupiunt efficere, prohibentur, præsertim, cùm non semper, quantos quidem optarẽt, nobis terrores incutere, permittantur, diuina pietate, repulsi. Præterea, ij malitiosi spiritus, sæpe operationes suas perficiunt, per eos, quos diuexant, energumenos, tum maximè, cùm terrei sunt, aut supplicij afficiendi causa supernè, missi, aut Maleficorum opera intrusi, hos ægerrimè deserunt, ac uix ab eis discedunt, uel etiam exorcismis, qui-

quibus Sancta Ecclesia, iam ex Apostolorum tempore usque uti a Salomonis ætate, Hebræorum Synagoga, uti, solita est, neque sanctorum quorundam reliquijs, qui, quod, de ijs triumphum reportarunt, maximè, formidant, adeò ut has, quasi Dei opera, multis in locis, fugere cogantur, compulsi, sic nec ob Eucharistiæ præsentiam, ubi tamẽ, non sine maximo cruciatu, persistunt, & si primæ nascentis Ecclesiæ initio, uel a quibuslibet, in nomine Iesu, aut crucis signo, ab obsessis, eijciebantur. quod non sine causa factum est: quo enim gentes idolatræ ac incredulæ, eo facilius, ad fidem Christianam adducerentur, miraculis crebriorib. opus tum erat: cùm hoc non pertentandi causa, curiositateue quadam impulsi facerent, ut nuper perhibent Neapoli factum quadam in domo his uexata spiritibus nonnullis, in quos matulam ac scaphium proprios ob oculos insperserunt, ac effuderunt, atq. olim Sceuæ filijs, circa quendam dæmoniacum, qui nudi ac uulnerati, non sine summa turpitudine ac dedecore, uel proprijs domib. exire, coacti sunt, metu trepidantes: sed ut, quod Sancta Ecclesia Catholica ageret, potius animi pietate, quàm curiositate aliqua, imitarentur. Nostra uero ætate, ex quo, iam tot tantisq. miraculis Ecclesia floruit, ac cõfirmata est, non mirum cuiquàm uideri debet, si non ita crebrò, ut olim, dæmones eijciuntur; præsertim, cùm nunc, sæpius ut pios in fide exerceant, pœnisq. castigent propter admissa delicta, quodammodo relinquantur. Hi, præterea, spiritus, sæpenumero homi-

mi-

minum deliquentium,exorcizando interuentu,sic vires acquirunt,ut energumenos deserere, minimè uelint; proinde exorcistis summopere cauendum, ne exorcizantibus,temerè quilibet adsint,qui etiã, pro ea, qua pleni sunt,calliditate, frequenter, & sanctæ Eclesiæ exorcismis aggressi, adeò reluctantur, quò, exorcistas,tædio affectos,deterreant; cùm tamẽ,magico ritu,quibusdam scilicet superstitionibus, figuris ac characteribus,atque (proh nefas) nimia pastorum negligentia, a nonnullis, Græcis præsertim, quos nostris in regionibus ac Hydrunti, Caloieros, vocant, impetiti, quandoque parumper, ac nonnunquàm multum repugnare uideantur,non sine maxima fraude,quo,nempe pacto,paulatim, fidem è mundo auferre,moliuntur: alioqui,dæmonem,vbi maius malum non subest, ab alio dæmone, quantumuis superiori,ac interdum dispari, expelli,non contingit: hoc enim modo,quo Græcis exploduntur, a corporibus tantùm, maximis interea animabus tenebris immersis,excedunt,cum id,quod forsan antea pœnæ tãtummodo erat,proculdubio,aßentientibus, in culpã cedit: qua de re,nec iure aliquo cogi hoc pacto, quin grande eo committatur peccatum energumenos, vt relinquant, poßunt, hocq; magis, quòd nobis omni commercio, omniq. familiaritati dæmonum, seuerè interdictum sit,nec eorũ ministerio,ob quod nos polluimur,peccatum,vti fas est; licet id sanctis ac iustis quandoque concessum fuisse, legitur,vti Diuo Iacobo,qui ut Hermogenem, ei afferrent, ijs iniunxit,

ac Simoni Iudæ, qui vt dæmones, proprias statuas suas destruerent, confringerentque, eis præcepit. Sanctis etenim, vtpote membris Deo ipsi insertis, obediunt, velint, nolint, propter eorum merita, & si eis, natura superiores sint; nihilominus tamen, diuino arbitrio & uoluntate, iustis causis & rationibus hoc exigentibus, sæpe, à pugna, victores recessere. idcirco diuersis angelis etiam, ne amplius, vel per tempora, de eo tamen, quo tētando, vitio, superati fuerunt, per tentatum uempiam accedant, vinciri ferūtur. Nec dum corpora occupant, eo ipso tentare, dicuntur, cùm in hunc modum obsessi, ratione impediātur, vnde, nec in merendi, neque in peccandi statu, esse possunt, tum præsertim, cum imaginandi potestatem conturbant: non enim hanc continenter vexant; sed interdū tres quatuorue dies, & amplius ab eorū desistūt uexatione: interdum sic animæ concentrant potentias, vt vel proprium motum impedire uideantur, vti satis ritè perspexit Ioannes Baptista Attendolus, vir, pius in linguarū cognitione versatissimus, omni scientiarū genere peritissimus, Dux Capuæ cū quendam exorcizaret enargumenum. præterea non omnes dæmones, ex æquo sic possessos, deserere, coguntur, cum ob varia occupatorum crimina, tum etiam, non minus diuersa, spirituum occupantium genera: adde, quod exorcizantiū omnium non sit par virtus & valor, perinde, vt cum circunstantium non sunt tantæ virtutes, quæ è diametro quasi penitusque, dæmonum vitijs opponi possint: ex quo cōsequitur, (vt & dictum

antehac)

antehac) quod non tantopere exorcizantium præsentiam, vim, & authoritatem, reformident; immò, quod inter exorcizandum, alij eis, quasi auxilio veniunt, ac occurrunt Spiritus; quorum aduentu, maiores uires recipiunt, horum uerò spirituum, omnium pestilentissimi sunt, muti, qui exorcizando, haud exire adiguntur vnquàm, nisi, vt eo, quo cæteri, loquantur, modo, nisiq. loco moueantur. qui quidem Spiritus, & si varia ac diuersa morborum genera, nostris corporibus, infligant, animabusque, miras imaginationes, excitent, quibus sic noster afficitur intellectus vt oculus, non clausus, rerum symulachris; in rectam tamen volūtatem, non est his vllum imperium; cùm hoc Dei, tantummodo sit: ea itaque sola in homine, verè immunis ac libera remansit, non tamen a miseria, postquam Adam præuaricando, Mundo tantùm attraxit malum, nec à peccato, nisi per filij gratiam; sed a necessitate, a qua & ante, & post, hæc animæ facultas, semper fuit libera. Nec tamen propterea, dæmones, quòd nequeunt peccandi, sic etiam non possint, peccati necessitatem, afferre, cùm in Phreneticis, imaginatricem virtutem impedire, ac in lethargicis, memoriam conturbare, sæpe cernere liceat. adhæc, hi rebelles ac tenebrarum Spiritus, haud semper tantas nobis tenebras offundunt, quàmuis ipsimet, nil nisi tenebræ sint, nec tanta nos caligine inuoluunt, vt omnem lucis conspectum, è medio tollant, cùm multa, quæ hominis commodum, nō tamen æternum, spectant, propitium dæmonem, Socrati reuelasse,

se,

(inquam) interdum, cùm crebro & ab Angelis, at tum altius ea nuntiantur, quæ vulgo fortunæ munera, appellant, ostendi contingit, quibusdam præsertim insipientibus, ceruicosis, ac prauis, quibus fortuna, Philosophorum more, amica esse solet, quo, his acquisitis, amplius, & alia ex dæmonum voto, peruersè agere, pergant. quod tamen non sic accipiendũ, quasi hi Spiritus, diuitijs aliquem, pro arbitrio, cumulare, & spoliare, queant, & si interdum nonnihil aliquid pecuniarum, adiecisse, reperti sunt; sed quod ijs, quo homines fallant ac tentent, oppugnatum veniãt, cùm ijs affluentes, facili momento, libidinis ac superbiæ, vitijs, sese dedant. hinc non absque causa, Saluator noster, toties in diuites inuehitur: his, enim, nil est, quod nos segniores ad amplectendum veritatis ac iustitiæ, via, (quibus ingressi, dæmonum laqueos euitabimus) reddere queat. Inde etiam earum copiam, nonnulli Theologi, spernere, consulũt, vti salutis animæ maximè noxiam, ac pestiferam luem, cum non infrequenter, vbi thesaurus, ibi & cor hominis, esse soleat: vel ipsa teste veritate, attestante. Ab his porrò spiritibus admonitum & Alexandrum, vt suis a serpentibus morsis militibus hiperbaton ederetur, ac Lysandrum quoque fuiße, narrãt, vt Aphutim vrbem, obsidione, qua eam cingebat, solueret, licet & a bonis Angelis, quoniam reges id proficisci, potuit. Nec tamen dæmones unquàm aliquos in bonum finem, siue bona naturalia, siue moralia spectes, peregre, quantumuis sæpenumero, pluuias, im-

bresque, terræ siccitate maxime id expostulante, sicut & ventos nonnullos secūdos, concitasse, visi sunt, atque etiam assiduè, contemptores religionum, increpauerint, obiurgarint, castigauerintque, vti Dionysium Syracusanum, Phlegiam totq. alios, quanquàm præterea, haud pauca, quæ bona viderentur, in somnijs, prædixerint, vti & per statuas, contra aliquos, quos tandem pœnis multarunt, locuti sint, quarum rerum exempla, gentilium suppeditant historiæ quæ omnia, & singula, non quod hominibus, benè cupere, vel etiam facere velint, voluntate eorum huic maximè repugnāte: sed quòd superstitionibus suis illusionibusq. maiorem fidem & authoritatem ijs concilient. hinc & propria eorum templa, ob neglectam, vel parum cultam religionis superstitionem, ijs ipsis authoribus, igne perire, vti Apollinis templū Delphicum, ter, Dianæ, Ephesi, bis, Cereris quoque Mileti, Argis, Iunonis, & Romæ, Apollinis, vti nimirum his rebus suam potentiam uindictamque, ostentarent, suosq. cultores magis allicerent. Tota etiam Potitiorum familia, spretis Herculis sacrificijs, vel vnius mensis spatio, extincta est. Adhæc non cuncti, æqualiter, quibusuis malis infligendis gaudent: certis enim classibus quasi distincti, his, in quibus præualent, vitijs, homines oppugnant, mira astutia, acie hac instructa, de quibus ducem suum, Luciferū, certiorem faciunt, varijs nēpe hominibus, quos hinc inde, per orbem, tentationibus aggressi sunt, hoc & frequenter, corporis adscita similitudine fecisse, visi sunt.

sunt. Horum, quilibet, ea, quæ inhabitat elementa, concutere, vel cõturbare, magis potest, alio. vnde fit, vt æthera incolentes, quos Siliurion, nuncupant, & si, reliquis minus noxij, varia emicantia signa prodant, hilares semper, mortalium damnis, gaudentes, ruinis calamitatibusq. omnis generis, præ lætitia, exultantes quasi, veluti qui aerem inhabitant, quos, nonnulli, falso tamen errorum, vti nos, pœnitere, imaginantur, cùm ex quo semel se a Deo auerterunt, nunc minimè in viam redire, nec velint, nec possint, hos heroas, dixit antiquitas. atque ex eo, quod quibusdam incantationibus, aerem, in nubem ac pluuiam cogerent, Neophidectas, Græci, vocauere, hos, nimbos, ventos, grandines, ac fulmina iaculari, ac etiam, lana, cera, argilla, lapidibus, ferroq. pluisse, ferunt. Verùm, ex his, qui in aquis degunt, marinos fluctus, nauigantibus submergendis, intenti, concitant, qui olim, quoties res, ex sententia in perdendis hominibus, minimè successerat, quasi tempestates compescendi gratia adessent, nautis sese ostendere, vti Nymphæ ac Tritones, & si frequentius, sub quadam luce, Castorem ac Pollucem, antiqui dixere. hanc & angelorum ministerio, conspici, non negauerim, præsertim nauigantibus bonis ac fidelibus. qua quidem in re, Philosophos, huius lucis causam a natura aut casu, petentes, errare, alibi diximus. Terrestres uerò qui sunt, solùm, varijs malis, terram diuexant, horrendis terræmotibus sæpè imminentium malorum signis adeo conquassantes, vt & flu-

mina, relictis alueis, cursum aliò, dirigere, visa sunt montes quoque non minus concussi apparuere. Ex his, nonnulli, cæteris, nocentiores, subterranei sunt, in specubus latitantes, vti olim in antro Trophonio respõsa dabant, ac in puteis abscõsi, lucifugum genus assiduè ad tartara tendentes, vnde Stygiam aquam haustam, ad nos perferunt, qua vsqueadeo elementa ipsa, inficere ac corrumpere solent, vt quasi ex Babylonica arca horrendam hanc nostri temporis luem excitent, sua virulentia ac contagio, longè lateq. omnia uastãtem, ignotã Græcis, Latinis, ac Arabibus, quos nequam ac diros, feralesq. Spiritus, Alastores, ac Palameos antiqui dixere, hosq. duntaxat, aquam & aerem corrumpendo, corporibus, vt dictum est, frigidis passionibus officere, ac incommodare, sicut cæteros, animis, insidias parare, plerique ex Platonicis, asserunt, horum quendam sub vetulæ forma ostẽdit Ephesi Apollonius Thyaneus, in quem grandi lapidum aceruo immisso, cessauit epidemia omnis horum spirituũ, in nos potestas, a nostris commissis delictis, profecta, iusto Dei iudicio. nec gentes aliquam ignorantiæ causam allegare possunt, lumine illo æterno cœlitus demisso, in ipso medio orbis terræ, satis diu iam fulgente. hos tenebrarum Spiritus, si uoluissent, nullo negocio, cognouissent; vel ex hac re sola, quod, & si horum plerique sese cœlestes esse, mirũ in modum, iactitarint; numquàm tamen aliquid signi in cœlo, producere, aut ostendere, potuere, sicut apud Hebræos Iosuah, veri Dei cultor, cuius iussu Sol

ipse,

ipse immobilis constitit, & Ezechias, in cuius gratiam, contra naturæ cursum, aliquot gradibus retrocessit, id quod & Iudæi, dum signa, ueritatem eminus, subolfaciendo, à Iesu, Saluatore nostro, quæsiuere: quod tamen, ne hac etiam in parte, eis deesse uideretur, sed potius ad se conuerteret, in ipsa cruce pendens, in mortis articulo ostendit, quo horum scribæ. hoc miraculo admoniti, certum, de eo, ut ab increata ueritate, factum, arrhabonem nossent, haberentq. Solis scilicet uniuersali Eclipsi, per totum mũdum, in ipso tamen plenilunio, tam admiranda, ac præter omnem naturæ ordinem, ut, uel ex hac ipsa, uerum Deum, de Deo uero, deq. lumine lumen, modo ipsi tenebras non plus amassent, satis perspicuè, oculis cernere potuißent. cùm Dionysius Areopagita, summus Philosophus uel Heliopoli, id conspicatus, dixisse feratur: aut Deus naturæ patitur, aut tota mundi machina dissoluetur. Porrò, quantumuis dæmonum potestas sit satis ampla, non tamen omnia, quæ eueniunt mala, ipsis authoribus, referenda sunt. Nam, cùm quatuor sint pœnarum genera, quibus cũcti, ob peccatum, obnoxij sumus; naturæ, nempe, ministerij, noxæ, ac maleficij; ex natura, tum mala prouenire, dicimus; cũ hæc à motu cœli, certoq. syderum influxu, promanant. à ministerio, quoties Deus per Angelos, iustitiam suam exequitur, sicut angelus pertransiens, Aegyptiorum primogenita, peremit; atque etiam cùm ex Senacharibi, Assyriorũ regis exercitu, centum & quinquaginta hominum millia, truci-

cidauit, ac Balthesarem, Babilonis regem, domi, vasis abutētem, occidit: noxa vero, tunc, cùm, Deus pœnas exigens, aliquam plectendi tamen, ipsis nequam Spiritibus, facit potestatem: qua nullo nimirùm modò nisi diuino iußu, vti possunt, nihilominus, cùm noxæ adscribuntur, non tam Dei mandatum, exequuntur, quàm suum explent desiderium, sponte sua malitia, adducti. quapropter, haud vmquàm ab his aliquid effectum, siue sub boni, siue mali prętextu, vel, quod naturæ referat, aut accidentis tantùm redoleat formam, quod tandem, malis, cedendo in pœnā, bonis verò, æternum cedat in bonum, eis malo non adscribatur. Hinc, tot, tantaq. portenta, prodigia, ac mira, cuncta noxæ effectus, his olim fieri gentibus; vt & in præsentiarum cunctis infidelibus, quibus magis eorum stabilirentur superstitiones, diuinæ iustitiæ nutu, permissa sunt. quo factū, dæmonibus procurantibus, vt Anthei cineres eruti, imbres cierent, ac Mineruæ penes ædes, sacra non putrescerent, & Pethiliæ in Philoctetis sepulchro, cinis, vehementibus ventis expositus, non dissiparetur, atque Paphi a Veneris templo, cùm vbique circumcirca plueret, pluuia tamen arceretur, ac ut apud Peneleos idolum uisum, cunctis terrorem incuteret; qua etiam de causa, & Troiæ, quondam Palladium, vt nunc aurea poma Mauritaniæ fatalia extitere, & quo protinus die, Miagro, apud Eleos, litaretur, muscæ omnes interirent, atque ut apud Aegyptios, Ibes confestim serpentes uoraturæ, uocatæ, aduolarent, ac

na-

nauim filo tantùm uestales ab undis educerent. In qua, porro, pœna infligenda interdum maiora, quam pro eorum natura, par erat, quod solūmodo Dei ministri essent, miro, diuinæ iustitiæ ordine, his committi consueuit spiritib. uti apertè manifestatur, Augustini authoritate ex Lothi uxore, in salis statuam, per eos, transformata, ac ex temporaria, animas punienda, potestate, utrumque enim eis, ut a propria ipsorum natura fieri, haud est integrum: verumtamen, tum nuncupari a maleficio, effectus contingunt, cum a maleficis, omnium hominum profligatissimis, patrātur, quod ut succedat, uarijs efficiunt potionib. herbis, lapillis, animalium sanguine, mortuorum oßib. serpentu exuuijs, humanis unguibus suspensoru linguis, oculis eorum funibus, ac capillis, quibusdā uerbis sacris, quæ tamen singula, in extremum Dei contemptum, ut sacrificia, uel ipsorum nutu, ne dicā uerbo, eis in omnium hominumq. summam perniciem, inuenta, offeruntur. quos quidem effectus, cum frequentius quibusdam fiant imaginib. quo ueritas & de his, patefiat, pertractandum est. Sunt itaq. omnes hæ imagines, quib. hoc superstitiosum genus hominum, utitur, duplicis differentiæ, repertæ. quæ enim ex astrorúm conficiuntur aspectu, astrologicæ appellantur; at quæ sine syderum aliqua obseruatione, necromanticæ; illas a cælo pendere, nec ad rē aliquid conferre; nisi sculpantur in materia pretiosa, ut auro, argento, ac gemmis, atque etiam alijs congruētibus metallis, corporiq. diu adhæreant, cōpertum

tum est; has verò, neglecta stellarum obseruatione, cudi, haud quicquàm interesse, aut, in nobiliori vel viliori subiecto incidantur, atque etiam sine corporeo contactu, effectum consequi. Vtrasque dæmonum fraude, & confici, & gestari, constat, diuerso tamē pacto, illas tacito, has verò aperto, rerum rerum peritioribus, veritati innixis, validis respondendo argumentis nonnullis, horum opinionibus repugnantibus, id asserentibus, neutrum etiam, & qui eas conficit, ijsque confectis vtitur, crimine carere, dicunt. quandoquidem, de Astrologicis nūc loquēdo, in quibus aliqua videtur difficultas, cæteræ, vel ipso, nomine exosæ sunt, eum, inquam, vel ad Solem Meridianum, cæcutire, necesse est, qui his nil uirtutis cū nec a se, ceu, nec, quibus nos signamus numeris, nec a cælo, cùm figuræ cœlestis influxus, sint incapaces, quò inter primas qualitates, nequaquàm numerentur, esse apertè non videt; alioquin, secus si foret, ensis, qui ex se hominem perfoderet, syderum aspectu, cudi posset, & sic, quas narrant pueris, fabulæ, essent historiæ, nec Græcia, ullius mendacij, author fuißet. Vnde nam ergo hæc virtus, si his accidentibus hic non conuenit effectus, nec a se, vt dictum est, nec a cælo? restat igitur, vt horum nequam Spirituum, technis, istæ imagines, characteresq. repertæ sint. hominibus persuadendo, vim ac uirtutem aliquam, a cœlestibus in has defluxam ac deriuatam, imaginibus, quas dū interdum Indos, ex altißimis montibus, in nono cælo, conspexisse, nonnulli fabulantes, fingunt, grauiter

er-

errant, ac delinquunt. Nec his obstat, quod de Moyse, in medium afferũt, qui, quòd artis Aegyptiorum esset peritissimus, duobus ex auro sculptis annulis, recordationis scilicet, & obliuionis, hanc suæ coniugi uirtutem tradidit, ut cum eum, absentem, uel memoriæ tener[et] uel etiam obliuioni dare uellet, alterũ gerendo, e[ff]iceret: sic nec, quod Iosephus refert, de Eleazar[i a]nnulo, quo quondam dæmoniacum curauit: nullæ enim, ueteri, in testamento, his, animalium prohibitorum, quib. diabolus tunc subesset, imagines, in usu erant, nec etiam refert, quod Antiochus, sub quadam imagine, sibi ostensa, de hostibus, uictoria potitus est: non enim, ob eam, quam ex se, (ut gentes credebant,) uirtutem continebat; at, ut altioris erat erga se, quia Regem, uirtutis indicium, nec etiã, quod cum multis figuris, a cælo, astriq. rectore, ortos, secretiores ferunt sapientes, eorum, quæ postea operarentur, uti iam haud multis ex hinc annis, uidere licuit, quodam in lapide, serpentem, affabre, cæli motu sculptum, apud Germanos, in Sueuia, magna anguiũ inuolutum multitudine, ac Salomonis quoq. in Saxo excisum sigillum, in agro Veronensi, quo forsan, euenit modo, cuidam, quem nos, homini probo, & in magna constituto dignitate, qui natus, cùm angue in numero, omnes a serpentibus demorsos, uel saliua tantùm, sanitati restituit. Quandoquidem pleriq. omnes, quotquot earum sunt, eiusmodi imagines, ut figuræ, nil uirtutis, (ut paulo ante etiam dictum est) habere queunt, uel sint a cælo effictæ, uel

fur-

furtim dæmonum fraude impressæ, vt dicitur, de Se leuci anchora, quam eius mater, cubans cum Apolline, accepisse, in annulo, gentilium ferũt historiæ, vel etiam sub cælesti sint influxu, ab Astrologis, conflatæ, vt quæ narrantur de nouem Musis, in quibusdam lapillis, quibus gestandis, Pyrrhum, admirabilẽ memoriam nactum aiunt, ac, quæ sub septem Planetarum sculptæ annulis, Apollonio Thyaneo ab Hyarchia, Brachmanum Principe, exhibitæ, quibus singulis, pro dierum numero, gerendis, tamdiu totum terrarum orbem peragrando, vt iuuenis aliquis, semper fortis ac robustus vixit, ac quæ inuenta est, in Nilo, Thaulomane, apud Maumethas, Pontifice, qua Crocodili, cicures redditi, morsu non nocebant, ac quib. serpentes fugati Byzantio legũtur: quibus etiã imaginibus olim Aegyptus, cui Græci cunctas sciẽtias acceptas referunt, eius vteretur, in necessitatibus, non quòd Aegypiij, cum multò tamen peritiores essent, has vsurparent figuras, quòd ab his vllam uirtutem, sibi acquirere, crederent: uerum, ut harum aspectu, quid earum materia, cui maior a cælo, propter frequentiorem eius, sub propria stella, infusionẽ imprimitur, quam herbis ac lapillis, contineret, recordarenter, his, quæ gestarent, animo magis excitati, facilius cælestes influxus, quasi somniũ, dormitaturi, ob iacẽtis, viridi in ripa, imaginẽ susciperẽt: cætera omnia dæmonum fraudes, doliq. sunt, quibus, præter hæc aliqua affingendo, aut credendo, ingens committitur crimen, horribilius in moribus portentum,

tum,

tũ, quàm in natura monstrum. Qua de re, & Theologi bas, vtpote occultas dæmonum fraudes, detestantur maximopere, ac execrantur, nec profectò, temere, cùm, si uir tis aliquid, his imaginibus a cælo influeret, non t poru longitudine, harum virtutem, cum ipse rer neant, nec viuunt, vt nonnulli imaginantur, cei aliquo tantùm tempore, exolescere, ex perii fore, neque multa, naturam rerum excedentia, facta fuissent, sicut patet, de Gygis, ac Paracelsi, annulis, quibus alter, inuisibilis pro arbitrio, reddebatur, alter verò, annulum digitis gestans, hostibus, magno terrori ac formidini, fiebat, atque etiam de Theraphim, quibus inspiciendis, Laban, multa colligebat futura, nemoq. eius potestatem, (vt Hebræi aiunt) euadere potuit. ac quibus Michas, idolorum sacerdos, vtebatur, quibusq. Hebræos, crebriùs in idolatriam cecidisse, eorũ affirmant Rabini, cũ multa ex his, eorum augerent diuitias. Cæterùm, eæ, quibus sydus non inspicitur, industria ac arte quadam, quo, malefici, male agendo strenuè pergant, à diabolo introductæ sunt, (vti meminimus) nullis nõ execrandæ, eo, quòd suis quibuslibet dæmonib. sua etiam signa, instrumenta, charactereſque adscripti sunt, quos sibi magnorum principum instar, de industria, vendicauere, grauiorum longè malorũ causa sunt, cùm aperta, quasi horum pignora sint, crebrius à maleficis, vel proprio sanguine exarati: aliæ ad lasciuiam, discordiam, timorem, ac dementationẽ, aliæ ad ægritudines, occultaq. homicidia fiunt. Rursus ali-

aliquæ, contra uenena, morbos, fulgura, procellas, latrones, hostes, feras, odia, serpentumq. morsus, usurpatæ. ijs itaq. uaria morborum inferunt genera, ergastula frangũt, elementa ligant, & nulla, non mala, perpetrant, ut ex parte uidere licet vel ex Nectenabi quibusdam simulacbris, ex quibus, quot cereæ imagunculæ, aqua, proprijs manibus, ... mergebantur; tot hostium nauigia, in mare perirent, deq. Bathi, Tartarorum Principis uexillo, cui character X, Græcorum literæ, haud absimile, pictus erat, terra percussa, ex templo, tali, tantaq. caligine, Polonorũ acies, quæ penè Tartaros profligarat, obducta est, ut eius causa uicti & in fuga uersi sint. Atque de Duffi, Scotorum regis, ægritudine, qui, dum eius imago, a malefico, igni admoueretur, in sudorem soluebatur, carminibusq. quibusdam mussitatis, perpetua detinebatur uigilia, sicut etiam, cera liquescente, ad extremam reducebatur maciem. Quibus etiam horribilibus ac nefandis imaginibus, ac characteribus, sæpenumero adiungunt hi sceleratissimi homines, ut maiorem Dei contemptum, dæmonum instinctu, uel Chrismatis oleum, & alia id genus, pleraque Sacramenta, interq. has tetras diaboli imagines, ac diras laruas, sanctissimam Crucem, antea tamen suo ore abnegatam, ac ter, quaterq. (horresco dicens) pedibus conculcatam, interponunt, cum quibusdam granis ligulis, uestiumq. lacinijs, at eorum, in quos ueneficia eiusmodi struũt; quibus dæmones, quicquid ex eis remansit, sic operantur, ut uirtutis

contactu, multa, pro eorum, qui hæc parant, deside-rio, efficiant. Præterea, occultis cum dæmonum no-minibus, mortuorum vngues, capillos, ac ossa, addũt, præsertim eorum, qui, vt dæmonum propria manci-pia, desperati e quadam, laqueo, sibi mortem con-sciuere, qui diabolus, non ob materiam tantopere delectatu s ,quòd quæ Deus ei pœna adscripsit, si-bi hon ris gò, ab homine exhiberi, videt. quamo-brem & se pentum exuuias addi uult, quæ tandem omnia, membranæ inuoluta, in triuijs sepeliunt, & absc dunt; aut, quod frequenter ibi, diuersi dæmo-nes, ex diuersis sibi obuiam fiunt locis, vbi & Sata-nas olim Mercurij nomine colebatur, aut furtim sub ianuarum liminibus, occulunt, eorum scilicet, quibus hæc venena præparant; tum quòd facilius, quos uo-lunt, transeuntes, inficiant; cum, quod limina quon-dam sacra, veteribus, habebantur, propterea, quòd in ijs, Dagon, Syrorum Idolũ, ob Domini arcam, ce-cidit. Mira profectò res, dæmonem clam, eo loci, di-uinos honores, sibi vendicare, vbi olim aut palam co-lebatur, aut certè ignominia aliqua affectus fuerat. Quibus diris, supra dictis, & interdũ in aliam inie-ctis, nefanda mala, ijs, perpetrasse, reperti sunt, vt & oppida, sicut paucis ab hinc annis Schilstadiũ apud Germanos, combusserint, nõnulla autem ex his ma-la, propria pharmacorum uirtute, fiunt, quædam ue-rò eis addunt, non quòd sine his, maleficorum uota, non sortiantur effectum, cùm hoc ipsi dæmones præ-stare possint; vel scilicet particularem impediendo influ-

influxum. Verùm id agunt, vt malefici, vel suis manibus hæc conficiendo, criminis socij magis fiant, Deumq. contumelia simul cum ipsis, afficiant atrociori, quo dehinc pœnas quoque grauio[illegible]es sibi attrahant accelerentque. Eius itaque ge[illegible]ris, malorum, longè maximorum, ut diluuiorum, in[illegible]iorum, authores sunt dæmones, per maleficos, su[illegible] instrumenta operantes, sic ex aqua interdum, ingent[illegible] e[illegible]citant imbrem; at non à contrarijs, ut ab Helia factum legimus, qui & aqua ipsa, ignem suscitauit maximũ: neque id mirum, cum dæmoni necesse sit prius, [illegible]aturam, dies ac tempora obseruare, uti nuper a quodam mago, animaduersum est, qui sub Martis horã, schedula, ranæ cuiusdam ori indita, ac in lacum, unde erepta fuerat, immissa, horrenda procurauit tonitrua, atque eiusmodi interdum mala hisce, damnatorum figuris, uel etiam absque ullo contactu corporeo, operari, ut dictũ est, in quos structa sunt: cum tamẽ per Astrologicas id nequaquam efficiant, nec sine fraude solita, ne scilicet, detecta fraude, Astrologi in posterum astra colere, desisterent; quod & forsan magis, in causa est, ut dæmon, in leonis forma apparendo, coràm gallo, euanescat, quàm quod sit, (ut Platonici uolunt) plus solaris. cù[illegible] [illegible]opterea, & astris, numen quoddam adscribant, & his necessitatem addant; quibus omnibus, hæc scelera committentibus, crebrò dæmon multa, quæ in hoc uitæ curriculo, pollicetur, præstare posse, nihil obsistit, nulla, in altera, potestate, ei relicta. quandoquidem, his cunctis,

quas

quas ij promi... unt, rebus, abuti possumus, ipsis nobis persuadere hoc satagentibus: hinc quod ob crimina damnamur, nostra voluntate, accidit, diabolo non nulla potest...e, iure diuino in nos facta, quo nos exerce... ...lites Christianos, ne ignauia quadã, salu... ...cturam faciamus. Inde huius vniuersitat... ...tor & dominus, auro & argento, Mam...on ...praeesse, innuit, cuius, vsum, verum, am... ..., honore & praemio, abusum verò, se... ..., pœna & ignominia, perpetuum, affici... e... ...unt, vt qui summo & æterno bono, hæc creata, & caduc..., prætulere, neque id iniuria, cùm, si æternum viuerent hic, vtique a peccando, & abusu rerum creatarum, haud desisterent. Neque cuiquam mirum videri debet, quòd malefici, tot tantaque mala, etiam, quæ dæmones per se, nequeunt, procurant, hominibusq. accersant, cùm, qui in via reperiuntur, (vt Theologi dicunt) amplius, quàm, qui in termino existunt, delinquere, ne arbitrij libertate priuentur, optimo iure, permittantur. Præterea, quòd dæmones, & malos, pœna multarint, vt, Mariam, sororem Moysis, aduersus eum susurrantem, & bonos, multis supplicijs, vt Iob & Tobiam, afflixerint, haud alienum, censendum; cùm interdum & in sanctis, propter originis peccatum, quo ad pœnas has corporeas, plectendis, iustitiam suam immutabilem ostendere, consueuit, vtendo, horum spirituum in ijs, opera: quam prouinciam ideo eis demandat, vt bonis futuro bono ac premio ampliori, ipsis uerò diris ministris,

ſtris,acerbiori malo,ac cruciatui,ced[illegible].quod dæmo-nes etiam, ſubolfaciendo,non ita frequenter,tantaq. furiarum ardoris impetu,ipſos Sanctos, ac prauos, aggrediuntur,quos tædio,vt vincant,crebro pertentant . mirum enim in modũ,& ſupra [illegible] [illegible]edi po teſt,beatorũ merita, timent , hæcq. ta[illegible] [illegible] exhor-reſcunt, vt maxima afficiantur triſtitia, [illegible] [illegible]orum nonnulla, Eccleſiæ theſauris,recondi, no[illegible] [illegible]rent. Nec tamen quaslibet corporeas pœnas, ſa[illegible] biſq. hominibus,ita vt prauis ac malis,infer[illegible] [illegible]o rum eſt arbitrio;quando quibus,ab horum pot[illegible] [illegible]te, eos,eripi, aiunt , ne ſibi præſtringi ſenſus , nec exte-rius,nec interius,aliquo,queant,pacto:quod ideo ſit, ne eis, ob haſce illuſiones, merendi via, intercluda-tur;eoque magis,quòd maiora,hæc in alijs, quàm in ſeipſis , pro Chriſti amore,ferendo, præmia merent, vti per Diuum patuit Macharium , veriſſimè , cui, quædam oblata puella,quam in mulam,vulgus, con uerſam eſſe,exiſtimabat,haud alia ac mutata,quàm re ipſa erat,effigie,apparuit . Verùm,vt, quid inter-ſit , inter hunc uel illum morbum , qui ex alicuius, vel exceſſu,vel defectu,humoris peccantis,qualita-te,proueniunt,ac quando à Dæmonibus proficiſcun tur , clarius innoteſcat , quod & doctorum plerique animaduertere potuere, hoc eſt , quod qui a natura, vel potius præter naturam diſpoſitionem , ob humo-rum intemperiem , vel continui ſolutionem , in hoc naturæ imperfectionis ſtatu,oriuntur,ij ſenſim vires acquirunt,donec ad ſtatum perueniant,adeò vt inci-

pientes,

piẽtes, uix sensu percipiatur dolor aliquis: huius tamen contrarium, a dæmonibus accersitis, morbis, usuenit, ubi uel statim initio, nullis peccantib. humoribus in causa existẽtibus, eiusmodi morbi, grauißimis symptomatibus ac doloribus, sese produnt, omnia, remediorum genera respuentes, ex quibus uix unquam aliquis, restituitur medicorum opera, confisus, uti nec Asa Rex, quantumuis eis fidem habebat, in pedum dolore, conualuit, nec Cuthei, peste afflicti ob alieno Deo, à proprij loci consuetudine, cultum [illegible]bitum, liberari potuerunt, quod tum uel maximè fit, cum dæmonũ nocendi potestas, ab angelis non imminuitur, peccatis nostris, pœnas, diuturniores, commerentibus, ubi mala, cunctas remediorum uires, exuperantia, morbosq. infligunt immedicabiles. Et hoc quidem, uel interioribus nostris humoribus corrumpendo, uel exterius, occulto tamen, & qui sensus effugiat, modo, pharmaca adhibendo, quorum uires uel singulorum, singulas & minimas, applicandiq. modum ac tempus, ad unguem callent, ac perspicacissimas habent, longè in his naturalibus cognoscendis, omnem humanum captum & intellectum, excedentes, nec in ijs etiam conquirendis, & singulis ex suis locis petendis, aliquo longo, ut nos, indigent tempore, cùm uel in momento, ad manum sint omnia, non tamẽ hoc ita accipiendum, quasi per instans, quod Dei solius est, operari poßint, mira tamen celeritate, cuncta eiusmodi conficiunt, operanturq. tempore solummodo continuo, a discreto, quo

eorum mensuratur, vti angelorum natura, internæq; actiones, oppido, quàm diuerso. Neque & hæc res, tanta admiratione digna est, quòd dæmones, cũ sint incorporei, loco persistant, vbi non mole, ac virtutis quantitate, obuersantur, quo fit, vt loca, haud secus, ac voces emissæ, audientium corda, contingant, quibus dolorem, tristitiamq. afferunt, aut etiam, veluti Lunæ vigor, cerebrum morbum comitialem patientis, afficit, hoc etenim modo ipsi locum continent, ac non à loco, vt cætera corpora, quæ, ob quantitatem circumscribi, necesse est, continentur. Nec tamen hos Spiritus loco inesse, ob eorum operationem, vt aliqui volunt, dicimus; cum, loco, vt sint, vel ob substantiam indigent, quàmuis alicubi consistere, ex actione eorum externa, percipitur; nec eis, quod hoc motu, opus habent, quicquàm ex eo, imperfectionis, contingit, cùm non, vt propriam perficiant naturam, quam perfectissimam habent, loco moueantur; sed, aut, vt quod ipsos latet, addiscant, (cum facultate noua vtique discendi, minimè careant) vel, quodpiam, cui potissimum rei intenti sunt, malum, procurent, remq. ex sententia conficiant. Neque enim omnes, medium prætereundo, ex æquo, ut ad certum ac destinatum locum appellent, suam ipsorum virtutem applicare, valent. nam vt quantitas corporea, diuersum, pro eius magnitudinis diuersitate, locum occupat: ita spiritalis etiam, quæ nihil aliud est, quam ipsa uirtus ac perfectio, maius spatium, vbi nobilitate ac excellentia, præstat; sua virtute, continere potest.

test. Hinc fit, ut horum spirituum superiores, citius ad locum propositum, quàm inferiores, perueniant; neque ex eo, quòd corporibus carent, tres, vel duo, vno in loco, esse possunt, cum omnes, eundem, quo accedũt, modum, sibi præscriptum habeant, nec obstat, quod crebrius, plures dæmones, vno in homine inesse reperti sint. quoniam tunc, neque quem occupant, locus, vnus est, nec ob quod opus accedunt vnum, at varia, vt corporum fecerunt varia loca, eorumq. diuersa crimina, ob quæ, septem eiectos a Magdalena, dæmones, in Euangelica historia legimus. Præterea, hi Spiritus, non omnes, per maleficos, æqualia mala infligunt, cum magis per hos, ac per alios noceant, damnumq. dent; quandoquidem his, qui diutius ac cæteris arctiori ipsorum perfidiæ astricti sunt iuramento, maiora quoque damna noxasq. inferre, datum est. Ex quo consequitur, quòd eorum aliqui, vel solo oculorum obtutu, ne dicam, vt reliqui Sagi, officiant carminibus, nudis verbis, sonis, suffitibus, ac odore, per quæ, non tantùm varia morborũ genera, ut dixi, hominibus accersunt, verùm & ipsos spiritus in corpora immittant, atque sic interiores sensus dementant, ut res, alia ac diuersa, quàm re uera sunt, figura, colore, ac quantitate, ipsis uideantur, & ex eiusmodi stultis iam factis sic tãdem insanos, quos opprimunt, efficiunt, ut sese, metamorphosi quadam, quam tamen rerum naturæ ordo, non admittit, uel in lupos se transformatos esse, somnient; antiquum profecto ueneficium, in Arcadia primũ, Ioui Lycæo sa-

crificio peracto, quodamq. lacu transnatato factitatum, vbi quendam Demeratũ, degustatis immolati pueri, extis, in lupum conuersum, veteres scribunt. Recẽtiores verò in Prussia, quod a testibus quasi oculatis etiam audiui, ex quibus vnus extitit Ioannes Faber Prutenus linguarum cognitione ac scientiarum varietate maximè perspicuus, vti & in Cyp, Veneri olim dicata insula, actitatum, aiunt; nec ferè est mensis in anno aliquis, quò non eiusmodi, ad ignis rapiantur supplicium in Liuonia, ac in Moscouia, vbi multos in animalia versos, propinatis poculis quibusdã, apud classicos authores, legitur. sic & in Congo crebro, quod in lynces transformentur, quosdam castigari perhibent. sic & olim Caietæ a Circe, Vlyssis socios, mutatos, scribunt, idemq. in aliquos miseros patratum, quibus, tanquàm iumentis vti, cõtigisse, meminit diuus Augustinus. quod Appuleius quoque se, a quibusdam veneficis, passum, affirmare non erubuit. Quæ quidem omnia, nil nisi dæmonum illusiones, ac præstigia esse, nemo est, vel leuiter saltẽ in Canonum ac Theologiæ studijs, versatus, qui ignoret, aut de hac re ambigere queat. Quoniam, quamuis materia, (vt & dictum est) nullo pacto Satanæ, quòd ad rerum mutationem, nec quòd ad augmentũ obediat, cùm formæ eius potestati haud subsint, at Dei tantum Optimi Maximi, cuius quidem infinita virtus, tam ad materiam, quàm omnium rerum formas, sese dilatat, ac extendit; tamen, non est, quòd haud ei pareat, vt mobilis, quemadmodum diximus

quò

quò fieri poteſt,ut corpora aliter, quā ſint, præſtigio videantur, iudicenturq. quod non ſubdola manuum agilitate perficiunt, qua multa multum præualuere antiqui,& adhuc excellunt Hyberni,nouiq.orbis incolæ,vnde hanc artem, denuò nobis aduectam tradunt,nec naturalium rerum,quadam applicatione, & ii poſſint,ac interdum agant,uti olim agebant Aethiopes,apud quos hæ res, in vſu ſunt frequentiſſimo,copiaq. maxima:at multo magis propria, quam habent,phantaſmata,conuertendi,poteſtate. Quo quidem modo, hi perfidi ſpiritus, ſub aurea maſſa, Diuo Antonio,apparuere,ac ſub lactuca,cuidā moniali, qua etiam præſtigiatrice ac Pythonica arte, Cracam, Noruagicam magam, in uaccam conuerſam,Frōtonem cornibus,cùm ferro occidi nequiret, peremiſſe,ſeptentrionales perhibent hiſtoriæ: in quā etiam uaccæ formam,ſimilem in modum,transfiguratam,quandam Auguſtinam Cordubenſem lenam ac veneficam,non ita pridem, multa mala patraſſe, Guatimalæ,in quādam Beatricem Cueuam, eius regionis præſidem,noui orbis ſcriptores, referunt. Et, quamquàm hæc,& his ſimilia poßint, hi profligatiſſimi hominū,dæmonum nomine, non tamen omnib. ea inferre queunt, cum haud paucos mortalium reperias,in quos his ſpiritibus, nullum eſt imperium, eos nempè, qui in eiuſmodi dæmonum mancipia. Deum prę oculis habentes, publica animaduertunt pœna,ſacroſanctæ Iuſtitiæ diuinæ.quod ſi potius curioſitate aliqua aducti faciant, crebrò a dæmonibus

ſic excipiuntur ac impetuntur, vt & mortem interdum inferant, quemadmodũ nõnullis accidiſſe aiunt. Quòd verò probis iudicib. & rectè munere ſuo utentibus, nocere non ita poſſint, ea de cauſa fit; quòd, ſi & in hos aliquid iuris haberent, in ipſum Deum, cuius officium funguntur, (quo nihil abſurdius) id et habere viderentur. qui etiam mane luſtrali ſe a a, cùm animi deuotione, conſperſerint, quiq. ab angelis aliquid beneficij conſecuti ſunt, & orti, vt nonnulli produnt, ſub certa quadam cæli facie, ſicuti qui Martem in propria domo, aut in noua habuerint, nec Iupiter in eorũ horoſcopo fuerit, horum enim aſpectum Dæmones refugere volunt, vt ſerpentes, ob aliqua mußitata carmina incantantium, aut, ut rectius dicam, præſtantiſſimi cuiuſquam exorciſtæ, efficaciſſima prolata uerba. quod equidem dicerem, cùm dæmones planetarum configurationibus, vtpote, incorporei, minimè ſubſint, sũma id aſtutia effingere, quò cæli inſpectores, aſtris, numẽ adſcribendo, uel ex hac re, maioris erroris cauſa ſint, aut quòd eorum, quod percupiunt, maleficio, minimè, hoc irradiati ſidere, ſubdantur, aut potius inquam, quòd hi illum, diuino numine, ſortiti ſunt terrorẽ, quẽ Hebrei pahat פחד *appellant, ut forte, qui ueram Cabalam cum Aſtrologia coniungere, ſciuerint, bene norunt; de quo Iacob, ad Laban inquit; Niſi terror Iſahac patris mei mihi præſtò affuiſſet, forſitan nudum me dimiſiſſes. Cæterum, ut ad inſtitutum nos reuocemus, hactenus itaq. hac de re, atq. præſtigioſa rerum trãsformatione;*

ne; reliquum nunc eſt, ut de exiſtenti ac uera tranſmutatione, quamuis curſim, moreq. ſolito. In qua quidem, & ſi dæmones multum ad conſtructionem materiæ poſſint; non tamen formas imprimere, ſed occultis motibus, occulta ſemina ſub cælo addendo, magis naturam adiuuare dicuntur, ut, quæ uolũt, ſuc cedant, quàm quòd uerè proprioq. modo, hanc rerum mu tionem ipſimet peragant. Neq. id in omnibus animantib. agere queunt; cùm horum poteſtas, dun taxat in his, quæ ex putri naſcuntur materia, ac ex imperfecta quadam miſtione proueniunt, ſeſe extendit, ac dilatat. Quò fit, ut quæcumq. Pharaonis magi, Mambre ac Iambre fecerunt, nullo præſtigio, nullaq. deluſione effecta, ut aliqui aſſerunt; at uera fuerunt; neq. hæc res adeò peregrina eſt, ut credi non poßit, his ſpiritibus tantam cælitus fieri poteſtatẽ; cùm Deus & maiora, qua eſt prouidentia, magicis artibus perfici ſinat, quò pericula fraudes amantiũ, in eis decipiantur, & niſi reſipiſcant, prorſus pereant; ſimplices uerò, ac fideles, cautiores fiant, taliaq. uenena fugiant, potius quàm admirentur; præſertim cùm magi eiuſmodi prodigia, non omni tempore, ex æquo, producere queant, vbi ſæpius, diuina pietate, angelorum miniſterio impediantur: qua etiã de cauſa, nihil eiuſmodi malorum, in locis ſacris ope rari poſſunt. In eiuſmodi autem producendis, mira uelocitate utũtur, mille artifices, materiam iam pro cęli influxu ſic diſpoſitam, non ignorantes, adeò, ut non tantùm in procreandis muſcis, ramis, ac cimici-

bus sint promptissimi ex tempore: verùm & quæ longiori tempore naturæ modo, circa materiæ dispositionem requirunt, eadem facilitate peragant, vt in anguibus, muribus, multisq. alijs animantibus, quæ producunt, uidere est, tam terrestriũ, quàm in aquis degẽtiũ, quorũ haud pauca fieri ad Nili ripas, asserũt. Hoc genus è limo, solis calore, effingi, atq. animari, ut etiam in Hybidrib. insulis, nonnullas aues, anseribus non dissimiles, in Oceano, ex ligno putri, produci ferunt; quòd, cùm Philosophorum optimi, non inficias eant, non dubitandum, quin hæc, & alia maiora, dæmones, possint, cùm rebus vires addere, easq. pro cuiusq. naturæ indigentia fouere, optimè calleãt; tum præsertim, cùm horũ formæ, è materiæ quasi gremio educendæ sunt, si quidem singularũ elemẽtorum uirium, quæq. harum portio, ad compositionẽ reliquorum, maximè faciat, constellationumq. sunt peritissimi, ac quasi, ut dicitur, articulos suos sciant. Proinde equidem crediderim, eos, non modo metalla, in aurum conuertere, Mercuriumq. fixum reddere posse, in quo tantopere, continuis æstibus desudant nostri alchimistæ: sed & alia monstra horrenda, Chimeræ similia, quæ cùm nullius propriæ speciei sint, Philosophi naturæ errore perduci asseruerunt, nonnunquam his auctoribus, fieri, velut non ita pridem in Brasilia factum scribunt, vbi quoddam monstrum, horrẽdum ac terribile uisum est, altitudinis, palmorum septendecim, tectum corio, lacertæ haud dissimili, mammis prætumidis, ac dependentibus, brãcis leo-

num,

num, oculis rigentib. flammisq. scintillantibus, sicut & lingua, peremptum maximo cum stridore, Sathanæ dominium, à Iesuitis, per quos Deus hoc ultimo sæculo, ceu alteros Apostolos, sibi gentes colligit, inde expelli ostendit. ac alterum in Saxonia, ad nemus Hasbergense, antequàm Lutheri hæresis, euulgaretur, admodum prodigiosum ac horrendum non minus conspectum, accolarumq. manibus elapsum, Catholicæ fidei præsetulit mutationem. Proinde, non ab re, philosophus, monstra non putat alenda, cùm rarò apparere soleant, quin ingentia mala, non portendant: ideoq. antiqui augures, ac Romanorum aruspices, eiusmodi visis, supplicationes publicas decernebant, vt mala impendentia Imperio Romano Iupiter placatus, auerteret, non ignari, & si à natura prouenirent, nihilominus tamen, altioris numinis signa esse, scilicet ab antiquis patribus, qui eiusmodi, ira commotorum numinum, indicia credebāt a summo Iano, sic Noba, qui religionis cultum ijs præscripsit, præcepitq. ob uineam, quam plantauerat, Aramea lingua nuncupari, cæptū est: quē cultū postea, dæmonum, cū hominib. societate (vnde & Ilias malorum reliquorum) corruptum; ac exinde diabolo, qui summo Deo, ac vero Ioui dicatus erat, consecratum affirmant. Hæc autem gentium portenta, non miracula, vt aliqui volūt, sed prodigia potius, ac etiā mira, dicenda sunt, eo, quòd miracula, totius naturæ vires exuperent, Ecclesiæq. propria ac peculiaria sint, quæ dæmonib. vt quæ certis circumscripta sunt limi-

limitibus, sunt ἀδύνατα, καὶ ἀμύματα, impossibilia, & inimitabilia (quamuis non unquã diuino iussu, pœnas sumpturi insigni præsertim de facinore maiora etiam his, facere, non negauerim, ut in Loth patet uxore, quam in statuam salis eorum præter naturam conuertendi, quod in naturam, ut Glosa inquit, peccasset, datum sit) hinc haud Prophetiæ dono, dotati sunt, cùm ea rerum cognitionem complectuntur, quæ ad Ecclesiæ ædificationem spectant, quæ prædicta, quò minus sortiantur suum effectũ, fieri nullo potest pacto. Dei enim spiritu hoc proficisdi, cuius ipsi sunt prorsus incapaces, sole meridiano, clarius est. Nec facit ad rem, quòd quidã infideles ac praui, angelico ministerio, de nostra salute, uaticinati sunt, Vt Sibyllæ Balam, Hydaspis, ac Cayphas: hoc enim eis cõtigit ob publicæ iustitiæ signa, quemadmodum neq. hoc ab aliquibus, oppositum, ualet, Dæmones fidem habere, Christoq. credidiße dicentes. Iesu, cur uenisti ante tempus, nos torquere. Etsi enim Christum, dum prædicaret, uerum Meßiam, in lege promissum, cognoscerent, minimè tamen de eius uera diuinitate simul, certi esse, unquã potuere. Cùm in rebus super naturalibus, non secus, ac noctuæ, ad radios solis, in dies, magis magisq. cæcutire soleant, ob eorum obstinatam, confirmatamq. malitiam, qua, ceu callum ex tanti temporis diuturnitate, obduxere, idcò coniectura quadam, non sua sponte, Christum, propria uirtute, eiusmodi signorum auctorem, Deum fatebantur. Quo circa hæc eorum confessio, laudis attributio,

tio, nullo bono ipsis cedere potuit, sicut nec, quòd in posterum, interdum Iesum, uerum, legitimumq. eorũ iudicem esse. cõfessi sunt. immo sæpè sanctos, ut apud Deum, pro eis intercederent, precibus solicitasse, scribunt, ut diuum Antonium, Paulum, primum heremitam uisentem, diabolus ei apparens, quo Deum sibi conciliaret, rogauit, id Dæmones agentes, ut salutem tantopere expetentes, simulando, fallerent, uelut & Origenẽ fefellerunt, qui Christum pro eis, in aere patiendũ, temere, effutijt; aut profectò serio id & dixiße & egisse, credere par est, ob metũ futurarum pœnarum, longe atrociorum, aut etiam, ironicè, uel, vt naturæ principium, quod non tãto prosequuntur odio, exoratum uoluerunt, etsi Christum, quem principio reiecere, nunquam, rogasse, legantur, nec mirũ, cùm nunquã non omnis boni ac gratiæ auctorẽ, ipsi peßimi, iamq. deplorati, spernant. Adhæc, non pauci sunt, ex his rebellibus spiritibus, forsan nõ adeò ut cæteri enormibus criminibus polluti, qui frequenter se domesticos quasi exhibẽt, uulgus propterea, familiares spiritus, uocat; quorum aliqui, nonnullibi locorum, & gentium, cùm hominibus, familiarem quandam consuetudinem contrahunt, ob quam sæpe, eos externis bonis, commodisq. afficere, uidentur. quæ enim hinc inde, uarijs ac dißitis longe, locis fiunt, ac uaria imminentia pericula, prædicunt, & quasi præmouent, alijs insuper modis, hominibus, auxilia præstantes. hostium namq. pro ea, qua pollent, facultate, arma ita hebetant ac retundunt, ut ter aut plu-

ries,

res, letiferos ictus, in irritum cadere faciant, vt non nulli septētrionalium historici insignes, exempla referunt. Heterum quendam nomine, vestem, ab his spiritibus dono accepisse, quæ omnes ictus, siue punctim, seu cæsim illatos, sine omni noxa ac læsione, exceperit, Zonamq. auream victoriæ, qua cinctus, maximè concitatum, in hostes impetum fecit, admiratione omniū, nunquam deuinci potuit. Ii etiam, [illegible] fædus, cum hominibus inire solent, ita tamen, vt [illegible] necessitatibus urgentibus, uocati, ipsis præsto sint, auxilioq. ueniant, ventos, scilicet nauigantibus, quibusdam magicis nodis, vendentes, quorum opera, nauigia, velis remisq. agitata, sic remorantur, ut nisi transtris, virginum excrementis, illitis minimè, loco moueri queant; nec mirum, cùm hoc fætore, se ignominia affici, intelligant. hi etiam, instar famulorum, operas suas pecunia locare solent, in quadam Noruegiæ regione, vti passim fide digni scriptores asserunt, frequentius tamen, apud Bircarelos, eiusdem prouinciæ populos, magis tamen Boreales: cū enim eius loci incolæ, rura sua fodere, in animo habent, in quandam profecti spatiosam vallem, magno clamore, sintne aliqui operas suas locaturi, quærunt, e vestigio plures reperiri uoce quadam, quasi Echo, resonare, audiunt, quibuscum sic paciscūtur, ut relicta supra lapidem constitutam mercedem, actutum, nemine vidente, surripiant. quos in vsus eas conferant, mirum certè, cùm nulla indigeāt pecunia dæmones, nisi vt eam AntiChristo, iniquitatis filio, eiusq. mēbris,

bris,

bris, oportunam suggerant, id quod cuidam ariolo thesauros abditos inquirenti a spiritu quodam respō-sum est, sicuti pro certo scio, ac rem noui. In quorum, præterea regione, & alios reperiri spiritus dicuntur, quos Cobalos nuncupāt, qui nunquam apertè malefe cisse, nisi prius cachinnis, alijsq. iniurijs lacessiti; iter facientibus occurrētes salutant, prætereūt hos, quandoq. & gradum sistentes, colloquūtur, semper tamē, quoadusq. recedant, incogniti. Sunt & alij, quos non sine discrimine periculoq. vitæ, cernere licet, hos vulgus nostrarum mulierculárum, Vmbras appellat, Latini verò scriptores, Genios malos, qui etiam morituris, per aliqua signa apparēt, vti magnis terroribus, horrendis strepitibus, ac vocibus, nocturnis, auium, specie infaustarum, formarum terrorem incutientiū, ac noctu antambulonum ignium, vt & ego in mea patria, cum alijs plurimis, vidisse satis memini, inter quos extitit Retilius Poberius, tam nataliū, quàm doctoratus, insignibus clarissimus, vir prudentiæ ac iudicij eximij, vt qui non cuiuslibet instabili famæ, vento, ni res subsit, rapitur. In eminentia verò summa constitutis principibus, etiam per maiora signa, sese dæmones ostentare solent, vti per fulgura, Cæsari Augusto, à cuius statua, flamma decidens, cùm primam abstulißet literam, hac voce, æsar, relicta, sic Deum antiqui Hetrusci nominabāt, eius obitum intra centum dies, subsecuturum, aruspices significarunt: idemq. Iuliano apostatæ accidit, demisso cælitus igne, dum suis sacrificaret idolis, & si interdum

ingra-

ingratis ac sæuis principibus, sub humana specie, nisi sint, quibus, ut in suos benefactores ingratorum nota inustis ceu ipsi in culpa aduersus suum creatorem, applaudentibus horrida locuti sunt. ex his unus repertus est Dion, in Dionysium admodum ingrato animo, alter Sylla in Marium, tertius, Brutus in C. Cæsarem, atq. idem Iulianus in Constantinum, quinimmo, ut alter Iudas, cõtra Iesum nostrum Saluatorem, cuius beneficio sacro baptismate ablutus erat, omnium longè ingratissimus, qui edicto publico in uniuersum cauit, ut omnes Christum, uerum lumem, in quo cuncti uiuimus, mouemur, & sumus, horribiliter tamen contemnerent, contumeliaq. afficerent, atq. huic, quem cernimus, soli, quò nobis seruiret, effecto hymnos, quos ipse impius condiderat, psallerent, ac canerent. Cæterum, restant & alij dæmones, qui sæpenumero in argentifodinis conspiciuntur, quemadmodum paucis ab hinc annis Annæbergæ in Germania factum, ubi horum quidam crebrius, opus ibi faciẽtibus uisus, tandem eorũ duodecim uenenato halitu interemit, perinde ut Eneborgij, in cuius fodinis, pluribus alijs occisis, habitu cuiusdam cucullati arreptũ hominem, in mineræ profundũ præcipitauit. Neq. silentio prætereundum duxi, diuersa dæmonum genera, passim in his fodinis reperiri, quorũ aliqui saxa confringũt, cauantq. urnis, ac titulis ingerunt, rotulas, & cochleas, quibus tractoriæ machinæ sursum eleuantur, sæpe mouent, ac ceu solares radij è moto reflectũtur speculo, micantes, quolibet fodinarum

rum

rum loco, sese ostendunt. sunt & qui risu, cachinnisq. operas solummodo insiliunt: quidam horum præsentia solummodo perterrent: alij autem tantùm videri cupiũt, cætera omnino exterius otiosi. Verùm enimuerò non possum satis non mirari, dæmones adeò frequẽter in his fodinis versari, ubi hisce in rebus, haud quasi Ophanim, vt Hebræi aiunt, consistere possunt, cùm nullum bonum est, quod hi, malitia, qua sunt, potissimum studeant, nisi quod Deus Opt. Max. ubi dæmones, plus mortales auro & argento, fallere soleant, infinita prouidentia sua uult, ut uel hac in sensus incurrenti imagine, frequentius in terræ abditis thesauris, quàm alibi compareant, & si omnibus in rebus, quæ gratiam continent, tantum exceptis, siue sint colores, siue soni, seu diuersa tam odorum, quàm saporum genera, siue sermones, mira eorum astutia, clam subesse consueuerunt. quò nos relicto & contempto rerum abusu, uerũ amplectamur usum. Quo circa, res non suspicione caret, quod omnes thesauri, aut humo, aut aqua, temporum iniuria, obruti, AntiChristo à dæmonibus custodiantur, Telchines, dæmones, in thesauris custodiendis occupatos nominant, quos occisorum quorundam animas incantationibus uinctas, uulgus esse, sibi somniat, cùm animæ, uti & dictum iam est, nullo pacto ligari queant, nisi à solo Deo, Creatore. Namq. si animæ ibi uinculis constrictæ, potius, quam dæmones essent, quidam malefici, haud tot uisiones, quæ non nisi dæmonum esse possunt, apud thesauros, experirentur,

tur, nonnullis hanc stultitiam sectantibus, quorum numerus est non exiguus, dæmonum dolis sic circũ vẽti, quibusdam usi uirgis magicis, nonnullis diabolo oblatis sacrificijs, terram tremere, montes ruinam minari, aliasq. illusiones, sentiunt, quiq. ut plurimũ, spe lactati inani, uitam in extrema paupertate degunt, feliciores tamẽ, quàm si his infelicibus diuitijs potiti fuissent, cum à malis spiritibus, nihil nisi malum, proficisci possit. Quæ uerò execranda scelera, hoc, diabolicis cupiditatibus allectum, genus hominum, intentata relinquit, diuitiarum potiundarum ergò, cùm uel Sacramenta ipsa, occlusa in delubris, uiolare non dubitat? dæmonibus, his, an hanc rem opus esse, secundum quietem, uel in uigilia ipsis persuadentibus, infelicissimi, omnium, animæ salutem, tam turpiter, ob uanam spem exigui lucelli, prostituẽtes, ut haud ita pridem sacerdoti cuidam Norimbergensi, usuuenit, qui solicito studio huic rei incumbens, à diabolo, sub canis forma, in arca, interemptus est. simile quiddam & nuper Neapoli auditum. nonnulli enim, inhiantes eiusmodi falsis diuitijs, ut canis ille Aesopicus, umbræ, a necromante allecti, qui dæmonem, mortui cranio, ut thesaurum demonstraret, se inuitasse, fabulatus est, ubi tandem ad locum destinatum uentum est, omnes, cùm quatuor eorum essent numero, uitam cum morte commutare coacti sunt, egregiam uerò laudem, spoliaq. ampla reportãtes. Quod & alij cuidam, diuersis tamen de causis, accidit. hic enim cum serpentes plerosq. in quandã fo-

ueam

ueam, edoctus à quodam Marso, quò ex horum animalium pulmento, ut alter Melampus ac Apollonius Thyaneus, uoces calleret, magico initiatus Carmine, perreptare adigeret, à quodam omnium maximo, ingredi reluctante, angue cauda implicita ad foucam raptus, occisus est. deniq. nullum nō mouent lapidem, peruersissimi dæmones, ut aliqua noceant. libera tamen uoluntas, quò horum fraudibus, non assentiri possunt, hominibus haud ablata est. Cumq. in omnes nocendi occasiones, ut & ante dictum est, sint intentissimi, & inclinationes cuiusq. habeant perspectißimas, Deo permittēte, nostrisq. peccatis id efflagitantibus, nunc hos mutos, eos surdos, cæcos illos, debiles ac membris mutilatis, mancos reddunt alios, nec aliquod, ex omnibus, ægritudinum generibus, reperias, quod non confestim, ni ab angelis prohibeantur, inferre possint, ut patet ex Iobe, quem tot flagellis percusserunt. Ex quo fit, ut multi patiantur morbum Herculeum, capitum dolores, paralysin, tormina, podagram, icterum, febrium diuersa horum genera, lepram, animiq. quod maxime exitiale, furorē, & quod nonnunquam uarias res, extrinsecus corporibus immittunt, sæpe fit, ut exorcizando, ijs affecti, acus, capillos, clauos, aliaq. similia reijciant, quæ non semper apparentia, ut aliqui uoluere, existunt, ubi sæpenumero, uera fuisse, repertum est; uti cernere licet, in Piceno apud Sanctum Brandanum, in beati Iacobi æde, in qua hæc, atq. maiora, è laquearibus pendentia, omnium conspectui sunt exposita. Nec

mira res est, & si hæc euomere, quæ anteà in puluerem contrita, ijsdem ingesta sunt, intusq́. vt rursus coalescant, ob imperium, quod in materiam habent, vt dictum est, nullo negocio, efficiunt. Nec minorem meretur admirationem, quòd ab ijs occupati energumeni, diuersis linguis, nunquã antea edoctis, garriãt, etsi, quid dicant, ipsi miseri haud intelligant, hinc à veritate alienum, apparet, quod nonnulli commenti sunt, dæmones, rarò alienæ ab obsessis lingua, verba facere, ob barbarismos ac solæcismos, quos loquendo incurrerent, quasi verò, quas occupant linguas non, pro arbitrio mouere, vocesq. reddere, queant, cùm Diuus etiam Hieronimus testetur, quendam dæmoniacum locutum admodum elegãter, lingua Græca, Arabica, Hebræa, ac Chaldæa, omnibus ijs, à sua vernacula, diuersissimis. ac Hieronymus Cardanus, rerum naturalium, haud indiligens, indagator, expressè affirmat, se audiuisse, quendam Phliarium, Vmbrũ, Germanica, quã nunquam didicerat, locutũ fuisse. & Psellus, quampiam Græcam mulierem, Armonicè respondiße, inquit. Græca eandem & vsum fuisse, alium quendam Gallum morbo laborantem regio Fernerius aßeuerat. quàmuis me non latet, hoc, pro more vsitato dæmones semper feciße, vt aliena, à vernacula obsessi lingua, vterentur, quo potius incertum aliquid blaterare, quàm eloqui, appareret: quẽadmodum non ita pridem accidit Panormi, mihi ipsi Latinè ac Græce loquenti cum puella rustica, idq. de industria, quam à dæmone obsessam, parentes eius,

ad

ad Diuæ Christinæ templũ, vinctam, magno labore, nec minore vitæ discrimine, quò hoc malo liberaretur, adduxerunt. quæ, & si nonnullis de rebus interrogata, non vana responderet, non tamen id fecit, sine magna vocabulorum stribiligine. quod equidem factum crediderim, vt hi mendaces spiritus, astantibus interfectorum animæ, esse videantur, sæpè alias has mentientes; aut quòd dei spiritũ, quod utique student, superbia quadam, in hoc æmulentur, qui ita Prophetarum linguas in futuris populo prædicendis, vt præsens ferebat conditio, & flexit, & rexit, ut uideri potest in Amos ac Esaiæ prophetijs, quorũ ille simpliciter absque ullo ornatu, hic uerò, admodũ concinnè diserteq. locutus est. diuinũ enim illud numen sensim, ac paulatim, naturam quam inhabitat, perficit, non uerò ita repente immutat, ut destruere uideatur, non quod energumenorum linguam, ad libitum, quocũque modo, flectere, nequeat, ut nonnulli finxerũt, in hoc decepti, qui neque dæmones, id posse, sibi persuaserunt. Hæc autem, cuius modo facta est mentio, puella, tandem huiusce sanctæ intercessione, (quam, ut & reliqua, incassum tamen hæretici, allatrant) libera ac superstes, reddita, uiribus at eneruata, ut antea dicta omnia, obliuioni tradiderit, misera tota attonita, nec pedibus consistere potens, usque adeò, cùm a spiritu corriperetur, exagitata, ut ægrè à duobus hominibus, cathenis cõstringeretur. deplorandum profecto malum, tantam his nequam spiritibus. in hominibus miseris, excarnificandis, potesta-

tem, relictam ob nostra peccata. Ad hoc uerò meum, cum energumena hæc habitum colloquium, qui mecum aderant, professione Peripatetici, ita quidem obstupuerunt, ut palàm professi sint, se haud Aristotelem post hac, hos negantem spiritus, reipsa, posse defendere in eo, cum nullo pacto, quæ suis perceperant auribus, humori alicui peccanti, sicut nec cuipiam extasi, cæliq. influxui, cum à particula procederet intellectili substantia, ut horum moris est, adscribere poße. Omitto nunc, quod interdum, inter expellẽdum, diuersa poßeßorũ membra tumefacere, expulsi, faces exstinguere, ac tegulas, fenestrasq. uitreas, vbi eorum usus est, frangere: sicut de tegulis uidere est, in Sicilia, apud Sãctum Philippum, ubi & aliquæ uisæ sunt arreptitiæ cum lyra excellenter sonuisse, dũ rudes ac inexpertes essent, ut Sappho ac Corynna harum quælibet uideretur. Qui Dæmones etsi maximæ sint potentiæ, haud tamen, uno & eodem tempore unus, & idem diuersos obsidere potest, quàmuis, quod & in sua Panoplia, Vilelmus Lindanus, asserit, ut unum scilicet, propria exerceat ac defatiget, eßentia, alterum uerò quia sua spiritus, uicerant, malitia, affectu, de eodem tamen uitio, dũ tentant, quod uel magno distantes interuallo, euenire poße nihil discrepant, in hoc, Theologi. Adhæc, hic spiritus malignus, uidens Salomoni, arte quadam reperta thymiamata, uincula aquamq. adhibendo, ab Hebræis, in יהוה nomine, ut quos obsiderent dęmones, expellerentur,

cogi.

cogi. ipse fraudis suæ non immemor, statim, quò superstitiones magis cumularentur, ut Aegyptijs uicinis, ut hoc imitarentur, persuasit. quo factum, ut non modo taurum ostendendo, ac Barim (sic enim nauiculam, in qua Osiridis reliquias asseruabant, uocantes) fugere dæmones, simulauere; uerùm & nonnullis minis uerborum, & inanitatibus, ut cœlum scindere, Serapis sacra diuulgare, eiusq. occultum nomen, Τοναν patefacere, quod sibi, proh scelus ac nefas, arrogauit, execrando, omniumq. maximo piaculo: ex quo Deus, suũ, quod idem sonat יהוה Moysi, ostenderat. Quod etiam in alijs rebus naturalibus plurimis, ab ijs, olim factitatum est, ut serico, Aristrologia, uerbena, squilla, ruta, rhamno, ac sulphure; quæ omnia Platonici, in hos nequam spiritus, aut proprijs, quas habent, qualitatibus, aut abstrusa eorum uirtute, quòd corpore tectos imaginati sunt; a quorum tamen opinione, quodammodo, dissentire uidetur Raimundus Lullius, dum, Dei, quem infinitum dæmones læserunt, iustitiæ conuenire, ait, ut quoquo queat pacto pœnas ab his sonticis spiritibus, exigat; & propterea, id diuinæ obedientiæ potestati, apertè adscribere, uidetur. Cæterũ, non pauci secretiores, sapientes haud ullis hisce uirtutibus, dæmones perpeti, aiunt, sed quadam, qua hæc inferiora, superioribus aduersantur, analogia, aut ex opposita Intelligentiarum propria uirtute, cunctis rerum generib. (ut secretiores uolunt) præsidentium, quam tantum referunt, ut non modò his in rebus, quæ sensis

percipiuntur, satis magna uideri, ex mustela, inquiunt, quæ visæ rubetæ, vel stridens, hianti ori, moribunda, sese ingerit: verùm etiam, & in iis, quæ sensu carent, ut ex ouillis chordis, quæ ex lupo, fidibus, in lyra, è regione, concinnè alias sonoræ, quasi obmutescũt, id quod ex his quoq. maximè elucere uolunt, quæ altius in brutis, quàm eorum fert natura, fieri inspiciunt: cùm hoc, ni foret, quonam pacto, aiunt, canis, quadam herba, suis torminibus medetur? Quo etiam cancer, morsus ab angue, statim calaminto, adhæret? Aut, quis irundini, cæcos pullorum oculos, sanare, ostendit? quis coruo, ut quodã, excocta oua, lapillo prolifica reddat, refrigerare, demonstrauit? à quibus omnibus, maior Theologorũ pars, dissentit, qui clarius referũt, dæmones, uerè his rebus expelli, non quòd sensu quicque in se, aliaq. uirtute, seu obedientiæ potestate, polleant: sed propter ea, quæ, ex his animo percipiunt, ut agerent olim, ob circulum, apud Aegyptios, atque ob aquã, apud ferè omnes gẽtes. horum namq. alter, perfectiori sua forma & nota, Deum significabat, & alter, futurum, quo ab eorum potestate, eripi debebamus, baptismum, innuebat. Quanquàm non negauerim, hos interdum spiritus, cùm eos, Diuina ira plus affligere, non sinit, harum, propria, rerum virtute, atro expulso, quo uexabant, humore, sponte, vbi non sit, quò perturbent, non tamen quòd ipsi afficiantur, cùm hoc nequeant, obsessos relinquere, vt sacra Scriptura perhibet, Sauli euenisse, his occupato spiritib. Dauid lyra, à Dei

edo-

edoctũ spiritu, dulcißimè canentem, ac Tobiam, Saræ coniugi, ijsdem admodum afflictæ, ab angelo instructum, ex piscis iecinoris suffitu, ut etiam ostendit Iosephus, historicorũ, ob ueritatẽ, omniũ laudatissimus, qui dæmonem expulsum a quodam energumeno, Barabæ, filio flãmæ non absimili narrat. Et Cardanus quoque, qui Panaceum medicum, efficaci medela, Philiariũ, quendam, dæmoniacum, sanasse testatur id quod equidem affirmare, auserim. Cum enim frequentius, ab Ephialti noctu, opprimi solitus essem, quadã usus potione, quã mihi prõpto animo, cõmunicauit Ioannes Baptista Carpanzanus, uir haud unquã satis laudati ingenij, Iuriumq. doctor eximius, nunquã postea amplius illã nocturnã oppressionem expertus sum: quibus certè rebus, & nostri sacerdotes, frequenter exorcizando, uti possunt, non tamen nisi ijs, prius benedictis. addi.n. precibus, non exiguã, propriæ uirtuti, energiã ob Christi, sanctorũque merita certũ est: alioqui hi spiritus, inter exeundum, magis, quod sæpe faciunt, nocere possent. Dæmones porrò, rarò in locis consuetis, sese hominibus obijciunt, quin perniciẽ ac ruinam præseferant, quod uel hinc apertè demonstratur. Friburgi, apud Carelos, ubi aßidui horũ spectrorum cõspectus repentinum præsidis obitum portendit, ac Parmæ apud Cisalpinos, quadã in Torellorum turri, ubi rarò hæc phantasmata conspiciuntur, quin mors alicuius eiusdem familiæ, intra paucos menses, subsequatur. Paucis quoque annis ab hinc, in no-

ſtra uſuuenit patria, in qua is iniquus homo (ſic enim ſcriptura dæmonem, ob humanæ ſimilitudinis ſubreptionem, appellat, ſpecie perpulchræ cuidam puellæ, apparuit, perſuaſitq. ut ſuis parentibus denuntiaret, ingentem theſaurum à maioribus, in domus eorum angulo, reconditum, terraq. ſepultum, latere, quocirca læto at alacri animo, effodiendo eruerēt, facturū enim ſeſe recepit, ut eo quam primum potirentur. Puella hæc, pro ſexus ratione, plus ſatis credulo, lætaq. parentibus hæc gratulabunda, refert, qui rei nouitate & admiratione ducti obſtupeſcentes, fidem adhibent, ut rei non dubiæ (natura enim ſic comparatum eſt, ut, quod impensè expetimus, facilius etiam credamus) præſertim cùm eſſent pauperculi, rumoreq. quodam, de theſauro illo, antea, ſparſo, confirmati. nulla itaq. interpoſita mora, hilari animo ſummis laboribus terram, uſque ad ima domus fundamenta, effodiunt, cùmq. ſigna nonnulla primùm offenderent, iam multo certius & ipſum theſaurū, ſperant, qua de re indies magis magiſq. terram, effodiunt, ſic Thelchinum uerſutia, maiora indicia, oſtendentium, deludebantur, ut tantùm non, domus, non corrueret, eoſq. ad unū omnes opprimeret. uti Floron, Dæmonis nomen eſt, quendā aureo nummo cuiuſdā parietis effoſſi fundamenti ruina oppreſſiße fertur. Verum cùm primum id ſpectrum, quod tentaret, hac uia ſibi non ſucceſſiſſe, uidit, alia aggreſſum eſt: tantis enim ac tam crebris horrendis ſtrepitibus ac terroribus, domum illā, infeſta-

feſta-

festare cœpit, vt miseri incolæ, ea de causa, emigrare, eamq. deserere, coacti sint, iam adhuc in hunc vsque diem inhabitatoribus destituta, etiam transeuntibus formidabilem, minatur ruinam. Solet autem, quod dictum est de hac puella, diabolus frequentius iuuenilem sexum adoriri, non quòd inter hunc, & illum, aliqua sit cognatio, aut naturæ, aut voluntatum, similitudo, sed vt imbecillioris iudicij, promptius fallant, ac Deum, in veteri testamento, forma uenustos iuuenes, sibi sortiri, mandantem, & hoc, uti in alijs multis, æmuletur, contemnatq. Aliud porrò, ab hoc, non tamen multum dissimile, ibidem, alteri cuidam mulieri, paulo post, sese obiecit, cuius maritus, ea de re, multum mecum, ac cũ nonnullis Zenebotis, deuotisq. sacerdotibus, contulit, ratus id spectrum animam esse, cuiusdam suę materteræ, nuper uita functæ, cum huius formam habitumq. simularet, eoq. impensius hoc persuasus, quòd uxorem, quo pauperibus eleemosynas largiretur, preces aßiduas funderet, missasq. celebrari curaret, ab hoc solicitè moneri, audiret, addens spectrum, mulierem hæc procurando, & sibi, suæq. familiæ uniuersæ, rem maximè utilem, facturam. Fraus tamen hæc latens, tandem, prodita est, illud nempe familiarem consuetudinem cum hac muliere, amplexibus eius fruendo, contraxisse, ea etiam inuita & repugnante, non abstinuisse, donec tandem, pluribus religiosorum intercessionibus apud Deũ, mißarumq. beneficijs, ab hoc turpissimo con-

gressu, liberata fuit. quam tamen, magna calamitas familiæq. excidium statim subsecuta est. Annis non ita multis post, uel idem, uel æqualis spurcitiei impurusq. spiritus, nocte intempesta, in quodam uirginum Deo sacratarum, monasterio, apparuit, unam tantùm, etsi plures ibi commorabantur, affectans, abscondito nobis forsan Dei iudicio, ob parentum aliquem crimen commissum, ad quod & liberi solent esse proni. hinc maximi excitati sunt rumores, per bimestre temporis spatium, hac re perdurante. cumq. tandem misera, ac cæteris magis infelix, socias maximè fidas, hanc rem amplius non celaret, ego rogatus, haud inuitus eò me contuli, obsessam, uel ex primo aspectu, statim agnoscens, subtristem enim attonitamq. subindicabat. commiseratione itaq. motus, animo forti ac præsenti esset, hortabar, subijciens, ut omnino hoc spectrum, quod neminem, nisi uolentem, trahere posset, præ se contemneret. ad quæ subito & de improuiso, nihil tale opinanti, in præsentia trium uirorum, haud ita uulgarium, sanctimonialiumq. frequenti numero, è quodam cœnaculi foramine, quo funis campanæ propendebat, hic impurus spiritus, caput exerendo, truci aspectu mihi apparuit, capite nempè crispo, mento raso, uultuq. tam fœdo, ac horrendo, ut potius terribilem Cephum, quàm hominem referret, equidem, sedens, surrexi, quid agerem nescius, in maximos clamores, minasq. extemplo erupi, astantesq. hæc

stu-

stupentes, rei huius visæ, certiores reddidi, non desistens a clamoribus, donec spectrum, ijs, in fugam agerem. quod paulo post, abiuratum, signum aliquod, testimonij ueritatis ergo, ostendere, iussum est, sine mora, miseram illam per scalas, more consueto, descendere, postulat, quam ante imaginem sanctissimam crucifixi, miserum ac horrendum in modum aggressum est, defatigauitq. Nec, etiam, me latet, præter hoc & aliud, magis horrendum contigisse: spectrum enim quoddam, in domo apparens cuiusdam, tantas turbas, tamq. frequentes dedit, ut cuncti inhabitantes, metu ac terrore perculsi, eamq. relinquere, adigeremur. huius fama attractus, comitatus nonnullis ætate me prouectioribus, locum adij, huic unus cæteris audacior, in exponendo se periculis, in aulæ medio, in hæc uerba clamore prorupit magno: si uerè (inquit) spiritus es, nec res, uti credo, aliqua inanis ac friuola, me lapide petas, uelim, cernuum interea sese deflexit, extemplo, quod iubetur facit, coteq. duorum pondo, humerum eius tetigit, at ictu tam leui irritoq., vt nihil mali perciperet, etsi lapis tanto cum strepitu proiectus uidebatur, vt a pauimento resiliens in uasa quædam proxima, magno fragore, nullum tamen horum læserit, aut confregerit. summa astantium, admiratione, uariaq. de huius lapidis ictu, opinione, sanioris, mea sententia, indicij, saxum illud per aerem, ut paleam a uento delatum fuisse, dixere: rumorem uerò il-

lum

lum auribus uehementer obstrepentem, aut in nostra tantùm phantasia resonuisse, aut ex aeris collisione, alio tamen modo, quàm ex saxi ictu, resilientem. nec mirum, dæmones in homines, peccatis præsertim, præ cæteris, magis pollutos, saxa iaculari posse, cum & à Sanctis non abstinuerint, vti Romæ, ad sanctam Sabinam, grande, cylindro non absimile, saxum, quo Diuum Dominicũ orantem, perimeret, a Dæmone proiectum, magna videntium admiratione ostenditur: hoc & perfecisset, nisi manus angelica, huius sancti capiti imminens, auertisset malum. Præterea, idem spiritus cuiusdam, qui ioco exorcistam ageret, legebat enim abiurandi gratia Ariostum poetam Hetruscum manus, ac librum sibi fædari quasi spermate quodã licore sensit, in eius forsan, quem patrarat, errorem, tum enim hirquitallire, qui deniq. uafer spiritus, quò recederet, cuidam seni domus hero, apparuit in somno, atque, ut hanc diceret superstitionem, insinuauit, agedum frater Nichc fuge, sanctus adest Benedictus, manum si pollicem abstulit reliquit. qua profecto dicta, erat enim ignarus, neque hac de re, doctiores consuluit, statim euanuit; at non absque domus excidio. Adhæc, dæmones ipsos sæpenumero fascinationum & causas & auctores esse, in confesso est; etsi omnes Philosopgi, has, uel quædam occulta fascinantis proprietate, prouenire, asserant, ob adiunctum cordis motum, quo corpus, immutatur, oculiq. inficiuntur,

uel

uel ex eorum vehementi, malitiosaq. in fascinandos, imaginatione, aut a quadam anuum natura, suppressam ob menstruam purgationem, corrupta, qua transmissas ex talium oculis, tenues, uirososq. spiritus, ita aerem inficere, aiunt, ut pertenella puerorum lumina introeuntes, totum corpus, tabe subitanea, alioq. morbo, commaculent, ac interdum ipsa specula frangunt ob oculos menstruis laborantium; quin aliquem uoce priuari, quòd prior a lupo, uisus sit, ac ab uirulenti Basilisci oculis, conspectos occidere ferunt. Quos enim, uerò omnes, naturæ tantùm hunc effectum adscribentes, & errare & decipi, uel hinc manifestum est, quòd nemo, quantumuis animi ac uoluntatis malignæ, reperiatur, ut suo solummodo aspectu, uel occulta ui, Camelum in foueam uisu præcipitet, ac uerbis, machinam, qua sericum colligitur, derepente frangat, in pelui, aquam in sanguineum colorem permutet, bouemq. robustissimum, quod in nostra accidit urbe, occidat. arbores, ut scribit Plinius, è uestigio aridas reddat. sicuti olim fecerunt Triballi, & nunc fit a biarmijs, qui quidem homines nonnullis iaculis, nodisq. magicis ita ligare, consueuere, ut neque sic uincti, corpore liberi, nec mentis compotes sint, at ad extremam maciem bis fascinij uinculis redacti, uitam tabescendo, miserè finiant. Neque hoc a superiori anima in inferiorem, utpote, ab intellectu, in sensum imprimi, ullo potest modo, ut aliqui falsò imaginati sunt, quorum

rum Auicenna caput, qui vel in absentem, ne dicam præsentem hominem hoc malum, ex forti imaginatione, malitiosaq. natura, inferri posse affirmat: nec, vt aliјs placet, ex quadam genij proprietate proficiscitur, vt hinc Augustum, Marco Antonio formidabilem fuisse, ferunt; nec a certa cœli influentia, neque ab vlla intelligentiarum virtute; non ab aliqua animæ potestate: quoniam, si intelligentiæ cunctis animabus, longè superiores, sine alterius agentis adminiculo, id præualent, quo modo animæ omnium spiritalium substantiarum natura infimæ, id præualebunt absque medio, suis ipsarum tantùm prauis imaginationibus, occultisue, (vt volunt) proprietatibus? haud verè præualebunt, præsertim, cùm nihil in naturæ, vel in accidentis formas transmutari, nisi per medium, contingat: neque a syderum vi, cùm hæc sensim operentur, euenire, possibile est. Cæteroqui, naturæ si solummodo essent effectus, nec tam raro acciderent, neque etiam ab angelis, hæc mala patrari, credibile est, cùm his nihil cum prauis ac peccatoribus commercij existit, vt est hoc fascinantium genus. Reliquum igitur est, vt hæc dæmonum versutia fiant, qui frequenter malorum cupiditatibus, diuino tamen permissu, respondent, cùm diabolus eiusmodi malis hominibus, vt seruis, mancipijs potius ac instrumentis suis vtatur, eosque huc atque illuc impellat. quod videre est, in exemplo, cuiusdam mulieris Vvestphaliæ, quæ imprecationibus dirisq. execrationibus effecit,

ne

ne filius ipsius loco moueri posset, immobilem, instar statuæ, reddens, quod & aliæ imprecatæ fecisse traduntur: ad hæc & alia facinora hi peruersi spiritus, per non minus instrumenta peruersa, homines, vetulas potissimum nonnullas, efficere consueuerunt, non per ea tantùm, quæ vim a natura, herbarum, radicum succis ac suffitu, gemmarumq. virtute habent, de quibus multa scripsit Zoroastres, Battrorum rex, Hermes Aegyptius, Gemma Babylonicus, Orpheus Græcus, Euax Arabs, ac noster Albertus Magnus: licet possint, ac interdum vtantur, verùm etiam, per quæ, nihil exteriori contactu, efficiunt, corporeo, atque hæc agendo, haud quicquam, per seipsos malefici, suis viribus innixi, peragunt, etsi suis manibus, varios instigant dolores, ac infirmitates, quibus lactantes puerulos crebrò afficiunt, vt in Acheruntinos factum perhibent infantes, quibus vtique vagientibus ac lactantibus vix quatuor sufficerent mulieres: hos nostrates sic famelicos in dies tamen macescentes puellos vagiones appellitant: vincula etiam rumpunt, pestem inferunt, auferuntq., vt Romæ egisse ferunt quendam Græculum Ioui, bouem litantem. At, dæmonibus tantùm, quod optant, verbo, aut aliquo signo, quibus cum pacti sunt, significant. Ex cunctis autem, quæ parantur ab ipsis veneficis, hoc pestilentißimum est, etsi frequentius, nexus illud genus, quo nonnullis nodis magicis, quos in ligulis, ter, in sanctißimæ Triadis contemptum nectunt, vel

in

in certis fabis lineis, quibus lemures, si nigræ erant, domo expelli sibi persuadebant antiqui, etiam in ferro, signis, omnium maximè detestandum ueneficium, quod dæmones, ex pacto, tamdiu eorum prauo desiderio, præsto sunt, ac respondent, quamdiu signa, ubi ueneficia his nodis mathematicis persistunt, durantq. . Atque hæc, etsi non sine maximo hominum cruciatu, diuersa in membra, & nonnunquàm totum in corpus, letifero, affligente dolore, inferantur: nihilominus frequenter eius, absque aliquo, quem maleficio affecerunt, dolore, uel tantillo cruciatu, in naturæ membrum, quod eò magis hi spiritus facere uidentur, quò hoc debilitato, propagatio hominum maximè impediatur, quod ij potissimum in uotis optatisq. habent, quò prædestinatorum numerus tardius expleatur, ob quem, & intelligentiæ cælos, potius mouent, quàm ut, Deo, uti Philosophi inquiunt, assimilentur, quorum causa, cuncta alia facta apparent, cùm hoc creandi modo actum, qui ad summam Dei charitatem spectat, multum interturbant ac impediunt: aut quòd, cum hoc membrum nostri ortus causa aliqua sit, qui in peccatis & nascimur & concipimur, Deus quoque, ordine iustitiæ suæ, id magis alijs, affici a malis, concedit. Vnde plures in cubili Asmodeum, luxuriæ principem, quàm in cōuiuio Mammoniam, interfecisse, ferunt. Maribus porrò & fœminis, hæc ueneficia, struuntur, quorum illi dupliciter ligantur, ad erectionem eius impotentes redditi, abomina-

mina-

minatione coniugij; at etsi erigatur aliquando, ad rem tamen Veneream, prolemq. suscitandam, ineptum est. vtroque modo nonnullos ligatos fuisse, non me latet: has vero, diuersis impediri præstigijs, quos tamen omnes diabolicis illis tricis, cum philtra eiusmodi non semper perpetua sint, constat solui, aut a Deo, aut angelo, propria, qua præualet, virtute, modo dæmone vincente, superiore; sin enim fuerit inferior, nihil contra eum, vt propria vi præualeat, quoniam, & intelligendo, & mouendo, haud parum, naturæ excellentia, nobilitasq. præstat. atque etiam ab homine, vel hæc cœlitus sibi facta potestate, vel precibus impetrata, aut & eorundem dæmonum astutia ac fraudibus, ab ipsis maleficis, magico ritu ad hoc inuitatorum, qui hoc genus, nunc vincula, aliaq. cætera, quæ ipsis infliguntur mala, quo quidem pacto, Ischiaticos, carmine conualescere, Theophrastus memoriæ prodidit, ac etiam nonnullis verbis luxatis membris, Cato auxiliari, tradidit, & sanguinem sisti Homerus, inquit, quædam verba, in schedula, collo appensa, febrim fugare, Serenus Sammonicus ait, ac Fernelius, chartula quadam, vna nocte, icterum a toto icterici cuiusdam corpore, abstersum, narrat, nosq., quadam aquæ phiala, solaribus radijs exposita, in ægroti cuiuspiam capite, submussitantis carmina nonnulla, a periculoso morbo, ereptum, vidimus, vt & alios plerosq. crucis signo aliquibus verbis sæpius mussitatis sanari, conspeximus, ac

etiam

etiam tela, lanaq. quibusdam vulneribus vel periculosis nonnullas fœminas mederi perhibent, nec propterea hos maleficos, quò eiusmodi tollant mala, adire, permissum, vnquam fuit, quantumuis id interdum licitum esse, nonnulli asserant. quod vel ex hoc, quod sequitur, clarè patet, cùm nuspiam ab his magis, seu maleficis, huiusmodi quicquam peti, tutum ac securum sit, nec, quin eo ipso, magno nos polluamus peccati errore, fieri possit: nec sunt facienda mala, vt eueniant bona. Fernelius tamen auctor fide dignus asserit se vidiße, eiusmodi modo dæmonum ope a morbis liberatos, paulo post, in eosdem, ac etiam sæuiores multo, recidisse. Nulla etenim, nobis cum dæmonibus intercedere debet, aut familiaritas, aut consuetudo, cùm in sacro baptismate, Deo nomen dantes, & obstringentes fidem nostram, diabolo, eiusq. instrumentis, apertè renunciauerimus. manifesta enim, ac animæ corporiq. perniciosissima fraus est, quicquid dæmones agunt, quamuis prima fronte aliquid boni promittant, in ipso tamen receßu, nihil nisi extremum hominum excidium, æternumq. exitium, & habent, & quærunt. ipsa veritate, atteſtante, quòd diabolus non sit, nisi mendax & homicida. hæc eius nota, propria. hinc & Saul, Pythonissam consulens, morte ob id, mulctatus est a Deo. Quæ impia facinora, enormiaq. scelera, haud cum pluribus vno actu fieri vlli succedit malefico, non quòd Diabolus id minimè efficere posset.

Verùm,

Verùm, hoc accidit, aut quòd nisi in unum inuitantur, aut quòd Deus id in plures, ut Dæmonum uideatur impotentia, nequaquam sinit. Atque hæc dixisse de his spiritibus nequam, ac immundis, eorumq. malitia, quàm breuissimè potuimus, satis est. Deoq. Opt. Max. siquid laude dignum uidetur, laus & honor in sæcula, a quo & nostrum esse, & scire dependet: cùm nos nihil proprium a nobis præter peccatum. Θεῷ δόξα. ἀμήν.

F I N I S.